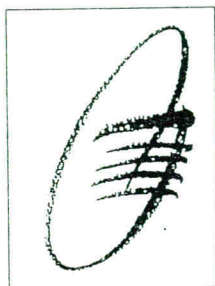


Deekmanstichting - Bibliotheek
Harongracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 0249739

513-1993

J A A R V E R S L A G



GAUDEAMUS

19

93

JAARVERSLAG 1993

Doekmanstichting - Bibliotheek
Haringracht 415
1017 DP Amsterdam
Tel. 0240729

INHOUD	pag.
inleiding	3
bestuur	5
artistieke adviesraad	5
personeel	5
financiën	5
Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993	6
Internationale Gaudeamus Vertolkers Concours 1993	7
binneland	7
buitenland	9
Componistendagen Delta Ensemble	13
Dutch Summer Seminar	13
Frans/Duits/Nederlandse Componisten workshop	13
documentatiecentrum	14
publicaties	14
diversen	15
bijlage 1, Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993	16
bijlage 2, Nederlandse Muziekdagen 1993	18
bijlage 3, overzicht concerten per podium	19
bijlage 4, overzicht concerten buitenland	23
bijlage 5, overzicht programma's concerten 1993	25

Het begin van 1993 werd gekenmerkt door twee belangrijke ontwikkelingen voor de Nederlandse hedendaagse muziek: de presentatie van de plannen voor een Centrum voor Nieuwe Muziek op het terrein van de Westergasfabriek te Amsterdam, en de afronding van het Kunstenplan 1993-1996 voor zover het de kamermuziek betrof.

Hoewel 1993 het eerste jaar binnen de Kunstenplan-periode 1993-1996 was, moest Gaudeamus het jaar aanvangen met een voorlopige subsidie-toezegging van het Ministerie van WVC. Een werkgroep van de Raad voor de Kunst was begin 1993 nog volop bezig met haar onderzoek ten behoeve van een advies aan de Minister betreffende de infrastructuur van de kamermuziek in Nederland. Helaas was de financiële ruimte waarbinnen dit advies gedaan moest worden door de Minister al beperkt tot een half miljoen, terwijl de Raad voor de Kunst in 1992 nog een advies voor 1 miljoen gegeven had. Op 16 februari bracht de Werkgroep haar advies uit: de infrastructuur zat volgens haar productioneel gezien goed in elkaar, maar de positie van de Nederlandse musici op de buitenlandse markt behoefde vooral aandacht. Op 20 april gaf het Ministerie hier een reactie op die volledig afweek: er waren vooral "stimulerende maatregelen nodig t.a.v. die muziekcentra in Nederland die vaak tegen de stroom in met marginale middelen een publiek voor de nieuwe muziek proberen te winnen". Dit hield o.a. in dat er een bedrag van f 300.000,- beschikbaar kwam ten behoeve van verdere professionalisering van een vijftal podia. Het Ministerie wilde echter met deze podia geen nieuwe subsidie-relatie aangaan maar de gelden via Gaudeamus besteden. Gaudeamus had in haar beleidsplan 1993-1996 aangedrongen op versterking van o.a. deze podia en werkte al jaren met hen samen. Op een voorstel van Gaudeamus voor verdeling en besteding van deze gelden volgde op 1 juli een toezegging van het extra budget. Helaas was het jaar toen al half om en waren enkele podia al in aanzienlijke planningsproblemen gekomen; maar de teleurstelling was alom nog groter toen het Ministerie dit tijdsverlies aangreep om nog eens de helft van het extra budget (voor 1993 althans) weg te bezuinigen. In het hoofdstuk 'Binnenland' gaan wij in dit Jaarverslag verder op deze problematiek in.

Na een bijgesteld beleidsplan ingediend te hebben kreeg Gaudeamus uiteindelijk op 21 oktober een definitieve toezegging van het subsidie voor deze Kunstenplan-periode. Hoewel er enkele positieve besluiten genomen werden zoals de bovengenoemde versterking van de infrastructuur in de regio en doelsubsidies voor Gaudeamus ten behoeve van buitenlandse activiteiten (f 150.000,-) en lidmaatschappen van internationale organisaties (f 20.000,-), konden wij bij deze subsidie-toezegging verder niets terugvinden van al hetgeen Gaudeamus in haar beleidsplan gevraagd had: het subsidie werd met 2% gekort en Gaudeamus werd verplicht 10% van de exploitatielasten door eigen inkomsten te dekken. Dit alles houdt in dat Gaudeamus in de komende 4 jaar de prioriteiten zo moet stellen dat weliswaar gunstige ontwikkelingen niet geheel tot stilstand komen maar toch vele kansen nog steeds gemist zullen moeten worden.

Op 16 februari werden aan politiek en pers de plannen gepresenteerd voor een Centrum voor Nieuwe Muziek: een gezamenlijke huisvesting voor De IJsbreker, Gaudeamus en Donemus op het terrein van de Westergasfabriek te Amsterdam, met twee concertzalen, vele repetitieruimtes, kantoren en een uitgebreid documentatie-centrum, maar ook ruimte voor talloze andere belanghebbende organisaties en ensembles. In de loop van het jaar ontstond een steeds duidelijker beeld van de enorme mogelijkheden van het gehele gebied, zeker voor muziek en theater, maar vooral ook voor buurt en stad. Zo produceerde het Holland Festival de opera *Antigone* van Ton de Leeuw met groot succes in de grote Gashouder, en trok eind van het jaar ook Toneelgroep Amsterdam naar het terrein. In juni nam de Stadsdeelraad Westerpark een principe-besluit ten faveure van het plan van de -inmiddels zo gedoopte- IJsbreker-coalitie; in december werd vervolgens een haalbaarheidsonderzoek gestart betreffende exploitatie en beheer, hopelijk resulterend in een politieke besluitvorming die realisatie van de zeer tot de verbeelding sprekende plannen snel dichterbij zal brengen.

Plan: muziekcentrum in fabriek voor 28 mln

Door onze kunstredeactie

AMSTERDAM, 17 FEBR. De IJsbreker, het Amsterdamse centrum voor nieuwe muziek, wil samen met de muziekinstellingen Gaudeamus en Donemus en met het Holland Festival in 1995 verhuizen naar de monumentale gebouwen van de voormalige Westergasfabriek aan de Haarlemmerweg. De kosten daarvan zouden minimaal 28 miljoen bedragen en de meest ambitieuze uitvoering, waarbij de 'IJsbreker-coalitie' ook de voormalige gashouder in gebruik zou nemen, vergt 50 miljoen. Deze zomer brengt het Holland Festival in de gashouder al voorstellingen van de opera *Antigone* van Ton de Leeuw.

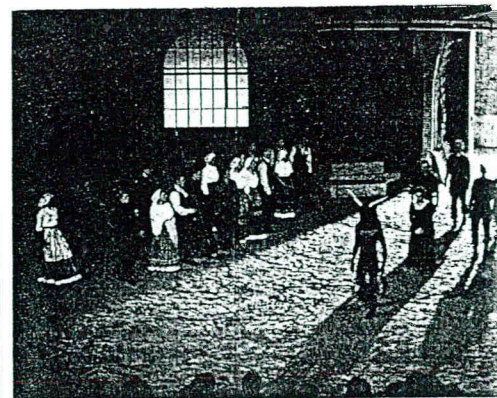
Het gisteren gepresenteerde plan is een van de vele die de IJsbreker, nu veel te klein aan de Amstel gehuisvest, de afgelopen jaren heeft gelanceerd. De IJsbreker, die eerder naar de Museumpleinbuurt wilde en architect Herman Hertzberger een ontwerp liet maken voor een nieuw gebouw zonder dat daarvoor een lokatie was, houdt overigens formeel als eerste voorkeur vast aan een plaats aan de IJ-overs. Maar gezien de recente financiële problemen bij de ontwikkeling daarvan vreest Jan Wolff, directeur van de IJsbreker, dat een snelle

verhuizing naar de IJ-overs niet reëel is.

De plannen voor het gebruik van de Westergasfabriek stuiten overigens ook op verschillende problemen. Het terrein is zwaar vervuild en schoonmaak zou volgens de deelraad Westerpark 150 miljoen vergen. Kosten van verbouwingen, geluidsisolering en inrichting zouden moeten worden opgebracht door rijk, gemeente Amsterdam, Monumentenzorg, de instellingen zelf en sponsors, maar daarover bestaat nog geen zekerheid. Treinen zouden op de er naast gelegen spoorbaan niet te hard mogen rijden om geen geluidsoverlast te veroorzaken. Ook andere instellingen hebben plannen ingediend voor een kunstencentrum, een technisch museum en buurtactiviteiten. Deze zomer zou daaruit een keus moeten worden gemaakt.

In het plan zijn twee concertzalen voorzien voor 200 en 600 bezoekers, een muziektheater in de voormalige gashouder, een technische werkplaats, een slagwerkstudio, repetitieruimten, een kindercomponistenwerkplaats, foyers, kantoren, een hotel (genoemd naar de onlangs overleden Walter Maas), een grand café en een restaurant.

Ton de Leeuws 'Antigone' in voormalige Amsterdamse gashouder



Antigone wordt binnengeleid om haar lot te ondergaan.

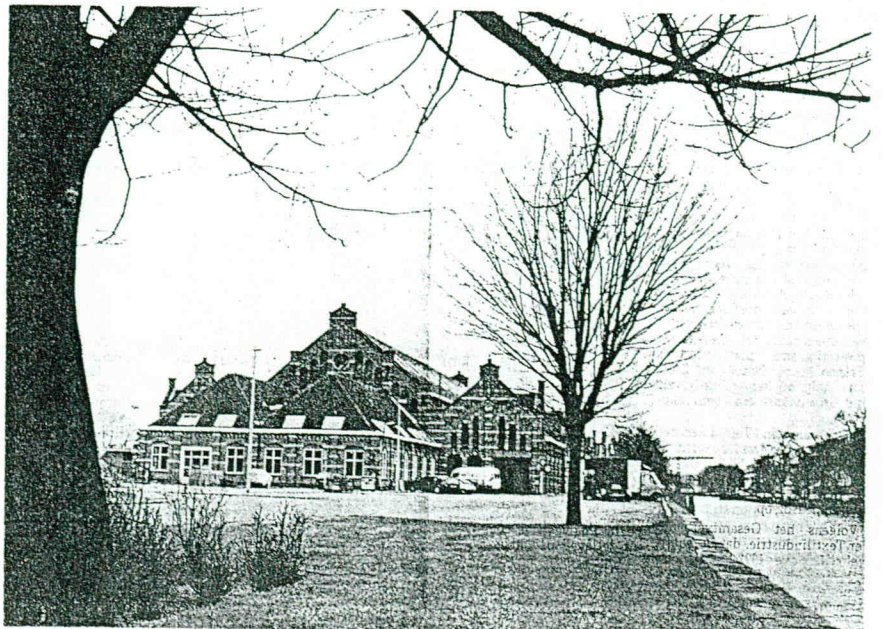
Voor Gaudeamus was 1993 een jaar waarin vele essentiële stappen naar een goede toekomst gezet werden. Het beleid rond eigen activiteiten als Muziekweek, Vertolkersconкурс en Workshops werd verder bijgesteld, er werden nieuwe samenwerkingverbanden met een aantal belangrijke binnen- en buitenlandse instellingen aangegaan, en door o.a. een uitgebreidere en meer gerichte publiciteit werd aan een meer positieve beeldvorming van Gaudeamus gewerkt.

In dit Jaarverslag wordt een overzicht gegeven van de talloze activiteiten die Gaudeamus zelf en in samenwerking met andere organisaties in binnen- en buitenland ontplooit. Het geeft aan dat er reeds veel geschied is, maar zeker ook dat er in de naaste toekomst nog veel meer ontwikkeld kan worden.

STICHTING GAUDEAMUS

Henk Heuvelmans,

directeur



BESTUUR

Het bestuur vergaderde in 1993 vijf maal. In verband met de plannen voor gezamenlijke huisvesting was er zeer regelmatig overleg tussen de directeurs van Gaudeamus, De Ijsbreker en Donemus, waarbij voor Gaudeamus ook voorzitter Wim Sinnige (als speciaal hiervoor gedelegeerd bestuurslid) aanwezig was.

Sytze Smit werd door het bestuur gedelegeerd om voorbereidingen voor het 50-jarig jubileum van Gaudeamus in 1995 te treffen.

Het bestuur bestond in 1993 uit:

Wim Sinnige - voorzitter

Sybren Piersma - secretaris

Hans Oosterlee - penningmeester

Paul Op de Coul

Sytze Smit

Janneke Jongewaard

ARTISTIEKE ADVIESRAAD

De Artistiek Adviesraad kwam in 1993 zeven maal bijeen, waarbij vooral aandacht werd besteed aan bijzondere activiteiten in het jubileumjaar 1995.

De adviesraad bestond in 1993 uit:

Martijn Padding

Paul van Emmerik

Jos Leussink (tot 1 september)

Taco Kooistra

Johan Kolsteeg (vanaf 1 september)

PERSONEEL

Per 1 mei werd de interim-aanstelling van Henk Heuvelmans omgezet in een definitieve aanstelling als directeur.

Verder waren de volgende personen in dienst van de stichting:

Arthur van der Drift

Fons Willemsen

mev. Anouk Butterlin

mev. A. van Dijk (part time)

In samenwerking met het Stedelijk Centrum voor Oriëntatie en Schakelen konden de volgende leerlingen korte stages op administratief gebied volgen: Wendy Brashuis, Mascha Pticek, Sandra van Eck.

FINANCIËN

Voor de algemene exploitatie van de stichting, activiteiten in het buitenland en lidmaatschappen van internationale organisaties ontving Gaudeamus subsidie van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Daarnaast werd een doelsubsidie voor versterking van de infrastructuur in de regio ontvangen.

Van het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd subsidie ontvangen ten behoeve van activiteiten in het buitenland.

Voor de organisatie van de Internationale Gaudeamus Muziekweek werd subsidie ontvangen van Gemeente Amsterdam; het Ministerie van WVC afdeling Voorlichting en Algemene Zaken van het Directoraat-Generaal voor Culturele Zaken; de Ambassade van de Bondsrepubliek Duitsland.

Voor het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours werd subsidie ontvangen van de Rotterdamse Kunststichting.



Aleksandra Krzanowska met Henk Heuvelmans

LIVING MUSIC

Vol. 10 No. 4

Summer, 1993

1993 GAUDEAMUS INTERPRETERS COMPETITION

Aleksandra Krzanowska, a young Polish pianist, won first prize in the International Gaudeamus Interpreters Competition 1993. She was born in 1975 and is studying at the music school in Bielsko-Biala, where she is studying piano with Maria Walczyk. She is taking private lessons from Andrei Dutkiewicz (see *Living Music*, Vol. 9, No. 1, Fall, 1991). Second Prize went to Percussive Rotterdam, a Netherlands percussion ensemble; Third Prize went to Ananda Sukarlan, a pianist from Indonesia; Fourth Prize went to Tatiana Koleva, a percussionist from Bulgaria; and Fifth Prize went to Dorothea Hofmann, a pianist from Germany. The jury consisted of James Wood, Jan Williams, Geoffrey Madge, Eckardt Scholifer, and Ed Bogaard.



Gaudeamus-prijs voor componist David del Puerto

Amsterdam/ANP

De Gaudeamus-prijs 1993 voor de beste compositie van hedendaagse muziek is zondag toegekend aan de 29-jarige Spaanse componist David del Puerto. Hij krijgt de prijs, een bedrag van tienduizend gulden, voor zijn Concert voor hobo en kamer-ensemble. David del Puerto studeerde compositie in Madrid. Zijn winnende werk schreef hij vorig jaar voor de hoboïst Ernest Rombout en het Xenakis Ensemble.

Een eervolle vermelding ging naar de Amerikaanse componiste Sharon Hersey voor haar werk *Arrival* voor sopraan en orkest.

Er was dit jaar een record-aantal inzendingen: 377 werken van componisten uit 39 landen. Tien daarvan zijn de afgelopen week in Amsterdam uitgevoerd.

Met deze versie van de Internationale Gaudeamus Muziekweek kreeg de nieuwe opzet van de programmering duidelijk vorm: een internationale jury selecteert een aantal werken als kandidaat voor de Gaudeamus Prijs, maar daarnaast zorgt een tweede commissie voor een aanvullende programmering, selecterend met andere criteria, zoals bezetting, stijl, geografische spreiding, en met een iets ruimere hantering van de norm 'jong'. Het resultaat is een Muziekweek die een uitermate breed beeld geeft van de internationale hedendaagse muziek van de jongste generatie. Zowel publiek als pers en internationale media waren zeer te spreken over de gevarieerde programmering van de Muziekweek; de werken liepen uiteen van een Broadway-achtig orkestwerk tot seriële ensemblemuziek, van *minimal music* tot *new complexity*.

Het bredere profiel van jury- en commissie-leden is vanzelfsprekend debet aan dit meer aantrekkelijke programma en zal uiteindelijk ook meer componisten van diverse stijlen aantrekken.

De Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993 vond plaats in Amsterdam van 6 t/m 12 september. Er werden 377 werken ingezonden door componisten uit 39 landen. Een jury bestaande uit Steve Martland, Klaas de Vries en Edison Denisov, selecteerde 10 werken hieruit:

- Moritz Eggert (Duitsland) - *Seraphim*
- Sam Hayden (Groot-Brittannië) - *Sleaze*
- Karsten Fundal (Denemarken) - *Land of mists*
- David del Puerto (Spanje) - *Concerto for oboe and ensemble*
- Thierry Pécou (Frankrijk) - *La Partition de la jungle*
- Sergey Pilyutikov (Oekraïne) - *Sounds of the rivers*
- Sharon Hershey (USA) - *Arrival*
- Patrick Odiard (Frankrijk) - *Henkäys*
- Juan Trigos Ruanova (Mexico) - *Danza Concertante no. 1*
- Keiko Fujiie (Japan) - *Jade Sea Panorama*

De tweede commissie, bestaande uit Maarten Altena en Martijn Padding, gaf het grootste deel van het aanvullende programma vorm. Tevens werden prijswinnaars geprogrammeerd van competities voor elektronische muziek in Bourges, Stockholm en Varese.

De Australische musicoloog Richard Toop leidde de componistendiscussies; Rafael Reina en Stefano Elli gaven workshops over resp. slagwerk en elektrische gitaar. De componist Elliott Schwartz gaf een lezing over Amerikaanse hedendaagse muziek, en de jonge componisten en presenteerden hedendaagse muziek uit Taiwan.

Aan het einde van de Muziekweek werd de Gaudeamus Prijs 1993 uitgereikt aan de Spaanse componist David del Puerto voor zijn *Concerto for oboe and chamber ensemble* dat door het Xenakis Ensemble uitgevoerd was. Een eervolle vermelding was er voor de Amerikaanse componiste Sharon Hershey voor haar orkestwerk *Arrival*.

In Bijlage 1 is het gehele programma van de Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993 weergegeven.

Voor het eerst sinds enige jaren vond het Vertolkers Concours weer jaarlijks plaats; de grote belangstelling die het concours geniet en de hoge kwaliteit van de deelnemers rechtvaardigt deze beslissing. Het Vertolkersconcours vond in 1993 plaats in Rotterdam van 28 februari tot 7 maart. Er hadden zich aanvankelijk 125 deelnemers aangemeld; een zeer strenge voorselectie bracht dit aantal uiteindelijk terug tot 45. Speciaal instrument was dit jaar slagwerk; 3 slagwerkgroepen en 26 solo-slagwerkers kwamen naar Rotterdam en gaven niet alleen het concours een bijzonder aanzien, maar verzorgden ook zeer gevarieerde lunchconcerten op het Rotterdams Conservatorium en bijdragen aan de avondconcerten in Zaal De Unie: daar werd onder de titel 'Afslag De Unie' een bonte reeks voorstellingen met films, acts, geïmproviseerde muziek etc. gepresenteerd. Rondom het concours waren er ook optredens en workshops door het New Jersey Percussion Ensemble o.l.v. Raymond DesRoches in Rotterdam, Den Haag en Amsterdam.

De jury van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours 1993 bestond uit Eckhard Schloifer, Geoffrey Madge, James Wood, Jan Williams en Ed Bogaard. De prijzen werden als volgt verdeeld:

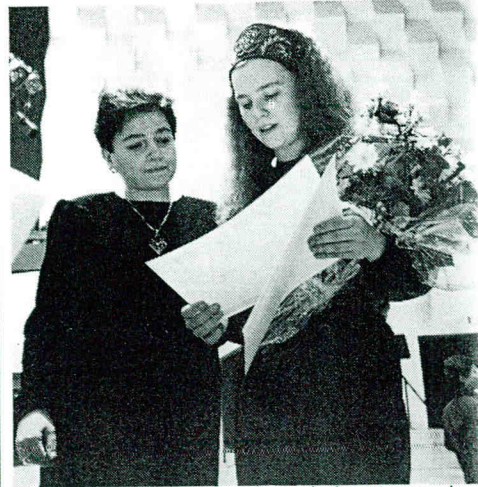
- 1e prijs: Aleksandra Krzanowska (Polen) - piano
- 2e prijs: Percussive Rotterdam (Nederland) - slagwerkensemble
- 3e prijs: Ananda Sukarlan (Indonesië) - piano
- 4e prijs: Tatiana Koleva (Bulgarije) - slagwerk
- 5e prijs: Dorothea Hoffmann (Duitsland) - piano
- Speciale slagwerk-prijs: Percussive Rotterdam.

BINNENLAND

Versterking Infrastructuur in de regio.

In de Inleiding wezen wij er reeds op dat het helaas tot in de zomer van 1993 moest duren voordat bekend was dat het Ministerie van WVC in het kader van het Kunstenplan 1993-1996 extra geld beschikbaar zou stellen ter verdere professionalisering van een aantal podia in het land. Er kon zo een soort 'eredivisie' van hedendaagse kamermuziekcentra ontstaan; naast De IJsbreker in Amsterdam en Zaal De Unie in Rotterdam zijn dit het Korzo Theater in Den Haag, en de stichtingen Nieuwe Muziek in Middelburg, Intropodium in Maastricht, Resonans in Den Bosch en Prime in Groningen.

Met de laatste vijf van deze organisaties ging het Ministerie echter niet een rechtstreekse subsidierelatie aan, maar moeten de gelden voor versterking van de infrastructuur in de regio via Gaudeamus besteed worden; dit is een bedrag van f 300.000,-. Met dit extra budget kunnen nu artistieke en organisatorische krachten betaald worden, kan betere publiciteit gemaakt worden, kunnen speciale projecten worden opgezet of bijzondere concerten tot stand gebracht. De podia kunnen enerzijds aan een grotere eigen identiteit werken, maar hebben anderzijds nu ook meer middelen om producties van andere organisaties af te nemen. Binnen dit bedrag is tevens een budget afgezonderd voor gezamenlijke projecten; in een zeer regelmatig, door Gaudeamus gecoördineerd overleg, werd in het najaar van 1993 door de 7 genoemde podia over de opzet van deze projecten van gedachten gewisseld. In het seizoen 1992/93 werd overigens in de serie "Geslagen Werk" al ruime ervaring opgedaan met zo'n soort samenwerking. In een speciaal studie-weekend in het Walter Maas Huis te Bilthoven werd, onder voorzitterschap van Paul Noorman, op 3 en 4 december tot een convenant van samenwerking gekomen en werden eerste aanzetten tot toekomstige projecten gegeven. Inmiddels werd in november en december al door 4 van de betrokken podia samengewerkt in een serie met het Belgische ensemble Champ d'Action, dat een programma rond de begin 1993 overleden componist Karel Goeyvaerts bracht.



moeder en dochter Krzanowska

TROUW

Veel klankgeweld tot in de foyer bij Gaudeamus Concours

muziek

ROTTERDAM – Groter dan ooit was dit jaar de belangstelling voor deelname aan het Internationale Gaudeamus Vertolkers Concours.

Vijfentwintig jonge solisten en ensembles (voorgeselecteerd uit 160 aanmeldingen) kwamen er vanuit de hele wereld voor naar Rotterdam; en liefst dertig daarvan waren slagwerk-solisten. Oorzaak: voor het onderdeel slagwerk was een extra prijs van vijfduizend gulden beschikbaar.

Zondagavond werd na afloop van het slotconcert in de kleine Doelenzaal bekendgemaakt dat die prijs toeviel aan de groep Percussive Rotterdam. Die had ook de tweede prijs (drieduizend gulden) bij elkaar weten te slaan met onder meer 'Village burial with fire' van James Wood. Deze twintig minuten durende overrompelende verscheidenheid aan fortissimo-explosies, voortgebracht met een kapitaal aan instrumentarium dat het hele podium in beslag nam, was zondag de agressieve opening van een programma waarin het slagwerk door drie pianisten en één marimbaspelster werd voortgezet.

De Duitse pianiste Dorothea Hoffmann bleef met onder meer gedeelten uit George Crumb 'Makrokosmos' als enige ver onder de pijngrens; zij werd geklasseerd als vijfde en moest het met een soort ervolte

vermelding doen. Zo ook de Bulgaarse Tatiana Koleva (vierde), die haar marimba in 'Modifications' van David Little met veel erbarmen behandelde; dat lag in de lijn der verwachtingen. Maar dat de in Indonesië geboren Ananda Sukarlan de derde prijs (1500 gulden) kreeg, viel tijdens de bekendmaking daarvan niet goed bij het publiek. Dat had hem – met een eerste prijs voorspelend gefluit en geklap – driemaal teruggeroepen na de opwindende demonstratie van zijn verbluffend snelle en harde (aan)slagtechniek in Borio's 'Sequenza V', en Ligeti's 'Etude 6'; waarna de piano bijgestemd moest worden.

Met de eerste prijs (5000 gulden) voor de Poolse Alexandra Krzanowska kon men echter eendrachtig vrede hebben; haar piano-behandeling in 'Berenice's tress' van Jerzy Kornowicz was minstens even slagkrachtig als die van Sukarlan. Maar zij gebruikte die helemaal functioneel in de 14 minuten durende opbouw van de driedubbel fortissimo eindigende climax in dit boeiende werk. Wie na al dit klankgeweld hoopte even met een kopje koffie te kunnen bijkomen tijdens het juryberaad na afloop, had het mis. In de foyer tracteerde het ensemble van het Rotterdams Conservatorium onder leiding van Arie van Beek slagvaardig op 'Ballet Mécanique' (1924), George Antheils onverbiddelijke aanslag op het gehoor met vier pianisten en zeven slagwerkers.

Ralph Degens



De jury van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours 1993: Eckhard Schloifer, Geoffrey Madge, James Wood, Jan Williams en Ed Bogaard

Nieuwe Muziek krijgt geen vaste rijksbijdrage

van onze verslaggever

DEN HAAG/MIDDELBURG – De Stichting Nieuwe Muziek Zeeland krijgt niet de vaste jaarlijkse rijksbijdrage waarop was gehoopt. Haar jaarlijks festival wordt wel van landelijk belang geacht, maar er is onvoldoende rijksgeld voor kamermuziek beschikbaar om de 'wankelende basis' van het Zeeuws festival te verstevigen. Activiteiten elders in het land gaan voor.

Een landelijk netwerk van podia, waaraan ook Nieuwe Muziek Zeeland wilde meedoen, komt al evenmin voor rijksgeld in aanmerking. Het draagvlak van dit Gaudeamus-initiatief wordt 'op dit moment nogal zwak' geacht, omdat podia in Groningen (Prime) en Maastricht (Intro) er pas aan willen meedoen wanneer ze ook rijks-geld krijgen voor 'eigen' activiteiten. Zij krijgen dat niet, net zomin als Nieuwe Muziek Zeeland en het Haagse Korzo. Subsidiering is en blijft in eerste instantie een gemeentelijke zaak.

Dat blijkt uit een langverwacht standpunt van de Raad voor de Kunst over de infrastructuur voor kamermuziek. De staf van Nieuwe Muziek Zeeland noemt de gang van zaken 'betreurenswaardig', maar zit niet in zak en as. „Wij hebben het al lang afgeleerd onze plannen te baseren op structurele subsidies”, zegt medewerkster Gusta Korteweg gelaten.

Project

Nieuwe Muziek Zeeland, dat door het provinciebestuur in stand wordt gehouden met een jaarlijkse subsidie van 4 ton, heeft dit jaar wat meer armsgeld dan in voorgaande jaren omdat het Fonds voor de Podiumkunst een 'leuke' projectsubsidie heeft toegezegd voor het dit jaar te houden festival. Voor het provinciebestuur betekent het negatieve standpunt van de Raad voor de Kunst een forse streep door de rekening. De provincie stak de afgelopen jaren meer geld in Nieuwe Muziek, mede met de bedoeling daarmee bij het Rijk een vaste bijdrage los te krijgen.

De Raad voor de Kunst baseert zich op de bevindingen van een speciale werkgroep die de landelijke infrastructuur voor kamer-

muziek in kaart bracht. Te verdelen was een jaarlijks beschikbaar bedrag van een half miljoen gulden voor het verbeteren van de mogelijkheden voor kamermuziek. Veel te weinig, vindt de Raad voor de Kunst, wil recht worden gedaan aan het de grote 'vitaliteit' en de sterk toegesloten betekenis van de hedendaagse kamermuziek in Nederland. Van de meer dan 97 miljoen gulden die de staat aan muziek spendeert, komt nog slechts 3,5 miljoen aan die sector ten goede.

Ijsbreker

Het 'visitekaartje' van de moderne muziekbeoefening in Nederland', de Amsterdamse Ijsbreker (waarvan directeur Jan Wolff ook voorzitter is van Nieuwe Muziek Zeeland) claimde het hele extra budget van 5 ton om in Amsterdam aan de weg te timmeren met 'op het buitenland gerichte projecten'. De Raad voor de Kunst erkent dat De Ijsbreker de afgelopen jaren 'de show stal met klinkende resultaten', maar vindt het te ver gaan daar al het geld aan op te offeren; er komt een ton bij.

Voortaan kan nog een tweede podium op een vaste rijksbijdrage rekenen: Zaal De Unie. De Raad kwalificeert dit podium als Rotterdams 'zenuwcentrum van allerlei moderne muziek-activiteiten met een onmiskenbaar landelijke uitstraling'. De Unie, die zich wil ontwikkelen tot een 'werkplaats voor moderne muziek' krijgt jaarlijks een ton om die ambitie waar te maken. De rest van het extra geld gaat naar het Nederlands Impresariaat (een ton), stipendia voor muzikanten (een ton), internationale activiteiten van Gaudeamus (50 mille) en internationalisering van de Organisatie Oude Muziek (50 mille).

De Raad voor de Kunst heeft het landelijk belang van het Zeeuws Festival Nieuwe Muziek steeds erkend door positief te adviseren over aanvragen van eenmalige projectsubsidies. Maar bij gebrek aan geld gingen projecten elders in het land uiteindelijk vaak voor. Het gevolg, aldus de Raad, was dat het festival een 'wankelende basis' kreeg. De Raad heeft nog wel even overwogen het festival ook aan een vaste rijksbijdrage te helpen, maar daar uiteindelijk toch van afgezien.

Effecten in 1993.

Aangezien het extra budget ter versterking van de infrastructuur in de regio zoals gezegd pas na de zomer beschikbaar kwam, is het effect hiervan in 1993 nog nauwelijks meetbaar: de verruiming van middelen had een duidelijk effect op de vraag naar en ook bereidheid tot uitwisseling van programma's, resulterend in grotere of kleinere series, overigens deels pas begin 1994 gepland.

er werd onder coördinatie van Gaudeamus in november/december een succesvolle gezamenlijke serie rond Karel Goeyvaerts geproduceerd door de podia in Den Bosch, Maastricht, Groningen en Rotterdam.

Intropodium in Maastricht wendde het extra budget vooral aan voor haar jaarlijkse festival: 'Multiple Sounds', en voor artistieke en organisatorische krachten.

Prime in Groningen financierde met het extra geld o.a. haar festival 'Denkbare Musik' eind oktober, startte een eigen maandfolder en betaalde artistieke en organisatorische krachten.

Resonans in Den Bosch gebruikte het budget vooral voor haar festival 'November Music' en vergrootte het aantal concerten.

Nieuwe Muziek te Middelburg gebruikte het budget voor haar Festival Nieuwe Muziek en vergrootte de continuïteit van concerten.

Theater Korzo te Den Haag startte een groter opgezette publiciteit, maar was met haar programmering al zover in 1993 gevorderd dat het extra budget vooral pas voor een groot festival in 1994 gebruikt zal worden.

In de eerste helft van 1993 vonden nog enkele concerten plaats in de serie "Geslagen Werk", een coproductie van de hierboven genoemde hoofdpodia: in januari was dit "Kings of Rhythm", waarin enkele zeer verschillende slagwerkers met elkaar geconfronteerd werden: Arnold Marinissen, John Engels, Wim Janssen en Paul Koek. In maart werd de succesvolle serie afgesloten met "Requiem ohne Tote", een concert waarin Michel Waisvisz met De Handen samenwerkte met de Marokaanse groep Weshm.

Overige binnenlandse activiteiten.

Met de overige, kleinere podia in Nederland bleef Gaudeamus samenwerken zoals in voorgaande jaren. Nieuwe samenwerking werd aangegaan met De Gigant in Apeldoorn en Kunsthuis 13 in Velp. In de loop van het jaar werden echter om diverse redenen ook series gestopt in De Waag te Leiden en Sytsema Galeries te Baarn. Verder staakte Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht plotseling de zondagavond-serie; deze serie zal vanaf maart 1994 een voortzetting krijgen in de Utrechtse School, een nieuw pand van het Theater aan de Werf met een grote theaterzaal en een kleine zaal.

In alle series werd ruim aandacht besteed aan jonge Nederlandse musici en ensembles zoals het Hex Ensemble, The Good People, New Percussion, Zivatar, Calefax; prijswinnaars van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours zoals Ananda Sukarlan, Tomoko Mukaiyama en Alexandra Krzanowska; maar ook buitenlandse musici als saxofonist Daniel Kientzy, pianist David Arden, en ensembles als Avanti uit Finland, Lami uit Japan en het Belgische Logos Duo.

Coproducties.

Naast bovengenoemde concertseries was Gaudeamus als coproductent nauw betrokken bij de volgende evenementen:

* Het Pokon: een reeks van 9 avonden in het Korzo Theater te Den Haag, waarbij componisten en musici het publiek lieten delen in het scheppingsproces van nieuwe composities. Hieraan werd meegewerkt door o.a. Frederic Rzewski, Ivo van Emmerik, Tera de Marez Oyens, Huib Emmer, Gene Carl, het Huygens Strijkkwartet, KLEG, Ann LaBerge. Het Pokon zal in 1994 voortgezet worden.



Calefax Ensemble

- * De Jonge Nederlanders: op 13 mei vierde het Nederlands Ballet Orkest het 10-jarig jubileum van het Project Jonge Componisten met een zeer gevarieerde marathon van kamer- en orkestmuziek.
- * De Suite Muziekweek: van 7 tot 16 mei vierde De Suite haar 40-jarig bestaan met een groot aantal concerten op diverse locaties in Amsterdam; door een keur aan solisten en ensembles werden gevarieerde hedendaagse muziek programma's gebracht.
- * TRATTO: een festival met geluidskunst, performances en concerten, van 3 t/m 5 juni te Arnhem.
- * "Palomar op het Strand": een multimedia-project van Richard Rijnvos en Frank Zweers ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van het Haagse Diligentia.
- * RUMORI - de organisatie van geluid: een nieuwe, eigenzinnige serie concerten in Frascati, waarin zeer uiteenlopende vormen van hedendaagse muziek met elkaar samengaan.
- * de Stichting Barka organiseerde van 15 t/m 18 november een festival in De Ijsbreker met hedendaagse componisten uit het voormalig Joegoslavië.
- * Nederlandse Muziekdagen: van 17 t/m 19 december vond voor de vijfde maal dit festival plaats, een succesvolle samenwerking van NOS, Gaudeamus, Donemus en Muziekcentrum Vredenburg te Utrecht. Voor het programma verwijzen wij naar Bijlage 2.
- * Klap Op De Vuurpijl: van 27 t/m 31 december sloot Willem Breuker het jaar weer waardig af met een rijk gevarieerd programma in Bellevue-Amsterdam.

De programma's van de concerten in deze coproducties vindt U in Bijlage 5

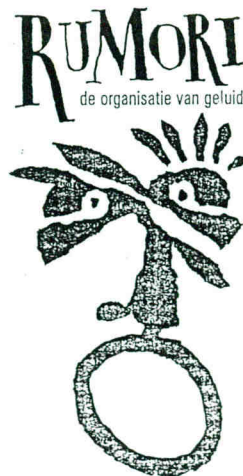
Een overzicht per podium van de concerten in Nederland is te vinden in Bijlage 3; de programma's van deze concerten staan op datum vermeld in Bijlage 5

BUITENLAND

In het kader van het Kunstenplan 1993-1996 kreeg Gaudeamus een structureel budget van het Ministerie van WVC ten behoeve van activiteiten in het buitenland. Daarnaast reserveerde ook het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor 1993 een bedrag voor buitenlandse activiteiten.

Met dit budget is Gaudeamus nu in staat verdergaande samenwerking aan te gaan en uitwisselingen op te zetten met buitenlandse organisaties. Voorbeelden hiervan zijn de uitwisseling met de Composers' Guild of New Jersey en het Europese netwerk dat in samenwerking met de Italiaanse Associazione Nuove Sincronie te Milaan en De Ijsbreker en Donemus in 1993 verder uitgebreid werd.

Na eerdere incidentele concerten en workshops met Nederlandse musici kreeg in 1993 de uitwisseling met New Jersey een meer structureel karakter: er werd een overeenkomst gesloten ten behoeve van een programma voor componisten-in-residence en uitwisselingen van solisten en ensembles. Zo verbleef componist Jacob ter Veldhuis een maand lang in New Jersey en New York als composer-in-residence; er waren vele lezingen en ontmoetingen met musici voor hem georganiseerd, plus concerten waarin werken van hem uitgevoerd werden. De slagwerkgroep Percussive Rotterdam gaf een concert en workshop in New Jersey tijdens een uitgebreide tournee door Amerika, en het Groningen Guitar Duo werd uitgenodigd voor concerten en workshops. Rondom het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours verbleef componist Robert Pollock enkele weken in Nederland; hij ontmoette vele musici en in enkele concerten werden werken van hem gespeeld. Daarnaast was het New Jersey Percussion Ensemble o.l.v. Raymond DesRoches een week in Nederland voor concerten en workshops in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag. Bij al deze activiteiten worden werken van Amerikaanse en Nederlandse componisten gespeeld. Er zijn gevorderde plannen voor een verblijf van Peter Schat en concerten door pianist Kees Wieringa in 1994 enerzijds, en een verblijf van Charles Wuorinen en concerten door het New Jersey Percussion Ensemble (uitgebreid tot 24 musici!) in Nederland in 1995 anderzijds.



5 concerten in Frascati Amsterdam
november 1993 t/m april 1994



STATE OF NEW JERSEY
OFFICE OF THE GOVERNOR
CM-001
TRENTON
08646

JIM FLORIO
Governor

February 28, 1993

Dear Friends:

Greetings from New Jersey! As Governor of the Garden State, I am proud to introduce the Composers Guild of New Jersey and its Artistic Director and Founder, Robert Pollock, as well as the New Jersey Percussion Ensemble, and its Director and Founder, Raymond des Roches. We are excited to "report" these excellent new music organizations from New Jersey to the Netherlands. We are sure that they will be met with your enthusiastic approval.

I am pleased that we are working together to strengthen the cultural bonds that will lead us to new understandings and continued growth, and I salute the efforts of the Composers Guild and the Gaudeamus Foundation for bringing cultural exchange between the Netherlands and New Jersey to a new level. It is also appropriate at this time to pay tribute to Walter Maas, founder and honorary chairperson of the Gaudeamus Foundation, who recently passed away. His talent and energy were truly inspirational, and his contributions to the arts will continue to influence and guide the progress of contemporary music around the world.

We are looking forward to the next phase of our cultural exchange: the Percussive Rotterdam will be in residence at William Paterson State College in November of 1993. They will perform two concerts and two workshops at the college, which is located in Wayne, New Jersey.

Enjoy the concert!

Sincerely,

Jim Florio
Jim Florio
Governor



Percussive Rotterdam



Caput Ensemble uit IJsland

アンサンブル・ラミ リサイタル

ENSEMBLE LAMI



1993年10月30日(土)

P.M. 7:00

音楽の友ホール

協力：日本室内楽振興財団

Het Europese netwerk dat met Nuove Sincronie werd opgezet in 1992, werd in 1993 verder uitgebreid. Vanaf het seizoen 1993/94 zullen de concerten in De Ijsbreker plaats vinden en is er nauw overleg over de programmering tussen Gaudeamus, De Ijsbreker en Donemus. Basis is de uitwisseling van ensembles met jonge musici en programma's met werken van voornamelijk jonge componisten uit de betrokken landen. Enkele werken worden zelfs in opdracht voor deze concerten geschreven. Begin 1993 gaf het Finse Avanti Ensemble concerten in Milaan, Helsinki en Utrecht, met o.a. nieuwe werken van Joël Bons en Gysbrecht Royé, als afsluiting van een seizoen waarin ook het IJslandse ensemble Caput en het Nederlandse Dufy Kwartet rondreisden. In december trad het Japanse Ensemble Lami op (als eerste in het seizoen 1993/94) met o.a. speciaal voor deze gelegenheid geschreven werken van Bart de Kemp en Jan Rokus van Roosendael. Begin 1994 staan concerten gepland met het Ensemble Nuove Sincronie en het Ives Ensemble.

Met het structurele budget van het Ministerie van WVC kan nu ook adequater ingespeeld worden op mogelijkheden voor Nederlandse componisten en musici. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat wegens de toch beperkte omvang van het budget slechts in een enkel geval de reiskosten van de middelgrote ensembles gedekt worden; over het algemeen draagt het Fonds voor de Podiumkunsten hiervoor zorg. Verder is er voortdurend overleg met dit Fonds over elkaars plannen en komen zo soms ook in coproductie activiteiten tot stand bij voor Gaudeamus te hoog oplopende kosten.

In een gezamenlijke stand van Gaudeamus, De Ijsbreker, Donemus, Centrum Nederlandse Muziek en Muziekcatalogus Nederland werd tijdens de muziekbeurs Musicora in het Grand Palais te Parijs de hedendaagse muziek in Nederland op succesvolle wijze gepresenteerd. Orkest De Volharding gaf in dit kader een concert voor Radio France. Aan Claude Samuel, directeur muziek van Radio France, werden enkele nieuwe CD's met Nederlandse muziek aangeboden door de heer Förster, zaakgelastigde van de Nederlandse Ambassade.

In het kader van het Kunstenplan 1993-1996 kreeg Gaudeamus tevens een speciaal budget ten behoeve van lidmaatschappen van internationale organisaties. Gaudeamus is lid van de International Music Council, de European Conference of Promoters of New Music, de International Association of Music Information Centres, het European Jazz Network, het Internationales Musikzentrum Wien, de International Federation of festival Organisations, de Euro Citizen Action Service; Gaudeamus voert het secretariaat van de Nederlandse secties van de International Society for Contemporary Music en de International Confederation for Electroacoustic Music. De secretary-general van de European Conference of Promoters of New Music en de International Society for Contemporary Music, Chris Walraven, heeft zijn secretariaat in het pand van Gaudeamus. Al deze contacten zijn essentieel voor informatie-uitwisseling en het tot stand brengen van uitwisselingen van componisten en musici. Alom ter wereld wordt de infrastructuur voor nieuwe muziek in Nederland en de rol die Gaudeamus daarbij in het nationale en internationale muziekleven speelt geroemd.

In 1993 werd de directeur van Gaudeamus uitgenodigd om deel te nemen aan een symposium in Wenen over Nederlandse en Oosterrijkse cultuur, en lezingen te geven tijdens het Rostrum of Composers van de International Music Council van UNESCO te Parijs, de IAMIC-meeting te Helsinki en tijdens het symposium "La creacion musical contemporanea" te Alicante.

In 1993 werd door de European Conference of Promoters of New Music en Gaudeamus, en met speciale subsidie van de EEG in het kader van het Kaleidoscoop-programma, gestart met een internationaal computer-informatie-netwerk: hierin kan uitgebreide informatie gevonden worden over componisten en hun werken, ensembles, uitgevers, elektronische muziek studio's, festivals, bibliotheek-bestanden, diverse adres-bestanden, etc. Tevens kan snel gecommuniceerd worden via een bulletin-board. Het netwerk blijkt in een grote behoefte te voorzien en is uitermate enthousiast ontvangen, niet alleen in de wereld van de hedendaagse muziek maar ook daarbuiten: zo bleek tijdens de general-assembly van de International Music Council in Alicante dat dit netwerk ook een voorbeeld voor andere, breder opgezette netwerken zal zijn.

In 1993 werden de volgende reizen door Gaudeamus mogelijk gemaakt:

voor musici:

- * Asko Ensemble: tournee naar Metz, Luxemburg, Saarbrücken, Brussel, Berlijn, met o.a. nieuwe werken van Willem Jeths en Claude Lenner.
- * Xenakis Ensemble: diverse concerten en workshops tijdens festival Ars Musica te Brussel, België; diverse concerten tijdens 'Takefu New Music Festival', Japan.
- * Nieuw Ensemble: concert tijdens festival 'Warschauer Herbst' te Warschau, Polen.
- * Orkest De Volharding: concert tijdens 'Musicora' te Parijs, Frankrijk.
- * The Barton Workshop: concert in 'Zentrum für zeitgenössische Musik' te Dresden, Duitsland.
- * Ensemble '88: concert tijdens festival Open Music te Graz, Oostenrijk.
- * Het Trio (Harry Sparnaay, Harrie Starreveld en René Eckhardt): concert en workshop te Linz, Oostenrijk.
- * Percussive Rotterdam: concerten tijdens het 'North American New Music Festival' te Buffalo, de 'PASIC-convention' te Columbus, en in Baltimore, New Jersey, Phoenix, Albuquerque en Boulder, USA.
- * Ives Ensemble: concerten in Praag en tijdens festival 'Evenings of New Music' te Bratislava, Slowakije.
- * Aurelia Saxofoon Kwartet: concert tijdens festival 'International Week of New Music' te Bacau, Roemenië.
- * World Saxophone Orchestra: tournee naar Warschau, Minsk en Bialystok, Polen.
- * Trio Harry Sparnaay, Taco Kooistra en Yoko Abe: concert en workshop te Stuttgart, Duitsland.
- * accordeoniste Miny Dekkers en het Duo Contemporain: concerten en workshops tijdens de 'International Accordion Celebration' te Toronto, Canada.
- * STEIM en Michel Waisvisz: tournee in Spanje.
- * pianoduo Cees van Zeeland en Gerard Bouwhuis: concert in serie 'Goede Noten' in Institut Néerlandais te Parijs, Frankrijk.
- * slagwerker Wim Konink: concerten tijdens festival Ars Musica te Brussel, België; concert tijdens festival Melos-Ethos te Bratislava; concert in Logos-studio te Gent, België.
- * basklarinetist Harry Sparnaay: concerten en workshops in Melbourne en Adelaide, Australië; dirigent ensemble La Camerata tijdens ISCM Wereldmuziekdagen te Mexico.
- * dirigent René Gulikers: concert en CD-opname te Moskou, GOS.
- * pianiste Tomoko Mukaiyama: concert tijdens festival 'Tallinn Spring', Estland.
- * saxofonist Ed Bogaard: concerten en workshops aan Chopin Academy te Warschau, Polen.
- * trombonist/componist James Fulkerson: concert in New York, USA; concerten en workshops in Plazy, Tsjechië, en Bratislava, Slowakije.
- * contrabassist Niek de Groot: musician-in-residence tijdens 'June in Buffalo', USA.
- * organist Gottfried Sembdner: concert met werk van Jan Vriend in London, Engeland.
- * fluitist Jos Zwaanenburg: concerten en workshops in London, Engeland.
- * pianist Guus Janssen: concert in serie 'Goede Noten' in Institut Néerlandais te Parijs, Frankrijk.
- * slagwerkster Tatiana Koleva: deelname aan 'Microtonal festival' te London, Engeland.
- * fluitist Leendert de Jonge: workshop en concert te Dublin, Ierland.

muziekinstallaties/performances:

- * Peter Bosch en Simone Simons: *Electric Swaying Orchestra* tijdens festival "Musique en Scène" te Lyon, Frankrijk.
- * Paul Panhuizen: *Traité de la Peinture* tijdens festival "Musique en Scène" te Lyon, Frankrijk.
- * Felix Hess: *Sound Creatures* tijdens Ultima Festival te Oslo, Noorwegen.
- * Han de Groot: performance *Anur* tijdens de '2. Internationale Performance-Preis' te Konstanz, Zwitserland.
- * Edwin van der Heide, Zbigniew Karkowski en Clarence Barlow: performances, concerten en installaties tijdens het 'Internationales festival Elektronischer Musik und Visueller Welten - Le Sonimage' te Berlijn, Duitsland.

SPOLEČNOST PRO NOVOU HUDBU

uvádí

IVES ENSEMBLE

(Amsterdam)

program:

**Christopher Fox
Stefan Wolpe
Richard Rijnvos
Ivo van Emmerik
Charles Ives**



dům U kamenného zvonu
24.6.1993 19,30

ComTech, spol. r. o. Gaudeamus Foundation
Český hudební fond Ministerstvo kultury ČR

ЧЕТВЕРГ
24
ИЮНЯ, 1993 г.

Центральный Дом Композиторов
(ул. Немдяновой, 8/10)

Концерт
ЕКАТЕРИНБУРГСКИЙ
КАМЕРНЫЙ ОРКЕСТР

ДИРИЖЕР -
РЕНЕ ГУЛИКЕРС
(НИДЕРЛАНДЫ)

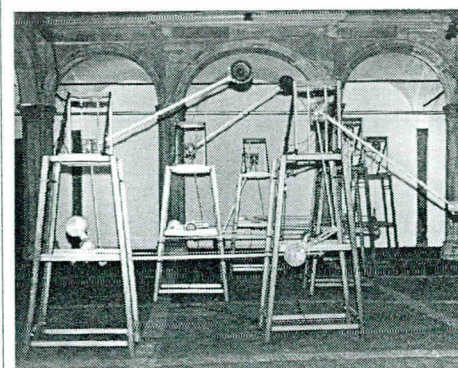
СОЛИСТЫ:
УЛЬРИКЕ МАТТАНОВИЧ
АРФА (Австрия)
ДМИТРИЙ КОТЕНОК АНТОН ЛОГИНОВ
ГОБОЙ (Россия) АЛЬТ
I отделение

Э. ДЕНИСОВ - КЛАССИЧЕСКАЯ МУЗЫКА ДЛЯ АЛТЫ,
КЛАССИЧЕСКАЯ И СТРУННОГО ОРКЕСТРА.
В. ДРАГСТРА - ЭХО-КОНЦЕРТ ДЛЯ ГОБОЯ,
АРФЫ И КЛАССИЧЕСКОГО ОРКЕСТРА.
II отделение

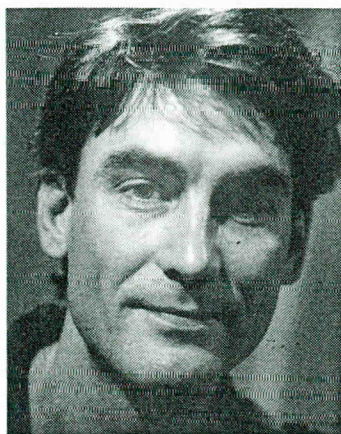
Э. ДЕНИСОВ - Акварель для струнных.
Э. КШЕНЕК - Концерт для арфы.

Начало в 19.30 час.

Aankondiging concert met werk
van Willem Dragstra in Moskou



Electrisch Zwaai Orkest



Bart de Kemp

Нідерланди
the Netherlands

де Кемп Барт
de Kemp Bart

THE
SECOND
INTERNATIONAL
YOUTH MUSIC
FORUM

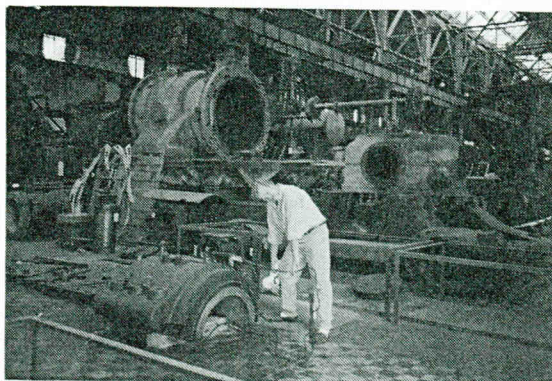


ДРУГИЙ
МІЖНАРОДНИЙ
ФОРУМ МУЗИКИ
МОЛОДИХ
'93

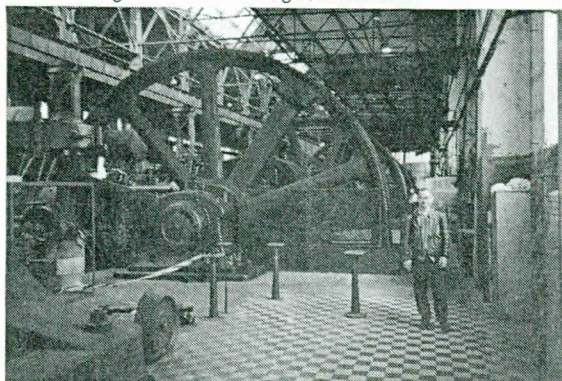
voor componisten:

- * Joël Bons en Gysbrecht Royé: in het kader van de uitwisseling met Associazione Nuove Sincronie, bijwonen van concerten door het Avanti Chamber Orchestra en Ensemble Nuove Sincronie te Milaan, Italië.
- * Willem Jeths: tournee met Asko Ensemble naar Metz, Luxemburg, Saarbrücken, Brussel en Berlijn.
- * Clarence Barlow: concert tijdens festival Synthèse te Bourges, Frankrijk.
- * Roderik de Man en Jan Rokus van Roosendaal: ISCM Wereldmuziekdagen te Mexico.
- * Ton de Leeuw: deelname als leider aan 'International Composers Workshop' te Sofia, Bulgarije.
- * Sebastiaan Jansen: uitwisselingsbezoek aan Taiwan.
- * Erwin Strikker en Luiz Yudo: deelname aan Frans-Duits-Nederlandse workshop in Compiègne, Frankrijk, en Völklingen, Duitsland.
- * Jacob ter Veldhuis: composer-in-residence in New York en New Jersey, in kader uitwisseling met New Jersey Composers' Guild.
- * Louis Andriessen: deelname als leider zomercursus Kazimierz Dolny, Polen.
- * Peter Schat: concert tijdens 'Warschauer Herbst, Polen.
- * Bart de Kemp: deelname aan 'International Youth Forum' te Kiev, Oekraïne.
- * Willem Dragstra: concert en CD-opname te Moskou, GOS.
- * Huib Emmer: EBU-concert te Sofia, Bulgarije.
- * Joep Straesser: concert in Reykjavik, IJsland.
- * Theo Loevendie: concert in Moskou, GOS.
- * Paul Termos: studiebezoek aan Thames Brass Ensemble te London, i.v.m. festival 'Confrontaties'.
- * Klas Torstensson: bezoek aan festival 'Stockholm New Music' in kader componistenuitwisseling met Zweedse componistenbond.
- * Peter van Onna: deelname aan zomercursus te Kazimierz Dolny, Polen, in kader componistenuitwisseling.
- * Tera de Marez Oyens: deelname aan 'International Women & Music Festival' te Fairbanks, en concert en lezing tijdens festival 'Sound Encounters' te Cleveland, USA.
- * concert met Nederlandse elektronische muziek tijdens de '15. Internationale Studienwoche für zeitgenössische Musik' te Lüneburg, Duitsland.

Een overzicht van deze evenementen, gerangschikt per land, is te vinden in Bijlage 4. Voor de programma's verwijzen wij naar Bijlage 5



Erwin Strikker (boven) en Luiz Yudo (onder)
in een hal op het terrein van een oude
gasfabriek in Völklingen/Saarbrücken



COMPONISTENDAGEN DELTA ENSEMBLE / KOOR NIEUWE MUZIEK

Het doel van deze workshop is componisten in staat te stellen hun werk aan de praktijk te toetsen in een besloten sfeer. Tijdens en in de weken na de workshop worden de geselecteerde stukken verder geperfectioneerd en in een openbaar concert uitgevoerd. Dit jaar werden de Componistendagen voor de 9e maal georganiseerd en was samenwerking gezocht met het Koor Nieuwe Muziek. Er waren 3 werken voor koor en ensemble geselecteerd, en 2 werken voor ensemble:

Peter Burgers - *Tenebrae*

Paul Evenblij - *Bele bele contretemps*

Erwin Strikker - *Sferen #2*

Peter Burgers - *Anatomy*

Hans Koolmees - *Greiv*

De Componistendagen vonden plaats op 23, 24 en 25 april in de Bachzaal te Amsterdam, en de slotpresentatie vond plaats op 15 mei in de Waalse Kerk te Amsterdam. Leider en tevens dirigent van koor en ensemble was Huub Kerstens.

Anatomy van Peter Burgers werd later in het jaar nogmaals door het Delta Ensemble uitgevoerd tijdens de Internationale Gaudeamus Muziekweek.

DUTCH SUMMER SEMINAR

In samenwerking met componiste Tera de Marez Oyens organiseerde Gaudeamus van 5 t/m 15 juli een workshop voor jonge componisten en musici, getiteld 'Dutch Summer Seminar'. Deze workshop kwam in korte tijd tot stand toen de 'Wiener Sommer Seminar' plotseling na 11 jaar door geldgebrek ophield te bestaan. Om de continuïteit te waarborgen werd met nauwelijks enig budget deze succesvolle workshop naar Amsterdam verplaatst. Een groot aantal docenten werkte belangeloos mee: Gilius van Bergeijk, Tera de Marez Oyens, Jeff Hamburg, James Clarke (Engeland) - allen compositie, Larry Axelrod (USA) - piano, Alfred Melichar (Oostenrijk) - accordeon, Jan Bartlema - gitaar, Wim Konink - slagwerk, Robert Szreder - viool, Eleonore Pameijer en Jos Zwaanenburg - fluit, Frank van Koten - hobo, Maria Hol - cello. De deelnemers uit Nederland, Italië, Oostenrijk en Duitsland kregen privé-lessen en discussieerden gezamenlijk met de docenten over diverse problemen bij het schrijven en uitvoeren van hedendaagse muziek. Er werden twee concerten in De IJsbreker georganiseerd, waarin de docenten nieuwe werken van enkele deelnemers en van docenten uitvoerden. Ook werd een bezoek gebracht aan de studio's van STEIM.

Hoewel deze eerste keer het aantal deelnemers niet al te groot was, werd toch besloten de workshop in 1994, dan overigens onder een nieuwe naam, Amsterdam New Music Seminar, voort te zetten.

FRANS/DUITS/NEDERLANDSE COMPONISTEN WORKSHOP

In 1992 werd een eerste aanzet gegeven voor een nieuwe opzet van deze workshop, die sinds 1986 georganiseerd wordt in samenwerking met het 'Forum Franco-Allemand pour Jeunes Artistes': jonge componisten, musici en architecten werken samen aan projecten, waarbij nieuwe scenische stukken geschreven worden voor bepaalde gebouwen en ruimtes, variërend van een Middeleeuwse stad (zoals Provins in 1992) tot het zeer tot de verbeelding sprekende terrein van een oude gasfabriek in Völklingen/Saarbrücken in 1993. Van Nederlandse kant namen de componisten Erwin Strikker en Luiz Yudo deel. Na een weekend in Compiègne, waarin de resultaten van de workshop van 1992 geëvalueerd werden, hebben 6 componisten uit de drie landen onder leiding van de Franse componist Paul Mefano en de Frans/Duitse architect/scènograaf Max Soumagnac in de zomer 10 dagen lang in deze gasfabriek gewerkt met een aantal musici en architecten. Dit resulteerde in een groot aantal concrete en minder concrete projecten, waarvan de beste 6 na weer een korte extra repetitie-periode in een openbaar concert gepresenteerd werden op 12 september tijdens het festival 'Schichtwetsel'.



v.l.r. Hans Koolmees, Paul Evenblij, Peter Burgers, Alex Manassen (Delta Ensemble) en Erwin Strikker

ZIJBALKON

DOOR AAD VAN DER VEN

Nederland heeft een goede naam als het om de hedendaagse toonkunst gaat. Talrijke gespecialiseerde solisten en ensembles zitten hier klaar om al dan niet in festivalverband componisten op hun wenken te bedienen. En organisaties als Donemus, Gaudeamus en het Fonds voor de Scheppende Toonkunst zorgen ervoor dat alles op rolletjes loopt.

De Stichting Gaudeamus, die concertseries, festivals, cursussen, workshops en lezingen organiseert, heeft zich zelfs ontpopt tot redder van in nood verkerende buitenlandse muzikinstellingen. Zo lieten in het voorjaar van 1989 de Franse organisatoren van de Internationale Muziekdagen van de International Society of Contemporary Music (ISCM) het plotseling afweten. Er was geen geld voor. Gaudeamus haalde, niet zonder financieel risico, het evenement naar Nederland, waar het een half jaar later naar ieders tevredenheid werd gerealiseerd. Het tekort van een ton is inmiddels ingelopen.

Nu wordt Wenen gered. Kort geleden werd bekend dat het al elf jaar bestaande Wiener Sommer Seminar voor hedendaagse muziek dit jaar niet kan doorgaan. De organisator en fondsenwerver Konrad Musalek was er uitgestapt. De Nederlandse componiste Tera de Marez Oyens, die al enkele jaren als docente bij dit Seminar betrokken is, stapte naar Gaudeamus.

Het gevolg is, dat de componisten en musici die gewend waren voor deze cursus naar Wenen te reizen, in juli in Amsterdam zullen aantreden. Er kon weliswaar zo gauw geen geld voor worden gevonden, maar enkele docenten hebben zich al bereid verklaard gratis te willen meewerken. Gaudeamus zorgt in elk geval voor faciliteiten en publiciteit. De kans is groot dat de cursus in Nederland blijft, maar dan op een gezonde financiële basis.

„Er is duidelijk behoefte aan zo'n workshop waarbij componisten en uitvoerende musici met elkaar samenwerken”, zegt Gaudeamus-directeur Henk Heuvelmans. Tot de docenten behoren, naast Tera de Marez Oyens, ook andere Nederlanders: onder anderen de componist Gilius van Bergeijk en de fluitiste Eleonore Pameijer.

Stichting
Gaudeamus

Centrum

voor

Hedendaagse



DOCUMENTATIECENTRUM

Met financiële steun van het Kaleidoscoop-programma van de EEG kon de European Conference of Promoters of New Music (waarvan het secretariaat bij Gaudeamus gehuisvest is) haar computer informatie netwerk opzetten. Dit is een uitgebreide database met informatie over componisten en hun werken, uitgevers, ensembles en hun repertoire, festivals, adressen, enz. Er wordt hierbij vooral gebruik gemaakt van informatie die bij Gaudeamus voorradig is. Dit informatie netwerk blijkt in een grote internationale behoefte te voorzien en wordt dan ook volledig door Gaudeamus ondersteund.

Het documentatiecentrum van Gaudeamus groeide met vele partituren, CD's en ander audio-materiaal, boeken, tijdschriften, foto's, krantenknipsels, enz. Helaas is Gaudeamus gedwongen dit documentatiecentrum in een ruimte te herbergen die verre van toereikend en weinig publieksvriendelijk is. Wij zien wat dat betreft dus zeer uit naar betere huisvesting.

In november werd de nieuwste CD-ROM uitgebracht van de MCN: Muziek Catalogus Nederland, het samenwerkingsverband van Gaudeamus, Donemus, RIM, CNM en NOB-Muziekbibliotheek. Deze database bevat momenteel ruim 300.000 beschrijvingen van bladmuziek, waarvan nu bijna 10.000 titels uit de bibliotheek van Gaudeamus beschreven zijn. De database groeit met ca. 35.000 titels per jaar.

Per 1 oktober functioneren Marti Severt en Els van Swol als managementduo ad interim.

PUBLIKATIES

Het internationale bulletin Gaudeamus Information werd in januari en juli uitgebracht. Het bulletin geniet onder componisten, musici en organisaties over de gehele wereld een grote populariteit als dé informatiebron voor competities, festivals en concerten.

Er werd een uitgebreid overzicht gepubliceerd van programma-voorstellen hedendaagse muziek en repertoire-lijsten van de meeste Nederlandse solisten en ensembles, ten behoeve van concertzalen en organisatoren.

In september werd een overzicht van alle binnenlandse activiteiten in het seizoen 1993/94 uitgebracht. In dezelfde stijl zullen folders en affiches betreffende deze activiteiten uitgebracht worden, zoals al voor de podiumcircuit-productie rond Karel Goeyvaerts geschiedde. Verder werden van januari t/m juni en van oktober t/m december maandoverzichten gemaakt van alle concerten die door of in samenwerking met Gaudeamus georganiseerd werden. Ook werden vaak speciale aankondigingskaarten voor bepaalde concerten verzonden.

Het bulletin van de International Composers' Workshop dat over de gehele wereld verspreid wordt verscheen twee maal.



Gaudeamus Prijs voor jonge amateurs.

Tijdens het Prinses Christina Concours, een jaarlijks concours voor jonge musici met vier regionale voorrondes en een landelijke finale in Diligentia te Den Haag, werd de Gaudeamus Prijs uitgereikt aan in totaal 5 musici. De prijs bestaat uit een bedrag van f 250,- in de voorrondes en f 500,- in de finale, te besteden aan partituren van 20e eeuwse muziek, voor die musici die de beste vertolking van een 20e eeuwse werk geven.

Gaudeamus Leerstoel

Deze leerstoel werd in 1992 ingesteld door het Conservatorium van de Christelijke Hogeschool voor de Kunsten Constantijn Huygens te Zwolle en houdt in dat jonge componisten die tijdens de Internationale Gaudeamus Muziekweek de Gaudeamus Prijs behalen enige tijd ingeschakeld worden in het les- en activiteiten-programma van het Conservatorium.

Zo gaf Jörg Birkenkötter, winnaar van de Gaudeamus Prijs 1992, op 7 en 28 april lezingen over zijn werken, deed analyses met theorie-studenten en werkte met compositie-studenten.

Maas-Nathan Stichting

Op 1 december werd in het voormalige Huize Gaudeamus te Bilthoven de Maas-Nathan Stichting gepresenteerd: de stichting heeft als doel het huis te behouden als buitenplaats voor kunst en cultuur en organiseert daartoe conferenties en studiedagen, kunst- en educatieprojecten, en muzikale en andere avondprogramma's. Het huis is opgedoopt in het 'Walter Maas Huis'.

Gaudeamus ondersteunt de stichting met een jaarlijkse financiële bijdrage en organiseerde in het huis als eerste een studieweekend met podiumvertegenwoordigers op 3 en 4 december (zie het Hoofdstuk Binnenland).

Radio

Een aantal door Gaudeamus georganiseerde concerten werd opgenomen door VPRO en KRO radio. De concerten van de Internationale Gaudeamus Muziekweek werden opgenomen door NOS, VPRO en Concertzender. De finale van het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours werd opgenomen door VPRO.

Er waren interviews met de directeur van Gaudeamus voor een aantal buitenlandse omroepen, zoals Norddeutscher Rundfunk, Deutsche Welle, Saarländischer Rundfunk, Westdeutscher Rundfunk, RAI, en een televisie-interview voor de lokale Rotterdamse televisie.

Programma's rond de Muziekweek werden uitgezonden door omroepen in Duitsland, Zweden, Finland, Italië, Israël, Spanje, Engeland.

De Concertzender Amsterdam maakt al jaren programma's waarin aandacht wordt besteed aan muziek die in concerten van Gaudeamus aan bod komt. Veelal wordt voor deze programma's gebruik gemaakt van geluidsmateriaal uit het documentatiecentrum van Gaudeamus.

Repetitieruimte / bus / vergaderkamer

De repetitieruimte in het pand van Gaudeamus werd vaak voor eigen activiteiten gebruikt, zoals voor de Amsterdam Summer Seminar en discussies tijdens de Internationale Gaudeamus Muziekweek, maar ook door talloze musici en ensembles zoals De Volharding, Xenakis Ensemble, Gamelan Ensemble Tirta, Herman de Wit, Opera Lab, Cobla, Asko Koor.

Ook het busje van Gaudeamus werd vele ensembles gebruikt, vooral voor het vervoer van slagwerk instrumenten.

De vergaderruimte werd vaak gebruikt voor vergaderingen van De Suite en het Fonds voor de Podiumkunsten.

Gaudeamusprijs Jurriaan de Vries (Leeuwarden)

GRONINGEN - In de Oosteroort (Groningen) werd gisteravond de finale van het Prinses Christina Concours gehouden. Aan het concours deden 68 jeugdige muzikanten uit Friesland, Groningen en Drenthe mee. Van hen kwamen er 23 uit Friesland. Jurriaan de Vries (cello) uit Leeuwarden ontving voor zijn goede spel de Gaudeamusprijs uit handen van Commissaris der Koningin H. J. L. Vonhoff.

Van voorzitter Ben de Ligt kwam de hartekreet naar de docenten van de deelnemers om wat meer aandacht te hebben voor de nieuwe muziek en vooral muziek van Nederlandse componisten. Voor de uitvoering van de 20e eeuwse muziek is dan ook de zogenaamde Gaudeamusprijs ingesteld.

De finale kenmerkte zich door een hoog muzikaal peil. In een ongedwongen sfeer werden afgelopen zaterdag en zondag de voorrondes gehouden. Uiteindelijk bleven er elf finalisten over: drie uit Drenthe, vier uit Groningen en vier uit Friesland. De jury bestond uit verschillende bekende instrumentalisten, onder wie leden van het Noord Nederlands Orkest en

docenten van het Conservatorium te Groningen.

Het concours zal waarschijnlijk het eerste lustrum in Groningen niet meer beleven, want nu de provinciale overheid vastbesloten lijkt het Prinses Christina Concours niet meer te subsidiëren, staat zonder steun van het bedrijfsleven in Noord-Nederland en met slechts een bescheiden gemeentelijke subsidie het voortbestaan van het PCC-Noord op de tocht. Aan de andere kant wil de landelijke organisatie van vier concoursen in 1993 tot negen concoursen in 1995 komen.

De prijswinnaars uit Friesland, klasse 1: (tot 15 jaar) 2e prijs voor Evan Niermeier (piano) uit Sneek en een 1e voor Floris te Boekhorst (cello) uit Leeuwarden; klasse 2: (15 jaar en ouder) 2e prijs voor Emanuel Oliveira (piano) uit Leeuwarden en Fokje Poortinga (waldhoorn), Bolsward. Jurriaan de Vries (cello) uit Leeuwarden kreeg een 1e prijs alsmede de Gaudeamusprijs. De winnaars uit Leeuwarden zijn allen leerling aan het Stedelijk Gymnasium te Leeuwarden. De winnaars van de eerste prijzen doen op 20 en 21 maart mee aan het landelijk concours in Den Haag.

NCRV hoopt op uitzendingen uit Gaudeamus

Van een onzer verslaggevers

De Bilt/Bilthoven

De NCRV heeft belangstelling voor huize Gaudeamus aan de Gerard Doulaan in Bilthoven. De omroep wil het historische pand drie jaar gebruiken als vrij toegankelijke radiostudio. De programma's vanuit huize Gaudeamus zouden muziekstromingen uit de 20ste eeuw moeten behandelen.

De NCRV is benaderd door de Maas-Nathan Stichting, die het huis na het overlijden van eigenaar Walter Maas opnieuw een culturele bestemming wil geven. De stichting heeft een driejarenplan opgesteld. Ze heeft berekend dat er ruim vijf ton nodig is om het pand in die periode te exploiteren.

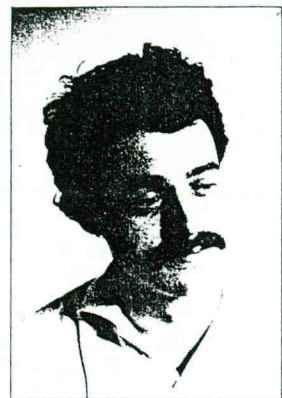
Verhuren als studio is niet de enige optie voor de Maas-Nathan Stichting. Ze overweegt ook om van huize Gaudeamus een chique conferentieoord te maken. De haalbaarheid hiervan moet nog worden onderzocht.

De derde mogelijkheid is het inrichten van huize Gaudeamus als een open podium voor kunstenaars. Er kunnen workshops plaatsvinden en uitvoeringen en exposities worden gehouden, aldus de stichting. Die zit in dit verband een rol weggelegd voor de plaatselijke stichting Kunst en Cultuur.

Bijlage 1

Un premio para la música española contemporánea

El compositor David del Puerto ha sido galardonado con el Premio Internacional de Composición "Gaudemus Music Week, 1993", por su *Concierto para oboe y grupo de cámara*. La obra del español, que fue escrita el pasado año para ser interpretada por Ernest Rombout y el Xenakis Ensemble, fue seleccionada por el jurado entre un total de 377 partituras que se presentaron a concurso.



David del Puerto

Del Puerto recibirá 10.000 florines holandeses, cantidad que se le entrega como comisión para la composición de una nueva obra que se estrenará durante la próxima edición de la Semana Internacional de Música "Gaudemus". Su *Concierto*, que precisamente se estrenó con éxito en Alicante durante el pasado Festival de Música Contemporánea, ha sido grabado en CD por BV-Haast.

De Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993 De nieuwste muziek van de jongste generatie

Maandag, 6 September, 20.30 uur - De Ijsbreker

Irvine Arditti, viool, Ananda Sukarlan, piano, John Snijders, piano Ives Ensemble

- Andrew Toovey** (Groot Brittannië) *Lament, Strathspey, Reel*, voor viool (10')
Vanessa Lann (USA) *Entranced by the beckoning light*, voor piano
Richard Rijnvos (Nederland) *Gigue et double*, voor viool en piano (5')
Michael Gorodecki (Groot Brittannië) *Touch*, voor piano (8')
 pauze
Luca Francesconi (Italië) *Duolon*, voor viool ^ (15')
Didier Marc Garin (Frankrijk) *Sélam*, voor ensemble ^ (10')

Dinsdag, 7 September, 20.15 uur - Waalse Kerk

Daniel Speer Trombone Consort, Marjanne Kweksilber, sopraan, Tosiya Suzuki, blokfluit, Marie-José Schrijner, viool, Alban Wesley, fagot, en Hex Ensemble

- Moritz Eggert** (Duitsland) *Seraphium*, voor 4 trombones * (10')
Ray Guillette (USA) *Hommage à Pollock no.2*, voor tape (10')
Alison Isadora (Nieuw Zeeland) *The fire within*, voor ensemble (8')
 pauze
Gijsbrecht Royé (Nederland) *(Fagot)*, voor fagot (6')
Calliope Tsoupaki (Griekenland) *Sappho's Tears*, voor sopraan, blokfluit & viool (15')

Woensdag, 8 September, 20.30 uur - De Ijsbreker

Gaudeamus Ensemble o.l.v. Huub Kerstens, Robert Szreder, viool

- Fabio Cifarielo Ciardi** (Italië) *Finzioni*, voor viool en tape (11')
Veli-Matti Puumala (Finland) *Scroscio* for ensemble (6')
Sam Hayden (Groot Brittannië) *Sleaze*, voor ensemble * (8')
 pauze
Karsten Fundal (Denemarken) *Land of mists*, blaaskwintet & piano * (10')
Davide Remigio (Italië) *Mordenti*, voor ensemble ^ (15')

Donderdag, 9 September, 20.30 uur - De Ijsbreker

Gaudeamus Ensemble en Delta Ensemble o.l.v. Huub Kerstens, Stefano Elli, elektrische gitaar

- Filippo Poletti** (Italië) *Li 95345064*, voor elektrische gitaar (11')
Colin Riley (Groot Brittannië) *Flying Kites*, voor ensemble ^ (15')
Ramon Lazkano (Spanje) *Eskaintza*, voor ensemble (12')
 pauze
Marc Verhoeven (Nederland) *Killed and injured*, voor ensemble (12')
Peter Burgers (Nederland) *Anatomy*, voor ensemble (10')

Vrijdag, 10 September, 20.15 uur - Beurs van Berlage, AGA-zaal

Xenakis Ensemble o.l.v. Diego Masson, Ernest Rombout, hobo

- David del Puerto** (Spanje) *Concerto for hobo and ensemble* * (15')
Thierry Pécou (Frankrijk) *La Partition de la jungle*, voor ensemble * (15')
Sergey Pilyutikov (Oekraïne) *Sounds of the rivers*, voor ensemble * (12')
 pauze
Peter Vermeersch (België) *Für Rumpelstilzchen*, voor ensemble ^ (14')
Geoff Smith (Groot Brittannië) *Antwerp's golden days didn't last forever*, voor ensemble ^

Italiaanse hegemonie in Muziekweek ten einde Gaudeamus start met degelijke kanonnen

MUZIEK - Internationale Gaudeamus Muziekweek: concerten in de Ijsbreker en de Waalse kerk, Amsterdam.

Er is een periode geweest waarin de Internationale Gaudeamus Muziekweek elk jaar het aanzien had van een Italiaans onderonsje, maar die tijd is voorbij. Nu een geleidelijke neergang is het dit jaar werkelijk afgelopen met de Italiaanse hegemonie. De tien composities die meedingen naar de Gaudeamus Prijs komen uit Japan, uit Mexico, uit de Oekraïne en een handvol eigenlijke Nederlandse deeldegenoten. Het aantal Nederlanders uit de 377 partituren die de jury heeft meegenomen (Eldjans Denson, Steve Martland en Klaus de Vries) wordt geteld tegen de namen van wereldwijd bekende componisten. Het aantal kanonnen, kan er geen sprake zijn van

een boycot. Hoopuit van een lichte allergie voor het ambachtelijke maar rooco-rechtige nootensdakt, veel Italiaanse partituren kennekt. Tussen de 28 aanvullende muziekstukken die de Muziekweek tot een representatieve steekproef uit het werk van de jongste compositiegeneratie moeten maken zijn nog wel vier Italiaanse werken te bespreken. De samenvatting van deze *hors concours*-sfeer is niet gebonden aan de regels van de competitie. Daarvoor komen er nog verscheidene composities aan bod die niet meer tot de eigenlijke Nederlandse deeldegenoten behoren. Hoevel *Seraphim* in het passagierwerk de nodige glans doet, wordt op verwondering van de jury. Het meest opvallende stuk was het trombonekwartet *Seraphim* van de 28-jarige Moritz Eggert uit Duitsland, die niet ten onrechte tussen de tien op de *short list* is benoemd. Eggert zet zijn vier trombones in een quadratische carteformatie om het publiek heen, op een afstand die bedriegend kort zou zijn als er op volle kracht getoederd zou worden. Hoevel *Seraphim* in het passagierwerk de nodige glans doet, wordt op verwondering van de jury.

De eerste twee concerten bodden nog geen uitschieters. Geen meeslepende muziek, geen verrassende diavers, maar ook geen presters. De eerste minuten verschijnen nauwe-lijks, gemaskerd. Middelpeens gong, akkoordopbouw, al getuigt aan, later gevolgd door een half-parodistische *Waltzer*, en een partijlijke notentennis dat gansprekend lijkt op *De Staat* van Louis Andriessen.

De 25-jarige Amerikaanse Vanessa Lann kwam verrassend uit de hoek met *Entranced by the beckoning light*, een pianostuk waarin zij als baksteen op elkaar gestapelde harmonieën een bewegelijke spanning hoog wordt opgebouwd. Nog later zwaart zij *Touch* van het Ierse duo Calliope Tsoupaki in *Sappho's Tears* toebed aan een viool, een blokfluit en sopraan Marjanne Kweksilber. Het genre van het *lanzar* is omgeveer zo oud als de muziek zelf, en nu, die tonen zo nieuw is zijn haar expressieomstandigheden in werken traditieel. Maar tegen moede muziek valt niets in te brengen - ook niet in een Gaudeamus Muziekweek.

Fits van der Waas

Zaterdag, 11 September, 15.00 uur - Stedelijk Museum, Aula
 Peter Prommel, Jose Vicente, slagwerk, Scott Dickinson, altviool

- | | |
|--------------------------------|---|
| Rafael Reina (Spanje) | <i>Systema chaos</i> , voor 2 slagwerkers en tape (15') |
| Mark Wingate (USA) | <i>Ode to the South-facing Form</i> , voor tape (10') |
| Magnus Robb (Groot Brittannië) | Skyn, voor altviool ^ |
| Erik Mikael Karlsson (Zweden) | <i>La disparition de l'azur</i> , voor tape (13') |
| Jan Bus (Nederland) | <i>Back to square one</i> , voor 2 slagwerkers ^ |

Zaterdag, 11 September, 20.15 uur - Beurs van Berlage, YAKULT-zaal
 Radio Symfonie Orkest o.l.v. Nicolas Cleobury,
 Priti Coles, sopraan, Jos Zwaanenburg, piccolo

- | | |
|------------------------------|---|
| Sharon Hershey (USA) | <i>Arrival</i> , voor sopraan en orkest * ^ (26') |
| Keiko Fujie (Japan) | <i>Jade Sea Panorama</i> * ^ (15') |
| pauze | |
| Patrick Odiard (Frankrijk) | <i>Henkäys</i> * (19') |
| Juan Trigos Ruanova (Mexico) | <i>Danza Concertante no.1</i> * ^ (12') |

Zondag, 12 September 11.00 uur - De Ijsbreker

Bekendmaking winnaar van de Gaudeamus Prijs 1993

Zondag, 12 September, 15.00 uur - De Ijsbreker
 Helén Jahren, hobo, Ernestine Stoop, harp, Marcel Andriessen, slagwerk en Ensemble Avance

- | | |
|-------------------------------|---|
| Asbjorn Schaathun (Noorwegen) | <i>A tabular system....</i> , voor hobo, harp en slagwerk ^ (15') |
| Scot Roller (USA) | <i>Quartet Set</i> , voor ensemble (20') |
| pauze | |
| Jörg Birkenkötter (Duitsland) | <i>Wiederholte Annäherung</i> ,
voor (bas)klarinet, trombone, cello en piano ^ (23') |

* = geselecteerd voor de Gaudeamus Prijs
 ^ = wereldpremière

In het Gaudeamus Gebouw
 Maandag t/m Vrijdag, 10.00 - 12.30 uur
 discussies o.l.v. Richard Toop

Lezingen:
 Donderdag, 9 september, 14.00 uur:
 Elliott Schwartz: Recent developments in American Music
 Hui-Ni Chang en Yin-Fong Yang:
 Contemporary music in Taiwan

Workshops:
 Woensdag, 8 September, 14.00 uur
 Stefano Elli: elektrische gitaar

Vrijdag, 10 September, 14.00 uur
 Peter Prommel: slagwerk

Internationale Gaudeamus Muziek Week
 AMSTERDAM SEPTEMBER 6-12



Sharon Hershey

Apart of the International Generation
 of Young Composers
 פני דור הצעירים הבינלאומיים

NATHAN MISHORI

נתן מישורי

שבוע המוסיקה הבינלאומי של "גאודאמוס" (Gaudeamus) '92, אמסטרדם - מלחינים עד גיל 30. גאודאמוס, מן המסודות הראשונים והחשובים ביותר בעולם לטיפוח וקידום המוסיקה החדשה, סעד ב-1943 על ידי המלחין היהודי ואלטר מאס וילד 1909, פליט השואה, כתורה למדינת הולנד שהעניקה לו מוקלט. מוסד לדוגמה זה, שובה בשנה החולמת לימי המוסיקה של אוטסקי, והמנוהל כיום על ידי המוסיקולוג הנק הויבלמן, מארגן מדי שנה מאות קונצרטים, שהלקט ממוקם במסטיבלים המוקדשים למלחינים גדולים כגורני לינטי ויאן סטנאקיס, בסדנאות מלחינים, במינגשים מתוכננים בין מוסיקה אנתית חוץ-אירופית למוסיקה עכשווית, ובתחרות בינלאומית למבצעי מוסיקה חדשה (סולנים ואנסמבלים עד תשעה נגנים וזמרים) שנכתבה משנת 40- תה רחוק.

אירוע בעל חשיבות ייחודית ושמלית אשר בו נמתחת עונת הפעילות הוא "שבוע המוסיקה הבינלאומי המועד לקידום של מלחינים צעירים עד לגיל 30. לועדת

נתן מישורי - מסגרון ומסיוסלונג סבר האקדמיה למוסיקה תיא ויהיה גולארד בנן-וורק הופו מסיבל באלס קראי בו-וורק כמנצח כדי כמאלטר וסטורו כליהוק תלט הודשת של מרה טרם, אנה סיקולב, דנה לימן, אטנו טיורוד, נעלב, פו-פונצ' ואחים.

הכן תכנת דרו על מלחינים ישראליים ושישים מוסיקוליים אחרים. שבת בתחרות בלט ומוסיקה רבת מאמרים כרו עמו מוסמס כמלחן טובס ובאניקולודיה למחצ. מן צום רבת מוסמס מבצעי מוסיקוליים ומבקר מאל מעינתים. זמרים, "למחצ ויאיר", ממד באקדמיה למוסיקה ובאניקולודיה תיא מאמנו שנת השישים.

Grote contrasten in overvol weekeinde met Nederlandse muziek

Concerten: Nederlandse
Muziekdagen. Gehoord: 17 t/m
19/12, Muziekcentrum
Vredenburg, Utrecht.

Door PAUL LUTTIKHUIS

De visafslag, waar de Hollandse Nieuwe in grote hoeveelheden over de toonbank gaat — daarmee vergeleek Peter Schat ooit de concerten met recente Nederlandse composities, die in schijnbaar willekeurige volgorde bij elkaar zijn gezet. De Nederlandse Muziekdagen, die het afgelopen weekend voor de vijfde keer plaatsvonden in het Utrechtse Muziekcentrum Vredenburg, vormen de grootste Nederlandse visafslag van het jaar. Deze keer waren het meer dan twintig componisten, die in zes concerten de revue passeerden.

Toch hebben de Nederlandse Muziekdagen inmiddels hun nut bewezen. Want hoe vaak krijg je de gelegenheid om bij voorbeeld het omvangrijke seriële orkestwerk *Quaterni I* uit 1979 van Jan van Vlijmen te horen? Wie durft het aan om een groot opgezette (en dus dure), moeilijk toegankelijke compositie als *La disciplina dei sentimenti* van Willem Boogman, voor koor, instrumentaal ensemble en elektronica, te programmeren? Hoe vaak hoor je nog het *Celloconcert* (1936) van Willem Pijper? En dat alles in voortreffelijke uitvoeringen?

Het enige wat de Muziekdagen nu nog nodig hebben om uit te groeien tot een echt belangwekkend evenement is een degelijke programmeur. Die zou in overleg met de co-producenten (NOS, Vredenburg, Donemus en Gaudemus), maar met een geheel eigen verantwoordelijkheid, moeten zorgen voor muzikale samenhang tussen de programma-onderdelen.

Zijn programmeur zou ongetwijfeld al bij het concert op vrijdagavond hebben ingegrepen. Drie verschillende ensembles speelden achtereenvolgens Boogman, Boerman en Keuris. Grotere verschillen zijn nauwelijks denkbaar. Willem Boogmans *La disciplina dei sentimenti* is een hecht doortimmerd stuk, waaraan de componist bijna tien jaar heeft gewerkt en dat vier jaar op deze eerste uitvoering heeft moeten wachten. De oorsprong ervan ligt in het begin van de jaren tachtig en dat is te horen: geen herkenbare melodieën, op het eerste gehoor onsamenhangende, korte pulsen van zangers en instrumentalisten die pas langzaam tot leven komen en een (elektronisch versprekte) spreker tekent.

Zelf vergelijkt Boogman het werk, op een rommelige en meertalige tekst van een bevriend dichter, met een huis met vele kamers, dat zich moeilijk laat kennen. De luisteraar waart rond in een nieuwsgierig makende doolhof, ontdekt nieuwe gangen, verbindingen, stoffige hoeken en uitgangen.

Het was merkwaardig, hoe de complexe architectuur van Boogmans werk voor mij pas echt reliëf kreeg tijdens het horen van het vlakke werk *Die Vogel* van Jan Boerman. Flarden van Boogmans muziek leken in het hoofd na te klinken en kregen een scherper samenhang. Boerman weet de elektronica vaardiger te benutten dan Boogman (van het beoogde rondzingen was vrijwel niets te horen), maar de saai en monotone koorpartij doet zijn werk de das om.

Saaï en monotoon zijn kwalificaties die bij voorbaat niet op Tristan Keuris van toepassing zijn. Ook zijn nieuwste compositie, *Laudi*, voor koor, orkest en solisten, is weer met groot vakmanschap geschreven en vooral mooi, zoals het werk van Keuris steeds mooi is. Maar het is, in al zijn monumentaliteit, ook gelikt



Tristan Keuris

en risicoloos. Het gedicht van D'Annunzio dat eraan ten grondslag ligt, beschrijft de ontwikkeling van het voorjaar tot 'de weemoed van het najaar'. De muziek zou naar het Adagio aan het slot moeten toewerken, waar het Mahleriaanse effect zijn hoogtepunt bereikt. Maar Keuris is er niet in geslaagd het literaire betoog ook dwingend aan de muziek op te leggen.

In stijl, klank, sfeer en kwaliteit bestond er geen enkele relatie tussen deze drie stukken. Waarom dan niet Keuris' *Laudi* verbinden met de twee stukken van Diepenbrock, hoorbare tijdgenoot (maar zonder epigonisme) en vriend van Mahler, die zaterdag klonken? Voor mijn part voeg je er een stukje Mahler aan toe, want wat zou erop tegen zijn om bij de Nederlandse Muziekdagen een werk te confronteren met dat van een buitenlandse collega als daar een goede aanleiding toe is? Eduard Reeser, biograf van Diepenbrock, heeft in diens *Lydische Nacht* (1913) met succes de zang- en sprekestem geretoucheerd. Slechts een enkele abrupte overgang herinnert nog aan de verklarende tekst. Maar dit werk kan, als een symfonisch gedicht in de beste traditie, gemakkelijk de orkestpodia bereiken.

In het slotconcert deed Ed Spanjaard zijn best om de vijf delen samenhang te geven. Hij dirigeerde het luchtige en hink-stap-springende *Toonen* (1980) van Guus Janssen met dezelfde ernst als de première van het monolithische *Antar* van Richard Rijnsvos. In dit werk heeft Rijnsvos van het orkest een ding gemaakt: een amorf lichaam dat grillig beweegt zonder vooruit te komen. Het laatste stuk van de Muziekdagen, *Triade* (1991) van Theo Verhey, is een op Mozart geïnspireerd juweeltje: transparant, dynamisch en met veel vuur gecomponeerd.

Tussendoor klonken er ook nog twee concerten, één voor cello en orkest uit 1936 van Pijper en één voor harp en orkest van Joep Straesser (een première). Het waren machteloze stukken. Pijper laat de cellist voortploegen in een onontwarbare notenbrij, Straesser is er niet in geslaagd de harp tot een werkelijk solo-instrument te laten uitgroeien en de spanning tussen solist en orkest op te voeren. Hier konden zelfs de uitstekende solisten (cellist Heinrich Schiïf en harpiste Ernestine Stoop) de muziek niet redden.

vrijdag 17 december
kleine zaal 12.30 uur

Amsterdam Loeki Stardust Quartet bestaande uit: Daniel Brügggen, Bertho Driever, Paul Leenhouts en Karel van Steenhoven - blokfluiten

Fluiten & Fluyten Contrasten in de Nederlandse muziek

Johannes Ciconia, Heinrich Isaac, Josquin des Prez, Jan Pietersz. Sweelinck,

Tristan Keuris, Bart de Kemp, Karel van Steenhoven en Chiel Meyering

grote zaal 20.15 uur

ASKO Ensemble + ASKO koor olv. Mark Foster, Charlotte Riedijk - spreekstem

Wim Boogman - *'La disciplina dei sentimenti,*

libretto di Exsilio': per instrumenti, coro doppio e parte parlatá (wereldpremière)

Koor en Ensemble Nieuwe Muziek olv. Huub Kerstens

Jan Boerman - *Die Vogel* (versie 1989) compositie voor koor, koperblazers en klanksporen

Radio Filharmonisch Orkest, Groot Omroepkoor olv. David Porcelijn,

Jard van Nes mezzosopraan David Pittman-Jennings bariton

Tristan Keuris - *Laudi* voor 2 solostemmen, koor en orkest op teksten van D'Annunzio (première)

zaterdag 18 december

grote zaal 20.15 uur

Radio Symfonie Orkest olv. Lucas Vis mmv. Maria Kowallik, alt (koproduktie met AVRO)

Robert Heppener - *Eglogues*

Alphons Diepenbrock - *Hymne an die Nacht, nr.2*

'Muss immer der Morgen wiederkommen'

pauze

Alphons Diepenbrock/Eduard Reeser - *Lydische Nacht*

Jan van Vlijmen - *Quatemi I*

zondag 19 december

kleine zaal 11.00 uur

Marianne Kweksilber - sopraan, Paul Verhey en Rien de Reede - fluit,

Siebe Henstra - klavecimbel Hans Woudenberg - cello

werken van A.Mahaut, J..A.Groneman, C. Huygens, P. Hellendaal en J.Schmitt

kleine zaal 14.00 uur

Osiris Trio: Ellen Corver - piano, Peter Brunt - viool, Larissa Groeneveld - cello

Hendrik Andriessen - *Trio*

Maarten Altena - *Figura* voor violoncello-solo (1993) (wereld première)

Willem Jeths - *Novelette*, voor viool en piano

Roel van Oosten - *Trio*

Roderik de Man - *Departures of the Romantic Agony* (wereldpremière)

20.15 uur

Radio Kamer Orkest olv. Ed Spanjaard

mmv Ernestine Stoop, harp en Heinrich Schiïf, cello

Guus Janssen - *Toonen*

Richard Rijnsvos - *Antar for chamber orchestra* (wereldpremière)

Willem Pijper - *Celloconcert*

Joep Straesser - *Concerto nr. 2* voorharp en kamerorkest (wereldpremière)

Theo Verhey - *Triade*

Overzicht concerten per podium

Alkmaar	Provadja
8/1	Eleonore Pameijer
12/2	Weniger Eintagsfliegen
16/4	Tomoko Mukaiyama
14/5	René Berman en Kees Wieringa
9/10	De Volharding
26/11	Frances-Marie Uitti/Alwin Bär
10/12	Gaudeamus Strijktrio
Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw
10/1	De Man, Sparnaay
14/2	Gending
14/3	Utrecht Moderna
2/5	Basho Ensemble
21/11	Amsterdams Gitaartrio
19/12	Ananda Sukarlan
Amersfoort	St.Aegtenkapel
10/5	Vrouwen uit het Verre Oosten
Amsterdam	De Ijsbreker
7-16/5	De Suite Muziekweek
6-11/9	Internationale Gaudeamus Muziekweek
16/1	Nieuw Ensemble
21/2	David Arden
27/2	James Wood & Robin Canter
1/3	New Jersey Percussion Ensemble
10/3	Asko Ensemble
7/4	Requiem ohne Tote
8/4	Requiem ohne Tote
17/5	Vrouwen uit het Verre Oosten
9/7	Dutch Summer Seminar
14/7	Dutch Summer Seminar
15-18/11	BARKA
10/12	Ensemble Lami
Amsterdam	Frascati
7/11	RUMORI
12/12	RUMORI
Amsterdam	Oude Kerk
15/5	Orgelconcert
10/10	La Zététique
24/10	Marco Blauw/Niek de Groot
7/11	Stephan Meier
21/11	Huub ten Hacken
Amsterdam	Stedelijk Museum
9/1	Basho Ensemble
16/1	Ensemble Festina lente
23/1	Geurt Grosfeld
6/2	Logos Duo
13/2	De Volharding
20/2	Gending
27/2	Daniel Kientzy
13/3	Hex Ensemble
20/3	Abe, Kooistra, Sparnaay
27/3	Offermans en Ueda
10/4	het Medeatrío
17/4	Zwaanenburg/Landy
1/5	Waivisz en Weshm
8/5	Mario van Horrik
23/10	Uitti/Stiebler
6/11	STEIM
13/11	Rickels en Wentinck - Plaza Futura
20/11	Instant Composers Pool/Busy Drone
27/11	Eleonore Pameijer
11/12	Isabelle Ganz
18/12	The Good People

Bijlage 3



David Arden



Daniel Kientzy

HAAGSCHE COURANT

Nieuwe muziek voor gamelan-instrumenten

STEDELIJK MUSEUM, AMSTERDAM

Ensemble Gending onder leiding van Jurrien Slijter. Werken van Jos Janssen, Goodman, Eisma, Rai, Alberts en Guus Janssen. Herhalingen: onder meer op maandag 14 maart aanstaande in Utrecht (Vredenburg).

DOOR AAD VAN DER VEN

In een rustig hoekje van het Nederlandse muziekleven, ver verwijderd van het gekrakeel rond subsidies en adviescommissies, wordt nog altijd gamelan gespeeld. Ethnomusicologen en een handjevol andere geïnteresseerden komen geregeld bijeen om met behulp van het instrumentarium uit het oude Indië de authentieke toonsystemen te doorkruisen. Maar het blijft niet bij pogingen om via de traditionele gamelanmuziek rust en verinnerlijking te zoeken. Er wordt ook nieuwe muziek voor deze instrumenten geschreven. In dat opzicht heeft Ton de Leeuw's gamelancompositie 'Gending' (1975) iets losgewoeld.

Enkele van de musici die dat werk destijds hebben uitgevoerd formeerden in 1988 een ensemble, dat zij eveneens Gending noemden.

Technieken

Deze groep, geleid door Jurrien Slijter, legt zich toe op het spelen van nieuwe muziek voor gamelan, waarbij het gebruik van tape en elektronica niet wordt geschuwd. Gending reist nu door ons land met een programma, dat op een veelzijdige manier duidelijk maakt wat valt te bereiken wanneer hedendaagse componisten naar het voorbeeld van Ton de Leeuw zich richten op een fusie van oosterse klanken en westerse technieken.

Dat kan variëren van sterk door

de klassieke Javaanse toonkunst beïnvloede muziek als die van Will Eisma ('Mawar jiwa', 1992) tot meer geavanceerde klankcomplexen van Takayuki Rai ('Three unknown spaces', 1993).

Mengen

Bij Rai worden de klanken van het gamelan-ensemble live gesampeld en bewerkt door een computer, waarna de vervormde geluiden zich mengen met de originele klanken van de instrumenten.

Een van de opmerkelijkste stukken op dit met een grote concentratie uitgevoerde programma is van Armeno Alberts. Hij biedt in 'Haké' via een bandcompositie, vervaardigd door middel van Xenakis' Upic-systeem, aanknopingspunten aan vier gamelanspelers, die in hun solopartijen vrij individualistisch te werk kunnen gaan.

Vraag

Een voor de hand liggende vraag bij het combineren van enerzijds de gamelan, met zijn eigen klankkleuren en toonsystemen, en anderzijds westers vormdenken en electronica is, of dat nu synthese of dualisme oplevert. Misschien is, althans naar aanleiding van dit programma, de beste omschrijving die van een spanningsvol samengaan, zonder dat er een inferieur mengelmoezie ontstaat. Willen we dit alles in een ruimer verband zien, dan is het wellicht zinvol Ton de Leeuw te citeren, die al bijna twintig jaar geleden naar aanleiding van de verbinding tussen oosters en westers denken in zijn muziek schreef: 'Men hoeft geen confrontatie te willen of na te streven, deze is een dwingend gegeven van onze tijd. Vanuit een verruimd perspectief vallen Oost en West samen in het bewustzijn, als één grote bron van menselijk handelen'.



Amsterdam	10/2 23-25/4	Sweelinck Conservatorium	Live electronica concert Delta Componistendagen
Amsterdam	27-31/12	Theater Bellevue	Klap op de Vuurpijl Trio Clusone, Ebony Band, Willem Breuker Kollektief, The Liontamer of Perpetuum, Koninklijk Philharmonie Bocholtz, Koor en Ensemble Nieuwe Muziek, Schönberg Ensemble, Frans Vermeerssen Kwartet, Marcel Worms,
Amsterdam	15/5 7/9	Waalse Kerk	Presentatie Delta Componistendagen Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993
Amsterdam	13/5 10-11/9	Beurs van Berlage	De Jonge Nederlanders/Nederlands Ballet Orkest Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993
Arnhem	31/1 28/2 28/3 2/5 12/12	Gemeentemuseum	De Ereprijs Gending Jos Zwaanenburg Mondriaan Kwartet Eleonore Pameijer
Arnhem	3-5/6 19/9	Schouwburg	TRATTO De Ereprijs en het Eurus Ensemble Tratto
Arnhem	5/6	Gehoorzaal Conservatorium	Het Nieuw Ensemble
Baarn	10/1 25/4	Sytsema Galerie	Jos Zwaanenburg Zivatar
Bergen	19/2 19/3 23/4 15/10 19/11 17/12	Ruinekerk	Ensemble Gending Gerard Bouwhuis Mondriaan Kwartet Rickels en Wentinck Deborah Richards/Philip Corner Louis Andriessen centraal
Den Bosch	12/3 17/3 7/4 12/5 9/6 10/10 24/10	Resonans/Theater Bis	Requiem ohne Tote Requiem ohne Tote Ives Ensemble Nieuw Ensemble Duřy Strijkkwartet Ensemble Gending Uitti/Siebler
De Bosch	24/11	Casino	Ensemble Champ d'Action
Den Haag	17/1 22/1 1/2 15/2 1/3 5/3 15/3 29/3 12/4 26/4 18/5 24/5 4/12	Korzo en Café Korzo	Nieuw Ensemble - Brian Ferneyhough 50 jaar Kings of Rhythm Het Pokon Huib Emmer, Louis Andriessen, Ivo van Emmerik, Diderik Wagenaar Het Pokon Gilius van Bergeijk, Jeff Hamburg Het Pokon, elektrische gitaren: KLEG. Requiem ohne Tote Het Pokon, elektrisch strijktrio/MIDI: trio Holland Electrique. Het Pokon, Frederic Rzewski en Misha Mengelberg Het Pokon Gustavo Toker, Lieuwe Visser en Theo Loevendie Het Pokon Ann La Berge, Gene Carl, David Dramm en Martijn Padding Het Pokon Marianne Kweksilber en Taco Kooistra Het Pokon werken voor kinderkoor Tickmayer Formation
Den Haag	21/3 15/11	Diligentia	24e Prinses Christina Concours Ives Ensemble ook 16 en 18/11

Den Haag	St.Jacobuskerk
22/5	Orgelconcert
Eindhoven	Plaza Futura
10/1	Basho Ensemble
24/1	Tosiya Suzuki
28/2	Orkest De Volharding
14/3	Hex Ensemble
23/5	Pianodag, Tomoko Mukaiyama
14-15/12	Het Cerebrum ontdekkingsreis in de hersenen
Eindhoven	Muziekcentrum Frits Philips
28/4	Vrouwen uit het Verre Oosten
Enschede	Muziekcentrum Enschede
19/1	Eleonore Pameijer
2/3	Dufy kwartet
12/5	Ives Ensemble
7/10	Calefax Rietensemble
18/11	Polo de Haas
Groningen	De Oosterpoort
28/1	Kings of Rhythm
4/3	Requiem ohne Tote
25/3	World Saxophone Orchestra
29-30/10	Prime Festival 'Denkbare Musik'
12/12	Champ d'Action
Groningen	Martinikerk
7/10	Klaas Hoek
Heeswijk	Abdij van Berne
7/11	Almut Rössler
Kaalheide	Harmonie St.Jozef
14/5	Bernard van Beurden - Fagotconcert
Leiden	De Waag
6/1	Eleonore Pameijer
22/1	Electrisch Zwaai Orkest
14/2	Key Ensemble
14/3	Marcel Worms
25/4	Ensemble Utrecht Moderna
9/5	Slagwerkgroep Den Haag
Maastricht	Intropodium
10/1	Eleonore Pameijer
24/1	Kings of Rhythm
7/2	Orkest De Volharding
4/12	Champ d'Action
Maastricht	Conservatorium
7/3	Requiem ohne Tote
2/10	Ensemble Contrain
Maastricht	Landbouwbelang
25/5	t/m 31/5 Multiple Sounds Festival
Middelburg	Kloveniersdoelen
2/7	Wim Konink
3/7	Arnold Marinissen
4/7	Aleksandra Krzanowska
7/7	Ananda Sukarlan
14/7	Kees Wieringa/René Berman
Nijmegen	Gallerie Marzee
17/1	Eleonore Pameijer
14/2	Utrecht String Quartet
21/3	De Man en Starreveld
2/5	Weniger Eintagsfliegen
31/10	Aurelia Saxofoonkwartet
28/11	New Percussion
Nijmegen	St. Stevenskerk
16/10	Lien van der Vliet

Componist Michael Nyman op Festival Nieuwe Muziek

MIDDELBURG - Naast diverse andere bekende musici is componist-dirigent Michael Nyman dit jaar aanwezig op het Festival Nieuwe Muziek in Middelburg, dat zaterdag begon en tot en met 27 juli duurt. Hij is diverse malen gast bij concerten en openbare repetities. Nyman is met name bekend door de muziek die hij maakte voor de films van Peter Greenaway.

Zo speelt hij op 8 juli voor het eerst zelf de muziek van de onlangs in Cannes met de Gouden Palm bekroonde film 'The Piano'. Die dag studeert hij ook, in het openbaar, met het Xenakis Ensemble diverse composities in. Samen met componist Graham Fitkin begeleidt hij verder een concert op 9 juli voor zes piano's, met de musici Aleksandra Krzanowska, Gerard Bouwhuis, Kyoko Hashimoto, Marianna Boer, Tomoko Mukaiyama en Ananda Sukarlan. De Poolse Krzanowska en de Indonesische Sukarlan wonnen dit jaar op het Gaudeamus Concours respectievelijk de eerste en derde prijs.

Krzanowska geeft verder op 4 juli een pianoconcert; Sukarlan brengt op 7 juli onder meer enkele nieuwe composities uit zijn geboorteland ten gehore. Pianist Hashimoto speelt verder op 8 juli samen met violist Mifune Tsuji en cellist Pascale Went werken van Nyman.

Hoogtepunten van het festival zijn volgens de Stichting Nieuwe Muziek verder optredens van het Willem Breuker Collectief en de Slagwerkdagen. Aan de Slagwerkdagen, van 2 tot en met 4 juli, werken onder mee: Wim Konink (marimba), Arnold Marinissen (slagwerk), John Faber (slagwerk), Jannie Pranger (sopraan) en opnieuw de pianist Krzanowska.

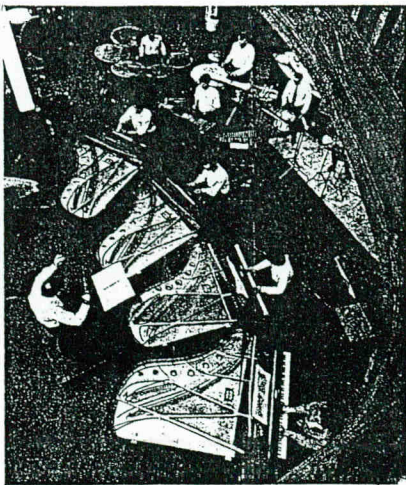
De pianist Geoffrey Douglas Madge brengt op 1 juli bestaande en nieuwe Russische composities ten gehore. Het thema van het festival dit jaar, Orpheus, komt onder meer tot uitdrukking in de opvoering van de kameropera 'Orpheus' van Louis Andriessen op 29 juni.



NIJMEEGS DAGBLAD

Virtuoos vertoon in Galerie Marzee

Concert door Annelie de Man (clavecimbel) en Harrie Starreveld (fluit). Werken van Ruyneman, Yim, Tiensuu, Bruynèl, De Man, Mefano en Petraszi. Gehoord: 21/3 in Galerie Marzee, NIJMEGEN.



Het Rotterdams Conservatorium staat deze week in het teken van het Internationaal Gaudeamus Vertolkersconcours 1993. Honderd musici van over de hele wereld doen eraan mee. Bijzonder is dit jaar, dat er naast het gewone concours een speciale prijs is ingesteld voor slagwerkers en slagwerkensembles. Foto: het slagwerk-ensemble van het Rotterdams Conservatorium tijdens het openingsconcert. (foto Arjan Roos)

ZWOLSE COURANT

Gaudeamus-winnaar in Zwols conservatorium

(Van onze kunstredactie)

ZWOLLE - Elk jaar wordt de winnaar van de Gaudeamus-Prijs op de een of andere manier betrokken bij het onderwijs op het Zwols conservatorium. Vandaag (woensdag) verzorgde daarom Jörg Birkenkötter een college voor eerstejaars studenten over 'Duitse muziek na 1960'.

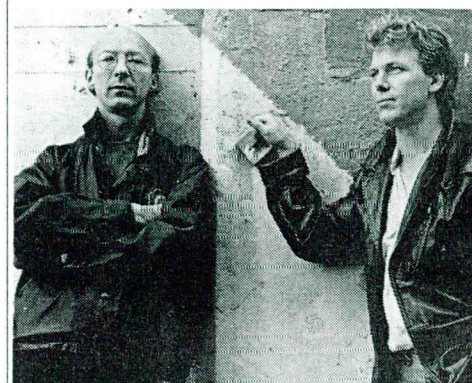
Met compositiestudenten schonk hij vervolgens aandacht aan eigen composities en analyseerde hij andere composities. Naar aanleiding hiervan kregen studenten opdrachten mee die de componist op 28 april met hen zal behandelen. De Duitse componist Jörg Birkenkötter won de Gaudeamus-Prijs 1992 voor zijn werk Klänge Schatten. Vorig jaar werd aan de faculteit muziek van de Christelijke Hogeschool voor de Kunsten Constantijn Huygens (Zwols conservatorium) een Gaudeamus-leerstoel ingesteld. Vorig jaar was de jonge Noorse componist Asbjorn Schaathun present.

Rotterdam	Conservatorium
28/2	Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours
	New Jersey Percussion Ensemble/Ensemble van het Rotterdams Conservatorium
1/3	Vertolkers Concours, Dorothea Hofmann, Cécile Daroux, Mine Kawakami
2/3	Vertolkers Concours, Guy Livingston, Marco Blauw en Niek de Groot
3/3	Vertolkers Concours, New Jersey Percussion Ensemble
4/3	Vertolkers Concours, Workshop Nilton Marçal
5/3	Aleksandra Krzanovska, Vertolkers Concours
7/3	Vertolkers Concours Finale
Rotterdam	St. Laurenskerk
29/10	Lien van der Vliet
Rotterdam	Zaal De Unie
21/1	Kings of Rhythm
18/3	Requiem ohne Tote
30/9	Ensemble Polychromie
25/11	Ensemble '88
16/12	Champ d'Action
Tilburg	De Vonk/Danshuis/Paradox
15/5	Ives Ensemble
7/6	Dufy Strijkkwartet
13/10	Luc Houtkamp
25/10	Aquarius Ensemble
Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg
10/1	Kings of Rhythm
17/1	Basho Ensemble
31/1	Avanti, Finland
14/2	De Volharding
28/2	Daniel Kientzy
14/3	Gending
21/3	Abe, Kooistra, Sparnaay
28/3	Hex Ensemble
11/4	Requiem ohne Tote
16/5	Basho Ensemble
17/12	Nederlandse Muziekdagen t/m 19/12
Utrecht	St. Gertrudeskernk
12/6	Orgelconcert
Utrecht	Theater Kikker
7/1	Frances Marië Uitti
18/2	Ananda Sukarlan
24/3	Utrecht Moderna
15/4	Huygens Kwartet
6/5	Elektro/computer
6/10	Guus Janssen Trio
31/10	STEIM 25 jaar
17/11	Dufy Kwartet
15/12	Tomoko Mukaiyama
22/12	Koh-I-Noor
Velp	Kunsthuis 13
25/4	Ango Laina
16/5	Portret Isang Yun
Venlo	Museum Van Bommel Van Dam
3/1	Basho Ensemble
7/2	Eleonore Pameijer
14/3	Touche Stichting Touche : Glas/spiegelingen
18/4	Zivatar
28/11	Bommel Quartet
Zwolle	Conservatorium
19/3	Eleonore Pameijer
7+28/4	Gaudeamus Leerstoel Jörg Birkenkötter
Zwolle	Doopsgezinde Kerk
18/5	Strijkseptet
26/11	Noordelijke Componisten

Buitenland

Australië		
9/10	Melbourne	Harry Sparnaay
15/10	Adelaide	Harry Sparnaay
België		
24/6	Gent	Wim Konink
Canada		
27/3	Toronto	Duo Novair
Duitsland		
12/3	Saarbrücken	Asko Ensemble, Contra trio
26/3	Lüneburg	Nachtkonzert
3/4	Dresden	Barton Workshop
11/9	Saarbrücken	Frans/Duits/Nederlandse Workshop
8-9/10	Berlijn	'Raum und Maschine/Espace et machine, Erwin Strikker/Luiz Yudo Le Sonimage
Engeland		
23/3	London	Jos Zwaanenburg
23/7	Londen	St.Pauls, Gottfried Sembdner
Frankrijk		
13/3	Metz	Asko Ensemble, Contra trio
25/3	Lyon	Festival Musique en Scene
1/4	Parijs	Pianoduo Zeeland/Bouwhuis
2/4	Parijs	De Volharding
15/4	Parijs	Trio Janssen Glerum Janssen
19/4	Compiègne	Workshop, Espaces - Miroirs - Machines
9/6	Bourges	Clarence Barlow
Ierland		
30/4	Belfast	Leendert de Jonge
IJsland		
3/1	Reykjavik	Caput Ensemble
Italië		
29/1	Milaan	Avanti ensemble
5/12	Milaan	Ensemble Lami
Japan		
30-31/5	Fukui-ken	Takefu Festival/Xenakis Ensemble
Korea		
22-25/6	Seoul	Pan Music Festival, Het Trio
Lithouwen		
20/4	Vilnius	Tomoko Mukaiyama in Spring Festival
Luxemburg		
14/3	Luxemburg	Asko Ensemble
14/3	Luxemburg	Contra trio
Noorwegen		
8-16/10	Oslo	Ultima Festival, Installatie 'Sound Creatures' door Felix Hess in het Museum for Contemporary Arts
Oostenrijk		
19/8	Graz	Ensemble 88
Polen		
1-15/9	Kazimierz Dolni	Louis Andriessen docent bij componisten workshop
24/9	Warschau	Nieuw Ensemble
10/12	Warschau	World Saxophone Orchestra
Taiwan		
26/3	Taipei	Sebastiaan Janssen - nieuw werk
Roemenië		
20/4	Bacau	Aurelia Saxofoonkwartet
Rusland		
19/5	Kiev	The Second International Youth Music Forum
23/24/6	Moscow	ensemble Ekaterinenburg, o.l.v. René Gulikers

Bijlage 4



Pianoduo Cees van Zeeland
en Gerard Bouwhuis

Sala Koncertowa

P.S.M. st.I
Mińsk Maz.

Niedziela

12.grudnia.1993
godz.17³⁰

**World Saxophone
Orchestra**

dyrygent
Ed Bodaard

SPONSORZY

Holenderskie Ministerstwo Kultury i Sztuki
Sweelinck Conservatory Amsterdam
Gaudeamus Foundation

ORGANIZATORZY

Akademia Muzyczna im.F. Chopina w Warszawie
Filla Akademi Muzycznej im. F. Chopina w Białymstoku
Państwowa Szkoła Muzyczna I st. w Mińsku Mazowieckim



Klaas Hoek met Bambuso Sonoro

Slowakije

20-23/6 Bratislava

Evenings of New Music IV
Ives Ensemble, James Fulkerson

Tsjechië

9/6 Praag

Hermit Symposium,
Hans Koolwijk en Klaas Hoek met Babuso sonoro

27/6 Praag

Hermit Symposium,
Horst Rickels en Victor Wentick met Plaza Futura

29/6 Praag

Hermit Symposium ensemble met o.a.
Ann LaBerge, David Dramm, James Fulkerson, Martien Groeneveld

U.S.A.

8/2 New York

Jacob ter Veldhuis - workshop

13/3 New York

James Fulkerson

14/3 Ship Bottom

New Jersey, James Fulkerson

1/11 New Jersey

Percussive Rotterdam

4/11 New Jersey

Percussive Rotterdam

10/11 Columbus,

Ohio, Tatiana Koleva, Percussive Rotterdam
met Robert van Sice

Zwitserland

23/10 Konstanz

Blue Brother ballet groep

3/1	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam	Basho Ensemble
		Joep Straesser	<i>An die Musik</i>
		Anton Webern	<i>Zwei Lieder op. 8</i>
		Ed de Boer	<i>Lieder und Tänze der Nacht</i>
		Joep Straesser	<i>Gedanken der Nacht</i>
		Caroline Ansink	<i>Liebe Freundinnen, chères amies</i>
3/1	IJssland	Reykjavik	Caput Ensemble
		Andries van Rossem	<i>Two pieces for 7 instruments</i>
		Timo Laiho	<i>Triple-Duo</i>
		Harri Suilamo	<i>Kotva</i>
		Haukur Tómasson	<i>Quartet II</i>
		Fausto Romitelli	<i>Les Idoles du Soleil</i>
		Pietro Borradori	<i>Opus Incertum</i>
6/1	Leiden	De Waag	Eleonore Pameijer
		Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann	
		<i>nr. 1</i> in A groot; Otto Ketting <i>Song without Words nr. 2</i>	
		<i>nr. 2</i> in a klein; Rob Zuidam <i>B'rockqueue</i>	
		<i>nr. 3</i> in b klein; Misha Mengelberg <i>Telemann nee, Fantasie ja</i>	
		<i>nr. 4</i> in B groot; Guus Janssen <i>Bah Rock</i>	
		<i>nr. 5</i> in C groot; Jeff Hamburg <i>Facsimile</i>	
		<i>nr. 6</i> in d klein	
		<i>nr. 7</i> in D groot; Theo Verbey <i>Hommage</i>	
		<i>nr. 8</i> in e klein; Ron Ford <i>Between</i>	
		<i>nr. 9</i> in E groot; Charles Trenet/Louis Andriessen <i>Le Fermier Isidore</i>	
		<i>nr. 10</i> in fis klein; Theo Loevendie <i>Trait d'Union</i>	
		<i>nr. 11</i> in G groot; Robert Heppener <i>"Telemann Blow-up"</i>	
		<i>nr. 12</i> in g klein	
7/1	Utrecht	Theater Kikker	Frances Marie Uitti
		Iannis Xenakis	<i>Kottos</i>
		Giacinto Scelsi	<i>Sauh</i>
		György Kurtag	<i>Message</i>
		Paul Termos	nieuw werk
		Frances-Marie Uitti	improvisatie
8/1	Alkmaar	Provdaja	Eleonore Pameijer
		Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann	
		<i>nr. 1</i> in A groot; Otto Ketting <i>Song without Words nr. 2</i>	
		<i>nr. 2</i> in a klein; Rob Zuidam <i>B'rockqueue</i>	
		<i>nr. 3</i> in b klein; Misha Mengelberg <i>Telemann nee, Fantasie ja</i>	
		<i>nr. 4</i> in B groot; Guus Janssen <i>Bah Rock</i>	
		<i>nr. 5</i> in C groot; Jeff Hamburg <i>Facsimile</i>	
		<i>nr. 6</i> in d klein	
		<i>nr. 7</i> in D groot; Theo Verbey <i>Hommage</i>	
		<i>nr. 8</i> in e klein; Ron Ford <i>Between</i>	
		<i>nr. 9</i> in E groot; Charles Trenet/Louis Andriessen <i>Le Fermier Isidore</i>	
		<i>nr. 10</i> in fis klein; Theo Loevendie <i>Trait d'Union</i>	
		<i>nr. 11</i> in G groot; Robert Heppener <i>"Telemann Blow-up"</i>	
		<i>nr. 12</i> in g klein	
9/1	Amsterdam	Stedelijk Museum	Basho Ensemble
		Joep Straesser	<i>An die Musik</i>
		Anton Webern	<i>Zwei Lieder op. 8</i>
		Ed de Boer	<i>Lieder und Tänze der Nacht</i>
		Joep Straesser	<i>Gedanken der Nacht</i>
		Caroline Ansink	<i>Liebe Freundinnen, chères amies</i>
10/1	Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw	De Man, Sparnaay
		Chiel Meijering	<i>He was a great man and he loved baseball</i>
		Roderik de Man	<i>Momentum</i>
		Isang Yun	<i>Monolog</i>
		Claudio Ambrosini	<i>Capriccio, detto l'Ermafrodita</i>
		Roderik De Man	<i>Chordis Canam</i>
		Ton Bruynèl	<i>Sonata Chitarra</i>
		György Ligeti	<i>Hungarian Rock</i>
			<i>Continuum</i>
10/1	Baarn	Sytsema Galerie	Jos Zwaanenburg
		Jonty Harrison	<i>Concertino</i>
		Jos Zwaanenburg	selectie uit <i>Seven Pieces</i>
		Roger Marsh	<i>Hoichi</i>

NRC HANDELSBLAD

Tien fluitsoli tussen Telemanns Fantasieën

Concert door Eleonore Pameijer (fluit), Werken van Telemann, Ketting, Zuidam, Janssen, Mengelberg, Hamburg, Verbey, Ford, Trenet-Andriessen; Loevendie en Heppener. Gehoord 7/1 Theater De Unie Rotterdam.

Door ERNST VERMEULEN

Georg Philipp Telemann was weliswaar een veelschrijver, die onder meer zo'n duizendtal orkestsuites afleverde - hij componeerde in hetzelfde tempo en met evenveel gemak als een ander een brief schrijft - maar daar schullen we tegelijk juwelen onder, zoals het *Concert in E* voor dwarsfluit, oboe d'amore, viola d'amore en orkest, ontegenzkelijk op het niveau van Bach. Ook de 12 Fantasieën (1731-1733) bevatten juweeltjes aan *vermischter Geshmack* in Franse en Duitse stijlen.

De Brusselse uitgave vermeldt nadrukkelijk *per il Violino*, maar de omvang dl - eIII verwijst naar de traverso. De lage snaar van de viool wordt immers niet gebruikt. De moderne Böhm-fluit die Eleonore Pameijer donderdagavond in Theater De Unie bespeelde, is een typisch legato-instrument wat bijvoorbeeld heel goed te horen was aan het begin van de *Negende Fantasie* in E. Een dergelijk innemend vloeiende klank kan de traverso niet bieden, die wint het in scherpe articulaties. Bovendien werkte dit deel extra flatteus vanwege een subtiel verbinding die Ron Ford had bedacht in zijn compositie *Between*, die precies zoals de titel suggereert, bedoeld is als overgangsdeel en consequent is in zijn uitwerking van een telemannesk synopisch hijkje.

Eleonore Pameijer had aan tien componisten de opdracht verstrekt om tussen de Fantasieën in originele fluitsoli te leveren. Ook Theo Loevendie hield zich strikt aan die opdracht. Sterker nog, zijn *Trait d'Union* liet zelfs het barokdoom volledig intact. Telemanns tijdgenoten hadden waarschijnlijk niet geprotesteerd.

Jeff Hamburg gebruikte Telemanns *Vijfde Fantasie* in C als een mal voor zijn fraai klinkende *Facsimile*, maar knipoogde tege-

lijkertijd naar Bernsteins gelijknamige compositie in een ontlening aan diens *blue notes*. Dat de barokmuziek een feest van sequensen is, was tot horendol makens toe te horen in Rob Zuidams *B'rockqueue* (heel virtuoos) en Guus Janssens *Bah Rock*. Janssens miniatuurtje verraste door vertrapte achstent, die aan het slot een apart soort spanning oproepen. Ook Robert Heppener concentreerde zich op het uitvoeren van details zoals voorslagjes, zonder helemaal voorstelbaar te worden.

Het boeiendst vond ik nog Theo Verbey's *Hommage*, waarin de meerstemmigheid het uitgangspunt is. In de solowerken uit de barok wordt de meerstemmigheid slechts gesuggereerd; alleen in de negentiende eeuw is er een fluitschool verschenen, die een eenvoudige overblaasstechniek propageerde, om de concurrentie met de viool aan te gaan. Die school sloeg helaas niet aan. Met de huidige multiphonics-technieken vormt de meerstemmigheid op de fluit echter al lang geen probleem meer. Maar Verbey had niet alleen een technische oplossing geboden, zijn *Hommage* is tevens een prachtig speelstuk geworden in de elegante Franse traditie.

Enigszins Frans lyrisch klonk ook Otto Ketting's *Song without Words nr. 2*, gewoon in zijn eigen stijl, als een rustpunt zonder meer. Misha Mengelberg en Louis Andriessen tenslotte leverden nog contrasterender fluxus bijdragen. Mengelberg's stuk met nog een barokrestant, maar bij Andriessen strikt conceptueel. Ik prefererde toch het jatten met bronvermelding van zijn collegae, want zijn oplossing leek mij wat al te gemakkelijk.

Tweeëntwintig overwegend veelzijdige composities op één concert, dat bleek voor de concertgeëfster niet te veel. Integendeel, ik vond de tweede helft van de avond zelfs overtuigender, want die bood niet alleen levendig en energiek fluitspel, maar ook steeds meer legato-rustpunten van grote schoonheid in een lyrische bevolgenheid.



Jos Zwaanenburg

MUZIEK

BINNENHOF

Tremolo als een aardverschuiving

■ KORZO, DEN HAAG

Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard, m.m.v. Romain Bischoff (bariton), Arnold Marinissen (slagwerk) en Ernesto Molinari (klarinet). Werken van Brian Ferneyhough, tien oud-leerlingen en een oud-leraar.

DOOR DIMITRI VAN DER WERF

Brian Ferneyhough, een van Englands meest omstreden componisten, is vijftig jaar geworden. Het Nieuw Ensemble vierde dat met een programma, dat, naast twee werken van de meester zelf, tien korte verjaardagspresentjes van oud-leerlingen en een groot van Klaus Huber, bij wie Ferneyhough zelf studeerde, bevatte. Ferneyhough geldt als de centrale, dominerende vertegenwoordiger van de 'nieuwe complexiteit', een van de tientallen richtingen in de muziek van onze tijd. Terwijl vele componisten complexe en experimentele muziek te rug hebben toegekeerd om met meer toegankelijke muziek de communicatie met het publiek weer op te zoeken, hanteert Ferneyhough het uitgangspunt dat het menselijk brein slechts voor een klein deel door ons benut wordt, en dat daarin nog talloze

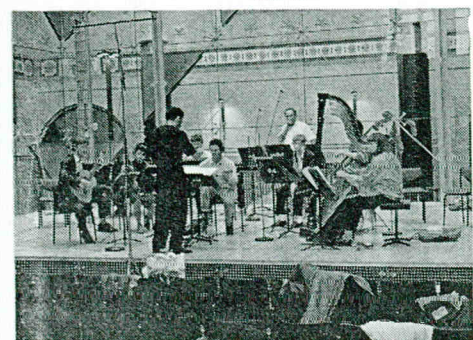
vermogens sluimeren die complexe muziek tot waakzaamheid kan brengen.

Hij deinst er niet voor terug het uiterste van de musici te vragen. Slagwerker Arnold Marinissen moest twee maanden intensief studeren op 'Bones Alphabet', een intrigerend stuk voor slagwerk van twaalf minuten. Het zijn gebruikelijke tafereelen. Dat een musicus niet alle noten raakt, is voor Ferneyhough zelf niet eens een eerste vereiste. Voor hem geldt alleen dat zijn muziek een ultieme uitdaging is.

Zijn critici noemen hem soms een sadist die er van geniet de musici te laten ploeteren. Dat hij niet alleen een hindernissen-ontwerper is, bewijst *La chute d'Icare*, de val van Icarus, een briljant geïnstrumenteerde verbeelding van het gelijknamige schilderij van Breughel, dat van symbolen en details overloopt. Richard Rijnvos schijft in een korte huldiging dat Ferneyhough niet probeert een persoonlijk stempel op zijn leerlingen te drukken. Hij moet gelijk hebben, want de bijdragen van zijn studenten verschillen aanzienlijk in opzet. Slechts Scribble van Roger Redgate en *Martyroska* van Chaya Czernowin, twee ietwat chaotische composities, zijn geschreven in het complexe idioom. Het meest opvallend, althans bij eerste beluistering, waren *Cincuenta's 'Harmonias'* van Paul Davies, een virtuoos en originele zetting van Ferneyhough's naam, en *'Al maestro, una lettera a China'* van Giulio Castagnoli, een bijzonder mooi geïnstrumenteerd werk naar een brief van Seneca.

Dat de schoonheid van de instrumentatie tot bloei kon komen, was niet in de laatste plaats te danken aan de toewijding van het Nieuw Ensemble en dirigent Ed Spanjaard. Alleen met een uiterste concentratie is het mogelijk in Klaus Hubers verstilde *Luminescenza* een tremolo op een gitaar als een aardverschuiving te laten klinken.

10/1	Eindhoven	Plaza Futura	Wreckage found Floating
		Joep Straesser	Solo for Prepared Flute
		Anton Webern	Vlug
		Ed de Boer	Basho Ensemble
		Joep Straesser	An die Musik
		Caroline Ansink	Zwei Lieder op. 8
			Lieder und Tänze der Nacht
			Gedanken der Nacht
10/1	Maastricht	Intropodium	Liebe Freundinnen, chères amies
			Eleonore Pameijer
			Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann
			nr. 1 in A groot; Otto Ketting Song without Words nr. 2
			nr. 2 in a klein; Rob Zuidam B'rockqueue
			nr. 3 in b klein; Misha Mengelberg Telemann nee, Fantasie ja
			nr. 4 in B groot; Guus Janssen Bah Rock
			nr. 5 in C groot; Jeff Hamburg Facsimile
			nr. 6 in d klein
			nr. 7 in D groot; Theo Verbey Hommage
			nr. 8 in e klein; Ron Ford Between
			nr. 9 in E groot; Charles Trenet/Louis Andriessen Le Fermier Isidore
			nr. 10 in fis klein; Theo Loevendie Trait d'Union
			nr. 11 in G groot; Robert Heppener "Telemann Blow-up"
			nr. 12 in g klein
10/1	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg	Kings of Rhythm
		Brian Ferneyhough	Bone Alphabet
		Richard Rijnvos	Stalker
		Wim Janssen	Solo-improvisatie
		John Engels	Solo-improvisatie
		Wim Janssen en John Engels	Duet
		Paul Koek	Bespeling van de Machine Agricole
12/1	Groningen	De Oosterpoort	Kings of Rhythm
		Brian Ferneyhough	Bone Alphabet
		Richard Rijnvos	Stalker
		Wim Janssen	Solo-improvisatie
		John Engels	Solo-improvisatie
		Wim Janssen en	
		John Engels	Duet
		Paul Koek	Bespeling van de Machine Agricole
16/1	Amsterdam	De IJsbreker	Nieuw Ensemble - Brian Ferneyhough 50 jaar
		Giulio Castagnoli	Al Maestro, una lettera a China
		Chaya Czernowin	Babushka
		Paul Davies	Cincuenta Harmonias
		Joël-François Durand	B.F.; ein Mittelpunkt
		Ivo van Emmerik	Tout progresse
		Klaus Huber	Luminescenza
		Alessandro Melchiorre	Adagio e Finale
		Roger Redgate	Scribble
		Richard Rijnvos	Piece of Cake
		Kaija Saariaho	Caliban's dream
		Rodney Sharman	Nostalgia
		Brian Ferneyhough	Bone Alphabet
			Mort Subite
			La Chute d'Icare
16/1	Amsterdam	Stedelijk Museum	Ensemble Festina lente
		Gerald Barry	Trio Chic Blues
		Jeff Hamburg	Suite uit 'Esther'
		Gerald Barry	Walter Parted
		Jeff Hamburg	Two pieces for piano
		Gerald Barry	Things that gain by being painted
17/1	Den Haag	Korzo	Nieuw Ensemble - Brian Ferneyhough 50 jaar
		Giulio Castagnoli	Al Maestro, una lettera a China
		Chaya Czernowin	Babushka
		Paul Davies	Cincuenta Harmonias
		Joël-François Durand	B.F.; ein Mittelpunkt
		Ivo van Emmerik	Tout progresse
		Klaus Huber	Luminescenza
		Alessandro Melchiorre	Adagio e Finale
		Roger Redgate	Scribble



		Richard Rijnvos	<i>Piece of Cake</i>
		Kaija Saariaho	<i>Caliban's dream</i>
		Rodney Sharman	<i>Nostalgia</i>
		Brian Ferneyhough	<i>Bone Alphabet</i>
			<i>Mort Subite</i>
			<i>La Chute d'Icare</i>
17/1	Nijmegen	Galerie Marzee	Eleonore Pameijer
		Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann	
		<i>nr. 1</i> in A groot; <i>Otto Ketting Song without Words nr. 2</i>	
		<i>nr. 2</i> in a klein; <i>Rob Zuidam B'rockqueue</i>	
		<i>nr. 3</i> in b klein; <i>Misha Mengelberg Telemann nee, Fantasie ja</i>	
		<i>nr. 4</i> in B groot; <i>Guus Janssen Bah Rock</i>	
		<i>nr. 5</i> in C groot; <i>Jeff Hamburg Facsimile</i>	
		<i>nr. 6</i> in d klein	
		<i>nr. 7</i> in D groot; <i>Theo Verbey Hommage</i>	
		<i>nr. 8</i> in e klein; <i>Ron Ford Between</i>	
		<i>nr. 9</i> in E groot; <i>Charles Trenet/Louis Andriessen Le Fermier Isidore</i>	
		<i>nr. 10</i> in fis klein; <i>Theo Loevendie Trait d'Union</i>	
		<i>nr. 11</i> in G groot; <i>Robert Heppener "Telemann Blow-up"</i>	
		<i>nr. 12</i> in g klein	
17/1	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg	Basho Ensemble
		Joep Straesser	<i>An die Musik</i>
		Anton Webern	<i>Zwei Lieder op. 8</i>
		Ed de Boer	<i>Lieder und Tänze der Nacht</i>
		Joep Straesser	<i>Gedanken der Nacht</i>
		Caroline Ansink	<i>Liebe Freundinnen, chères amies</i>
19/1	Enschede	Muziekcentrum Enschede	Eleonore Pameijer
		Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann	
		<i>nr. 1</i> in A groot; <i>Otto Ketting Song without Words nr. 2</i>	
		<i>nr. 2</i> in a klein; <i>Rob Zuidam B'rockqueue</i>	
		<i>nr. 3</i> in b klein; <i>Misha Mengelberg Telemann nee, Fantasie ja</i>	
		<i>nr. 4</i> in B groot; <i>Guus Janssen Bah Rock</i>	
		<i>nr. 5</i> in C groot; <i>Jeff Hamburg Facsimile</i>	
		<i>nr. 6</i> in d klein	
		<i>nr. 7</i> in D groot; <i>Theo Verbey Hommage</i>	
		<i>nr. 8</i> in e klein; <i>Ron Ford Between</i>	
		<i>nr. 9</i> in E groot; <i>Charles Trenet/Louis Andriessen Le Fermier Isidore</i>	
		<i>nr. 10</i> in fis klein; <i>Theo Loevendie Trait d'Union</i>	
		<i>nr. 11</i> in G groot; <i>Robert Heppener "Telemann Blow-up"</i>	
		<i>nr. 12</i> in g klein	
21/1	Rotterdam	Zaal De Unie	Kings of Rhythm
		Brian Ferneyhough	<i>Bone Alphabet</i>
		Richard Rijnvos	<i>Stalker</i>
		Wim Janssen	<i>Solo-improvisatie</i>
		John Engels	<i>Solo-improvisatie</i>
		Wim Janssen en	
		John Engels	<i>Duet</i>
		Paul Koek	Bespeling van de <i>Machine Agricole</i>
22/1	Leiden	De Waag	Electrisch Zwaai Orkest
		Simone Simons en Peter Bosch	
22/1	Den Haag	Korzo	Kings of Rhythm
		Brian Ferneyhough	<i>Bone Alphabet</i>
		Richard Rijnvos	<i>Stalker</i>
		Wim Janssen	<i>Solo-improvisatie</i>
		John Engels	<i>Solo-improvisatie</i>
		Wim Janssen en	
		John Engels	<i>Duet</i>
		Paul Koek	Bespeling van de <i>Machine Agricole</i>
23/1	Amsterdam	Stedelijk Museum	Geurt
		Henri Broeren	<i>Borzo</i> (1988)
		Wil Offermans	<i>Ilios</i> (1984)
		Geurt Grosfeld	<i>De Begrenzing</i> (1992)
24/1	Eindhoven	Plaza Futura	Tosiya Suzuki
		Maki Ishii	<i>East Spring</i> (1991) voor tenor blokfluit
		Jan Rokus v.Roosendaal	<i>Rotations</i> (1988) voor alt blokfluit
		Hitosi Nakamura	<i>Drawing</i> (1992) voor bas blokfluit
		Luciano Berio	<i>Sequenza</i> (1952) voor tenor blokfluit
		Maki Ishii	<i>Black Intention</i> (1975) voor sopraan-, barok

Hoge toppen en diepe dalen in concert Basho

UTRECHT — Het absolute hoogtepunt van het concert van het Basho-Ensemble, gisteravond in Muziekcentrum Vredenburg, duurde welgeteld twee minuten. Anton Webern had aan deze tijdsparke genoege om alles te zeggen wat in de *Zwei Lieder* nodig is. De overige werken uit het lange programma Rondom Rilke waren nieuwe composities van sterk wisselende kwaliteit.

Rondom Rilke kan zeker niet het meest geslaagde thema van het Basho-Ensemble worden genoemd. Boelend was het wel en als thema, buitengewoon goed voorbereid. De concertganger had minstens een uur voor de aanvang van het concert aanwezig moeten zijn om het informatieprogramma te lezen en de eerste versie van het concert te verwerven. Het tekent de volledigheid waarmee het ensemble de thema-concerten ontwerpt.

hebt je niet in handen. En dit was dan ook gedeeltelijk de zwakke schakel in het concert waar de zangeressen Ananda Goud (al verving op voortreffelijke wijze de van een blessure hershellende Lucia Meeuwse), Margot Rens, Janice Jackson en Yoko Yagishita en het Basho-Ensemble met grote inzet een bijdrage leverden aan het repertoire voor de nieuwe werken.

De twee recente liederencycliën *An die Musik* en *Gedanken der Nacht* van Joep Straesser zijn vakbekwaam geschreven stukken. De liederen konden mij echter geen moment boeien. Ze zijn academisch, afstandelijk en benaderen geen moment de inhoud en diepgang van Rilke's poëzie.

Wat een contrast met de *Liebe Freundinnen* van Caroline Ansink en *Zwei Lieder* van Anton Webern.

sopraan en klein ensemble van Ed de Boer. Geen hoogtravende concepten, niet te volgen theoretisch of diepgravende toelichtingen bij Ed de Boer, maar 'gewoon' goede muziek die niet noodzakelijk vernieuwend hoeft te zijn. Dat is het goede aan de Boer. Het resultaat is een liedercyclus van omringers bij te lijken. Ed de Boer heeft de teksten berepen, diens poëzie wordt woordelijk in prachtige kleuren, moete muzikale lijnen en ingetogen karakters omgezet. Dit is een werk van internationale allure, een werk dat zich naar mijn smaak uitstekend leent om te worden uitgevoerd tot een versie voor sopraan en groot orkest.

Over contrasten gesproken. Met de uitvoering van Caroline Ansink's *Liebe Freundinnen*, Chères Amies bereikte het con-

cert een vreselijk dieptepunt. Zie hier een aantal van de brieven van Rilke aan het klein ensemble van zang en ensemble dat totaal oninteressant en gekunsteld is en bovendien slecht geïnstrumenteerd, levert een monsterlijke compositie op. Ik weet dat de programmering van tevoren was vastgelegd, maar het Basho-Ensemble had naar mijn mening dit stuk moeten laten. Ed de Boer heeft de teksten berepen, diens poëzie wordt woordelijk in prachtige kleuren, moete muzikale lijnen en ingetogen karakters omgezet. Dit is een werk van internationale allure, een werk dat zich naar mijn smaak uitstekend leent om te worden uitgevoerd tot een versie voor sopraan en groot orkest.

bestaat leidt tot onvoorstelbare saaiheid. Dit gekoppeld aan no-lemateriaal van zang en ensemble dat totaal oninteressant en gekunsteld is en bovendien slecht geïnstrumenteerd, levert een monsterlijke compositie op. Ik weet dat de programmering van tevoren was vastgelegd, maar het Basho-Ensemble had naar mijn mening dit stuk moeten laten. Ed de Boer heeft de teksten berepen, diens poëzie wordt woordelijk in prachtige kleuren, moete muzikale lijnen en ingetogen karakters omgezet. Dit is een werk van internationale allure, een werk dat zich naar mijn smaak uitstekend leent om te worden uitgevoerd tot een versie voor sopraan en groot orkest.



Gehoord: Rondom Rilke door het Basho-Ensemble met Yoko Yagishita, Janice Jackson en Yoko Yagishita. Kleine zaal van Muziekcentrum Vredenburg, 17 januari 2003. Foto: Muziekcentrum Vredenburg. Straesser, Anton Webern, Ed de Boer en Caroline Ansink.



GELDERLANDER De Ereprijs

Belangstellenden en afhakers bij Ereprijs

De Ereprijs. Jos Dingelhoff, Wim Boerman, fluit, Hans Witteman, klarinet, Ans van Dijk, Michiel van Dijk, saxofoon, Frédéric de Leeuw, trompet, Wim Megens, Jeroen van Dijk, hoorn, Henk Boerman, Bert van Dijk, trombone, Bertus van Aalst, tuba, Paul Vos, elektrische gitaar, Willy Tiemessen, basgitaar, Frans Rutten, piano en André Groen, slagwerk. Dirigenten: Wim Megens en Wim Boerman. Werken van Igor Stravinsky, Walter Hekster, Tadeusz Wielecki en Hanna Kulenty. Concert o.a.s. Gaudeamus. Zondagmiddag in het Gemeentemuseum Arnhem

museum gefoten. Het was een komen en gaan van belangstellenden en afhakers, die het concert uiteindelijk bestempelden tot een buitengewoon ruimerige aangelegenheid.

En er was al zo veel lawaai op het podium. Dat toch zo spits begon met de Sinfonia uit het Octet van Igor Stravinsky. Waarna toch iedereen moet hebben opgemerkt hoe je zou kunnen componeren: in een heldere, gestructureerde be- toegtrant met een duidelijke greep op de vorm. Ik noem maar wat. Goed gespeeld overigens door De Ereprijs, die nu eenmaal heel wat in huis en in zijn mars heeft.

Met Eclipse van Walter Hekster kwam er die musicerende én luisterende ont-zetting in het programma, die van toen af aan de sfeer zou gaan bepalen. Een soms angst aanjagend stuk van een componist die wel voortreffelijk weet hoe hij klankkleuren moet mengen.

Met Thread is spinning van Tadeusz Wielecki voor vioolsolo, gespeeld door Krzysztof Bakowski kon ik weinig beginnen. Het eerste vioolconcert van Hanna Kulenty, door Bakowski en De Ereprijs o.l.v. Wim Boerman werd met groot vakmanschap en veel affiniteit vertolkt. Met 'Het ontblote feit' van Chiel Meijering, besloot De Ereprijs dit Museumconcert.

Door Wil Kox

De concerten van De Ereprijs doen altijd veel stof op waaien. Minstens het stof van eeuwen her. De glans van het nieuwe, oorspronkelijke ligt er dan over en dat heeft natuurlijk consequenties voor de wijze van musiceren. Die primair gekenmerkt wordt door een zich verdiepen in hedendaagse technieken. Waarna de concerten als ware 'happenings' steeds bepaald worden door een informele sfeer, waarin werken die heel van de naald zijn heel best gedijen. Welnu, zeer velen, met storende kindertjes die zich te pletter verveelden en al, waren zondagmiddag naar het Arnhemse Gemeente-

		traditioneel Japans	sopraan-, tenor blokfluit en gong <i>Een broedende kraanvogel</i> voor renaissance tenor blokfluit
24/1	Maastricht	Intropodium Brian Ferneyhough Richard Rijnvos Wim Janssen John Engels Wim Janssen en John Engels Paul Koek	Kings of Rhythm <i>Bone Alphabet</i> <i>Stalker</i> <i>Solo-improvisatie</i> <i>Solo-improvisatie</i> <i>Duet</i> Bespeling van de <i>Machine Agricole</i>
28/1	Groningen	De Oosterpoort Brian Ferneyhough Richard Rijnvos Wim Janssen John Engels Wim Janssen en John Engels Paul Koek	Kings of Rhythm <i>Bone Alphabet</i> <i>Stalker</i> <i>Solo-improvisatie</i> <i>Solo-improvisatie</i> <i>Duet</i> Bespeling van de <i>Machine Agricole</i>
29/1	Italië	Milaan Aldo Clementi Alessandro Melchiorre Gijsbrecht Royé Joël Bons Petri Hiidenkari Harri Vuori	Avanti ensemble <i>Adagio</i> <i>Terra incog</i> <i>zonder titel</i> <i>First Edition</i> <i>Percorso</i> <i>Boreae finitimum latus</i>
31/1	Arnhem	Gemeentemuseum Chiel Meijering Igor Stravinsky Tadeusz Wielecki Walter Hekster Hanna Kulenty	De Ereprijs <i>Het ontblote feit</i> <i>Octet</i> <i>Thread is spinning 2</i> <i>Eclipse</i> <i>First violinconcerto</i>
31/1	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg Joël Bons Jukka Koskinen Riccardo Nova Gijsbrecht Royé Seppo Pohjola Alessandro Melchiorre	Avanti, Finland <i>First Edition</i> <i>Piano Quartet</i> <i>Sequentia Super Sex Nova Organa</i> <i>fluit, klarinet, hobo, fagot, hoorn, piano, slagwerk</i> <i>Pixiliated</i> <i>Terra Incognita</i>
1/2	Den Haag	Café Korzo Werk van Huib Emmer, Louis Andriessen, Ivo van Emmerik, Diderik Wagenaar	Het Pokon
6/2	Amsterdam	Stedelijk Museum Godfried-Willem Raes Moniek Darge	Logos Duo <i>A Book of Moves</i> <i>Man-Mo</i>
7/2	Maastricht	Zaal Stedelijke Muziekschool Gordon McPherson Gerald Barry Julia Wolfe Hanna Kulenty Cees van Zeeland Willem van Manen	Orkest De Volharding <i>Western Darlings</i> <i>Hard D</i> <i>Arsenal of Democracy</i> <i>Air</i> <i>Doorgedraaid</i> <i>Microscoop</i>
7/2	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann nr. 1 in A groot; Otto Ketting <i>Song without Words</i> nr. 2 nr. 2 in a klein; Rob Zuidam <i>B'rockqueue</i> nr. 4 in B groot; Guus Janssen <i>Bah Rock</i> nr. 3 in b klein; Misha Mengelberg <i>Telemann nee, Fantasie ja</i> nr. 5 in C groot; Jeff Hamburg <i>Facsimile</i> nr. 6 in d klein nr. 7 in D groot; Theo Verbey <i>Hommage</i> nr. 8 in e klein; Ron Ford <i>Between</i> nr. 9 in E groot; Charles Trenet/Louis Andriessen <i>Fermier Isidore</i> nr. 10 in fis klein; Theo Loevendie <i>Trait d'Union</i> nr. 11 in G groot; Robert Heppener <i>"Telemann Blow-up"</i> nr. 12 in g klein	Eleonore Pameijer
8/2	U.S.A.	New York	Jacob ter Veldhuis - workshop



Eleonore Pameijer

10/2	Amsterdam	Sweelinck Conservatorium	Live electronica
		Zbigniew Karkowski	<i>For me and for my Gods</i>
		Edwin van der Heide	<i>Solo spel</i>
		Zbigniew Karkowski/ Edwin van der Heide	<i>Wrench</i>
12/2	Alkmaar	Provadja	Weniger Eintagsfliegen
		Improvisatie met "schroot-instrumenten"	
		Gunter Lege	<i>AUTOSCHRATOSCHEMATO</i> voor een, onder meer ook tikkende en sprekende, slagwerker
		Iannis Xenakis	<i>Psapha</i>
		Frederic Rzewski	<i>To the earth</i>
13/2	Amsterdam	Stedelijk Museum	De Volharding
		Gordon McPherson	<i>Western Darlings</i>
		Gerald Barry	<i>Hard D</i>
		Julia Wolfe	<i>Arsenal of Democracy</i>
		Hanna Kulenty	<i>Air</i>
		Cees van Zeeland	<i>Doorgedraaid</i>
		Willem van Manen	<i>Microscop</i>
14/2	Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw	Gending
		Jos Janssen/Goodman	<i>Zone</i> (1993) voor gamelan en tape
		Will Eisma	<i>Mawar jiwa</i> (1992)* voor gamelan en tape
		Takayuki Rai	<i>Three Unknown Spaces</i> (1993)* voor gamelan en electronica
		Armeno Alberts	<i>Haké</i> (1993) gamelan en tape
		Guus Janssen	<i>Winter</i> (1991) voor gamelan
14/2	Leiden	De Waag	Key Ensemble
		Darius Milhaud	<i>Suite</i>
		Phillis Tate/ Loekie Wieringa	<i>De kleine zeemeermin</i> op tekst van Andersen
		Igor Stravinsky	<i>De geschiedenis van de soldaat</i> op tekst van Ramuz
14/2	Nijmegen	Gallerie Marzee	Utrecht String Quartet
		Hans Kox	<i>Strijkkwartet</i>
		Anton Webern	<i>Fünf Sätze op.5</i>
		Giacinto Scelsi	<i>Strijkkwartet nr.5</i>
		Edward McGuire	<i>Strijkkwartet</i>
14/2	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg	De Volharding
		Gordon McPherson	<i>Western Darlings</i>
		Gerald Barry	<i>Hard D</i>
		Julia Wolfe	<i>Arsenal of Democracy</i>
		Hanna Kulenty	<i>Air</i>
		Cees van Zeeland	<i>Doorgedraaid</i>
		Willem van Manen	<i>Microscop</i>
15/2	Den Haag	Café Korzo	Het Pokon
		Werken van Gilius van Bergeijk, Jeff Hamburg	
18/2	Utrecht	Theater Kikker	Ananda Sukarlan
		Karlheinz Stockhausens	<i>Klavierstück XIV</i>
		György Ligeti	<i>Etudes</i>
		Oliveir Messiaen	<i>Six Petites Esquisses d'Oiseaux</i>
		Roderik de Man	<i>Ivoren Landschap</i>
		Caliop Tsoupaki	nieuw werk
		Diderik Wagenaar	<i>La Volta</i>
19/2	Bergen	Ruïnekerk	Ensemble Gending
		Jos Janssen/Goodman	<i>Zone</i> (1993) voor gamelan en tape
		Will Eisma	<i>Mawar jiwa</i> (1992)* voor gamelan en tape
		Takayuki Rai	<i>Three Unknown Spaces</i> (1993)* voor gamelan en electronica
		Armeno Alberts	<i>Haké</i> (1993) gamelan en tape
		Guus Janssen	<i>Winter</i> (1991) voor gamelan
20/2	Amsterdam	Stedelijk Museum	Gending
		Jos Janssen/Goodman	<i>Zone</i> (1993) voor gamelan en tape
		Will Eisma	<i>Mawar jiwa</i> (1992)* voor gamelan en tape
		Takayuki Rai	<i>Three Unknown Spaces</i> (1993)* voor gamelan en electronica
		Armeno Alberts	<i>Haké</i> (1993) gamelan en tape
		Guus Janssen	<i>Winter</i> (1991) voor gamelan

BINNENHOF

Britse componisten bij De Volharding

Orkest De Volharding, ooit opgericht door de componist Louis Andriessen, speelde aanvankelijk uitsluitend Nederlandse muziek.

Een aantal jaren geleden kwam daarin verandering toen het blazersensemble de Engelse componist Steve Martland opdracht gaf om een muziekstuk te schrijven. Dit werd 'Shoulder to shoulder', volgens het orkest 'een dijk van een stuk'.

Martland zette het ensemble op het spoor van de hedendaagse Britse muziek in het algemeen. De Volharding raakte hier na verloop van tijd zo van in de ban, dat men vorig jaar de Britten Michael Finnissy en Richard Ayres muziekopdrachten gaf. En vorige maand ging bij het orkest 'Hard D' van Gerald Barry — een in Engeland werkende Ierse componist — en 'Western Darlings' van de zeer eigenzinnige Schot Gordon McPherson in wereldpremière. Het orkest speelt de beide composities ook vrijdag tijdens het concert in Korzo.

Op het programma staat tevens 'Arsenal of Democracy' (deel 1) van de Amerikaanse componiste Julia Wolfe, die eveneens in januari voor het eerst ten gehore werd gebracht door De Volharding. Het orkest leerde haar kennen via het Rotterdamse festival Confrontaties.

Op het menu staat ook het muziekstuk 'Air' van de Poolse componiste Hanna Kulenty, dat in 1991 bij het ensemble in première ging. De enige Nederlander in het gezelschap is Cees van Zeeland. Van hem wordt 'Doorgedraaid', een compositie uit 1983, gespeeld.

Korzo, Den Haag: Orkest De Volharding o.l.v. Jurjen Hempel; werken van Gerald Barry, Hanna Kulenty, Gordon McPherson, Julia Wolfe en Cees van Zeeland. Op 5 februari (20.30).



Veel slagwerk bij Gaudeamus en in De Unie

Het slagwerk staat centraal in het Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours 1993, dat van 28 februari tot en met 7 maart in het Rotterdams Conservatorium en de Doelen wordt gehouden. Het concours richt zich op de interpretatie van de hedendaagse muziek. Het staat open voor alle instrumenten, stemsoorten en kleine ensembles. Sinds enkele jaren is er, naast geldprijzen en aanbiedingen voor concerten, een extra prijs voor een steeds wisselend instrument. Dit jaar is het het slagwerk.

Er komen 85 jonge solisten en ensembles uit de hele wereld naar de Maasstad, onder wie dertig slagwerk-solisten. Rondom het concours worden ook veel activiteiten georganiseerd, die in het teken van het slagwerk staan. Het openingsconcert heeft op 28 februari plaats in het Rotterdams Conservatorium, de finale is op 7 maart. Het openingsconcert wordt gegeven door een ensemble van het Conservatorium en door het New Jersey Percussion Ensemble.

In Zaal De Unie zijn van 2 tot en met 5 maart concerten te beluisteren, die deel uitmaken van het slagwerkfestival De Afslag. Gedurende vier avonden (2, 3, 4 en 5 maart, telkens om 20.30 uur, toegang steeds gratis) komen alle aspecten van moderne slagwerkmuziek aan de orde onder het motto 'Afslag De Unie'. De programma's spelen zich zowel in het café als in de zaal van De Unie af. Acht Rotterdamse muziekprogrammeurs presenteren op deze avonden hun eigen favoriete musici op slagwerk. Er is dan ook muziek te horen van kunstenaars die meedoen aan het gelijktijdig in de Doelen draaiende Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours.

De drumbands Groot IJsselmonde en Oud Maternesse openen op 2 maart het festival. Die avond verder de drummers Arend Niks en Bob Langenberg, het Duo Mallet Unit, en Katrien en Terrie (van de Ex). Dinsdag 3 maart de Indiase tabla-grootmeester Faiyaz Khan, Mohammed Benchakchak met Marokkaanse ritmes en Kaseko-improvisaties van Patrick Lauwerends.

Derde avond (4 maart) de drummers Michael Vatcher en Evelien Carels (ex-Candy Dulfer, nu bij Lois Lane). Op de slotavond komen Dreamdrums van Eric de Clerq langs en slagwerker Tom van der Loo brengt een uitvoering van Psappha van Iannis Xenakis.

21/2	Amsterdam	De IJsbreker Carson Kievman	David Arden <i>The Temporary - Tentative Extended Piano</i> <i>Piano Concerto for piano and digital samplers</i> Harpo Sonata
27/2	Amsterdam	Stedelijk Museum Serge de Laubier Anatol Vieru Harris Xanthoudakis Bernard Cavanna Stefan Niculescu Gilles Racot Jean Claude Risset Costin Mioreanu	Daniel Kientzy <i>Saxo-sonnerie</i> <i>Pulsions</i> <i>Les visages de la nuit</i> <i>Goutte d'or...</i> <i>Chant-son</i> <i>Itée</i> <i>Saxatile</i> <i>Aksax</i>
27/2	Amsterdam	De IJsbreker	James Wood & Robin Canter
28/2	Rotterdam	t/m 7 mrt.	Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours
28/2	Arnhem	Gemeentemuseum Jos Janssen/Goodman Will Eisma Takayuki Rai	Gending <i>Zone</i> (1993) voor gamelan en tape <i>Mawar jiwa</i> (1992)* voor gamelan en tape <i>Three Unknown Spaces</i> (1993)* voor gamelan en electronica <i>Haké</i> (1993) gamelan en tape <i>Winter</i> (1991) voor gamelan
28/2	Utrecht	Armeno Alberts Guus Janssen Muziekcentrum Vredenburg	Daniel Kientzy <i>Saxo-sonnerie</i> <i>Pulsions</i> <i>Les visages de la nuit</i> <i>Goutte d'or...</i> <i>Chant-son</i> <i>Itée</i> <i>Saxatile</i> <i>Aksax</i>
28/2	Eindhoven	Plaza Futura Gordon McPherson Gerald Barry Julia Wolfe Hanna Kulenty Cees van Zeeland Willem van Manen	Orkest De Volharding <i>Western Darlings</i> <i>Hard D</i> <i>Arsenal of Democracy</i> <i>Air</i> <i>Doorgedraaid</i> <i>Microscop</i>
28/2	Rotterdam	Rotterdams Conservatorium	Opening Internationaal Gaudeamus Vertolkers Concours
1/3	Amsterdam	De IJsbreker Enrique Raxach Mario Davidovsky Stephen Peles Ron Ford Robert Pollock	Cadenza for timpani Ionisation Synchronisms #5 Chamber Setting nr.2 Ballet Mechanique New Jersey Percussion Ensemble <i>Cadenza, for timpani</i> <i>Synchronisms #5</i> <i>Passing Fancies II, for marimba/vibraphone and piano</i> <i>Trarre</i> <i>Chamber Setting #2, for narrator and percussion ensemble</i> <i>Third Construction, for percussion quartet</i>
1/3	Den Haag	Café Korzo elektrische gitaren: KLEG.	Het Pokon
2/3	Enschede	Muziekcentrum Enschede György Ligeti George Crumb Ruth Crawford	Dufy kwartet <i>Strijkkwartet no. 2</i> <i>Black Angels</i> <i>Strijkkwartet</i>
1/3	Rotterdam	Conservatorium H.von Dadelsen S.Bussotti Y.Taira A. Jolivet H. Holliger	Vertolkers Concours <i>Klavierstück 2</i> <i>Musica per amici</i> <i>Maya</i> <i>5e incantations</i> <i>Elis, drei Nachtstücke für Klavier</i>



2/3	Rotterdam	Conservatorium L. Sary Otto Ketting John Cage	Vertolkers Concours <i>Pebble in a beer mug for piano</i> <i>Intrada for trumpet</i> <i>Concert for piano</i>
3/3	Rotterdam	Conservatorium Stephen Peles Ron Ford	Vertolkers Concours <i>Passing Fancies 2</i> <i>Trarre, for five instrument</i>
4/3	Rotterdam	Conservatorium Workshop Nilton Marçal	Vertolkers Concours
4/3	Groningen	De Oosterpoort Waisvisz en Weshm	Requiem ohne Tote <i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar, web, miniatuur, slagwerkensemble en elektriciteit. Compositie: Michel Waisvisz en Najib .
5/3	Den Haag	Korzo Waisvisz en Weshm	Requiem ohne Tote <i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar, web, miniatuur, slagwerkensemble en elektriciteit. Compositie: Michel Waisvisz en Najib .
5/3	Rotterdam	Conservatorium Roger Reynolds Peter Klatzow Simeon ten Holt	Aleksandra Krzanowska, Vertolkers Concours <i>Autumn Island II</i> <i>Dances of Earth and fire</i> <i>Soloduveldans II</i>
7/3	Maastricht	Conservatorium Waisvisz en Weshm	Requiem ohne Tote <i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar, web, miniatuur, slagwerkensemble en elektriciteit. Compositie: Michel Waisvisz en Najib .
7/3	Rotterdam	Conservatorium James Wood Caroline Ansink George Crumb David Little Luciano Berio György Ligeti Jerzy Kornowicz	Vertolkers Concours Finale <i>Village burial with fire</i> <i>Greener grass</i> <i>Makrokosmos 1</i> <i>Modi-fication</i> <i>Sequenza V</i> <i>Etude V</i> <i>Berenices's tress</i>
10/3	Amsterdam	De Ijsbreker Edgard Varèse Willem Jeths Alexander Goehr Claude Lenner Iannis Xenakis	Asko Ensemble <i>Octandre</i> <i>A bout de soufflé</i> (première) <i>Lyric Pieces</i> <i>Amalga</i> (première) <i>Anaktoria</i>
11/3	Rotterdam	De Unie Waisvisz en Weshm	Requiem ohne Tote <i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar, web, miniatuur, slagwerkensemble en elektriciteit.
12/3	Duitsland	Saarbrücken Antonio Giacometti Lilia Margarita Vázquez Griffith Rose Christof Staude	Contra trio <i>Vibrationen</i> <i>Voces serenas</i> <i>Four for three</i> <i>Niemandsland</i>
12/3	Duitsland	Saarbrücken Edgard Varèse Willem Jeths Alexander Goehr Claude Lenner Iannis Xenakis	Asko Ensemble <i>Octandre</i> <i>A bout de soufflé</i> (première) <i>Lyric Pieces</i> <i>Amalga</i> (première) <i>Anaktoria</i>
12/3	Den Bosch	Bis Theater Waisvisz en Weshm	Requiem ohne Tote <i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar, web, miniatuur, slagwerkensemble en elektriciteit.
13/3	U.S.A.	New York James Fulkerson	James Fulkerson <i>Temenos II</i> <i>Scramble</i> <i>Elective Affinities and nieuw werk</i>
13/3	Frankrijk	Metz Edgard Varèse Willem Jeths Alexander Goehr Claude Lenner Iannis Xenakis	Asko Ensemble <i>Octandre</i> <i>A bout de soufflé</i> (première) <i>Lyric Pieces</i> <i>Amalga</i> (première) <i>Anaktoria</i>



Aleksandra Krzanowska

Poolse pianiste wint Gaudeamus Concours

Van onze kunstredactie
ROTTERDAM – De 17-jarige Poolse pianiste Aleksandra Krzanowska heeft zondag het Internationaal Gaudeamus Concours voor vertolkers van hedendaagse muziek gewonnen. Aan het concours, dat van 1 tot en met 7 maart werd gehouden in Rotterdam, deden 64 solisten en ensembles mee uit 26 landen.

De jury, met onder meer de Nederlandse saxofonist Ed Boogaard, kende de tweede prijs toe aan de slagwerkgroep Percussive Rotterdam. De derde prijs ging naar de Indonesische pianist Ananda Sukarian.



Marokkaanse groep Meshm

BRABANTS DAGBLAD

Technologie en traditie zijn één bij Waisvisz en Weshm

Door René van Peer

De combinatie van traditionele en hedendaagse muziek kan een riskante zaak zijn. Te vaak levert een beoogde versmelting gezichtsloze klanken op. Michel Waisvisz, een van de voormannen van de elektronische muziek in Nederland, is zich dat terdege bewust. Hij gaat het avontuur aan van een serie concerten met de Marokkaanse groep Weshm. Morgenavond zijn ze te zien in Theater Bis.

Het initiatief voor deze samenwerking kwam van Waisvisz, als musicus bekend door de *Handen*. Dit elektronische instrument werd ontwikkeld door technici van het internationaal befaamde instituut STEIM, waar hij nu ruim tien jaar directeur van is. Met de *Handen* kan hij zo'n veelheid aan klankmateriaal oproepen en bewerken, dat hij in zijn solo-optredens soms meer wegheeft van een dirigent met een onzichtbaar orkest, dan van een musicus.

„Vanaf 1984 heb ik vrijwel uitsluitend als solist opgetreden,” zegt hij, „ik vond dat het tijd werd om mezelf te confronteren met sterke artistieke persoonlijkheden. In veel gevallen, zoals nu ook met Weshm, ligt de nadruk op stemmen. Wat mij trof in de groep Weshm was de timing van zanger Najib: de verdeling van energie, de manier waarop hij de tijd neemt om zijn lijnen op te bouwen, rust neemt en dan weer hoger reikt. Die benadering verschilt ingrijpend van wat ik gewend ben uit de Westerse muziek - bijzonder leerzaam.”

Wat Michel Waisvisz en Weshm zullen laten horen, moet dan ook geen fusie worden. Waisvisz bestempelt dat als een typisch voorbeeld van neo-koloniaal denken. Als dominante cultuur slokt het Westen de andere op; van uitwisseling op gelijke voet is nauwelijks sprake.

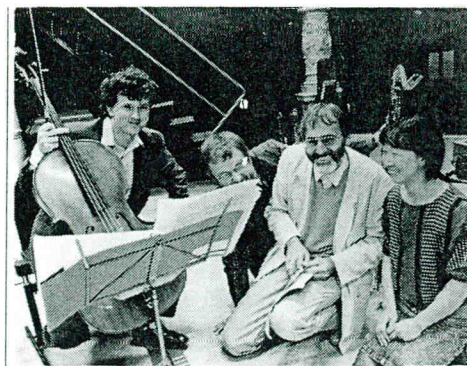
„Het is een misverstand dat culturen per se zouden moeten versmelten,” aldus Waisvisz, „ze kunnen ook op individuele basis naast elkaar bestaan en ieder de eigen elkaars waarde in stand houden. Bij het concert moet je geen totale vervlechting verwachten van twee genres. In het begin spelen we niet tegelijk. Pas tegen het eind schuiven we het meer in elkaar en spelen we korte tijd samen. Wat we willen laten zien is juist dat die twee stijlen, die gescheiden lijken te worden door culturele en technologische verschillen, uitstekend naast elkaar kunnen staan.”

Concert Michel Waisvisz en Weshm: *Requiem ohne Tote*. Theater Bis, Trinitatisstraat 19, Den Bosch. Vrijdag 15 maart, aanvang 20.15u.

13/3	Frankrijk	Metz	Contra trio
		Antonio Giacometti	<i>Vibrationen</i>
		Lilia Margarita Vázquez	<i>Voces serenas</i>
		Griffith Rose	<i>Four for three</i>
		Christof Staude	<i>Niemandsland</i>
13/3	Amsterdam	Stedelijk Museum	Hex Ensemble
		Chris Cree Brown	<i>Sleep</i>
		Bara Grimsdottir	<i>Lunching at the Café Royal</i>
		Alison Isadora	<i>The Fire Within</i>
		Vanessa Lann	<i>Madness and the Moonwoman</i>
		Peter van Onna	<i>Rain, Stream and Velocity</i>
14/3	U.S.A.	Ship Bottom	New Jersey
		Jacob ter Veldhuis	<i>Laws of Science</i>
14/3	Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw	Utrecht Moderna
		werken van Paul Bruinen, Leo Samama en Theo Abazis	
14/3	Luxemburg	Luxemburg	Asko Ensemble
		Edgard Varèse	<i>Octandre</i>
		Willem Jeths	<i>A bout de souffle</i> (première)
		Alexander Goehr	<i>Lyric Pieces</i>
		Claude Lenners	<i>Amalga</i> (première)
		Iannis Xenakis	<i>Anaktoria</i>
14/3	Luxemburg	Luxemburg	Contra trio
		Antonio Giacometti	<i>Vibrationen</i>
		Lilia Margarita Vázquez	<i>Voces serenas</i>
		Griffith Rose	<i>Four for three</i>
		Christof Staude	<i>Niemandsland</i>
14/3	Eindhoven	Plaza Futura	Hex Ensemble
		Chris Cree Brown	<i>Sleep</i>
		Bara Grimsdottir	<i>Lunching at the Café Royal</i>
		Alison Isadora	<i>The Fire Within</i>
		Vanessa Lann	<i>Madness and the Moonwoman</i>
		Peter van Onna	<i>Rain, Stream and Velocity</i>
14/3	Leiden	De Waag	Marcel Worms
		Darius Milhaud	<i>Trois Rag-Caprices</i>
		Paul Hindemith	<i>Ragtime uit Suite 1922</i>
		Igor Stravinsky	<i>Ragtime</i>
		Aaron Copland	<i>Four Piano Blues</i>
		Karl Amadeus Hartmann	<i>Jazz-toccata und -fugue</i>
		Gofredo Petrassi	<i>Invenzioni 1, 3, & 5</i>
		George Gershwin	<i>3 Preludes</i>
		Charles Ives	<i>3 Improvisations</i>
		Jean Wiéner	<i>Sonatine syncopée</i>
		Frederic Rzewski	<i>2 North American Ballads</i>
		Martijn Padding	<i>Blend</i>
14/3	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg	Gending
		Jos Janssen/Goodman	<i>Zone</i> (1993) voor gamelan en tape
		Will Eisma	<i>Mawar jiwa</i> (1992)* voor gamelan en tape
		Takayuki Rai	<i>Three Unknown Spaces</i> (1993)* voor gamelan en electronica
		Armeno Alberts	<i>Haké</i> (1993) gamelan en tape
		Guus Janssen	<i>Winter</i> (1991) voor gamelan
14/3	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam	Touche Stichting Touche : Glas/spiegelingen
15/3	Den Haag	Café Korzo	Het Pokon
		elektrisch strijktrio/MIDI: trio Holland Electricque.	
		Werk van Chiel Meijering, Justin Billinger, Barbara Woof, Willem Breuker	
17/3	Den Bosch	Theater Bis	Requiem ohne Tote
		Waisvisz en Weshm	<i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar, web, miniatuur, slagwerkensemble en elektriciteit.
		Compositie: Michel Waisvisz en Najib	
18/3	Rotterdam	Zaal De Unie	Requiem ohne Tote
		Waisvisz en Weshm	<i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar, web, miniatuur, slagwerkensemble en elektriciteit.
19/3	Zwolle	Conservatorium	Eleonore Pameijer
		Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann	
		nr. 1 in A groot; Otto Ketting <i>Song without Words</i> nr. 2	
		nr. 2 in a klein; Rob Zuidam <i>B'rockqueue</i>	
		nr. 4 in B groot; Guus Janssen <i>Bah Rock</i>	
		nr. 3 in b klein; Misha Mengelberg <i>Telemann nee, Fantasie ja</i>	

nr. 5 in C groot; Jeff Hamburg Facsimile
 nr. 6 in d klein
 nr. 7 in D groot; Theo Verbey Hommage
 nr. 8 in e klein; Ron Ford Between
 nr. 9 in E groot; Charles Trenet/Louis Andriessen Fermier Isidore
 nr. 10 in fis klein; Theo Loevendie Trait d'Union
 nr. 11 in C groot; Robert Heppener "Telemann Blow-up"
 nr. 12 in g klein

19/3	Bergen	Ruïnekerk	Gerard Bouwhuis
		Diderik Wagenaar	La Volta
		Charles Ives	Sonata no. 1
		Cornelis de Bondt	Grand Hotel
20/3	Engeland	Londen	Jos Zwaanenburg
		Jonty Harrison	Concertino
		Roger Marsh	Hoichi
		Tim Howle	Wreckage found Floating
		Jos Zwaanenburg	Solo for Prepared Flute
		Stephen Montague	Vlug
20/3	Amsterdam	Stedelijk Museum	Abe, Kooistra, Sparnaay
		Toru Takemitsu	Orion
		Claudio Ambrosini	Capriccio
		Theo Loevendie	Lerchen Trio
		Helmut Lachenmann	Allegro Sostenuto
21/3	Nijmegen	Galerie Marzee	De Man en Starreveld
		Daniël Ruyneman	Sonatina
		Jay Alan Yim	Furiosamente
		Jukka Tiensuu	Fantango
		Ton Bruynèl	Serène
		Roderik de Man	Frenzy
		Paul Méfano	Traits Suspendus
		Ton Bruynèl	Sonata Chatarra
		Goffredo Petrassi	Ala
21/3	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg,	Abe, Kooistra, Sparnaay
		Toru Takemitsu	Orion
		Claudio Ambrosini	Capriccio
		Theo Loevendie	Lerchen Trio
		Helmut Lachenmann	Allegro Sostenuto
21/3	Den Haag	Diligentia	24e Prinses Christina Concours
		Gaudeamus Prijs	
23/3	Engeland	Londen	Jos Zwaanenburg
		Stephen Montague 50 jaar	
			Eyes of Ambush
			Vlug
			After Ives...
24/3	Utrecht	Theater Kikker	Utrecht Moderna
		werken van Paul Bruinen, Leo Samama en Theo Abazis	
25/3	Frankrijk	Lyon	Festival Musique en Scene
		Peter Bosch en	"Electric Swaying Orchestra"
		Simone Simons	snaren-installatie.
		Paul Panhuysen	
25/3	Groningen	De Oosterpoort	World Saxophone Orchestra
26/3	Taiwan	Taipei	Sebastiaan Janssen - nieuw werk
26/3	Duitsland	Lüneburg	Nachtkonzert
		Kees Tazelaar	Signalementen II
		Marc Verhoeven	De vogel Rok
		Eric de Clercq	Hug the dark / De vlucht
		Hans van Helvert	Es zu entzißern mit ausgebissener Lippe
		Kees Tazelaar	Monument
27/3	Amsterdam	Stedelijk Museum	Offermans en Ueda
		Wil Offermans	Etude 4 (bamboo tones)
		Wil Offermans	Voice & Noise
		Wil Offermans	How to survive in paradise II
27/3	Canada	Toronto	Duo Novair
		werken van o.a. Enrique Raxach, Joep Straesser, Jacob ter Veldhuis en Bernard van Beurden	
28/3	Arnhem	Gemeentemuseum	Jos Zwaanenburg
		Jonty Harrison	Concertino
		Roger Marsh	Hoichi



Taco Kooistra, Harry Sparnaay, Helmut Lachenmann en Yoko Abe

LEIDSCH DAGBLAD

De Waag redelijk gevuld Zwaaiorkest: afgrijzen en complimenten

MUZIEK/BEELDENDE KUNST
 RECENSIE • WILFRED SIMONS
 Elektrisch Zwaaiorkest (Gaudeamusserie Hedendaagse Muziek), een installatie van Peter Bosch en Simone Simons. Uitvoering van een versie van Pendulum Music van Steve Reich. Gehoord: 22/1 en 23/1, De Waag, Leiden. Nog te zien en te horen tot 31/1.

thuis nooit opzetten," aldus de vrouw. „Maar doordat deze apparaten het maken, vind ik het wel leuk. De muziek en de installatie horen echt bij elkaar."

„Ik vind er niets aan. Ik doe mijn best, maar voor mij houdt het heel snel op." Een dame duwt een kinderwagen voor zich uit, terwijl ze een gezicht trekt alsof ze net iets heel erg vies heeft geproefd. Snel verlaat ze De Waag aan de Leidse Aalmarkt, ongetwijfeld op weg naar de zaterdagmarkt. Pwiep! Bwèèp! Bwaaaaalp! Achter haar gaat het Elektrisch Zwaaiorkest onverstoort door met het produceren van *Pendulum Music*, Proéoéé!

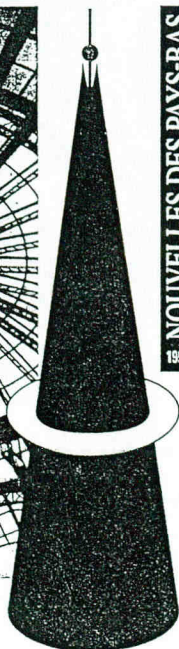
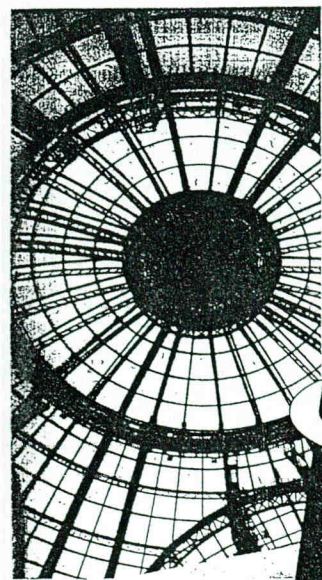
Niet iedereen vond het project van de Hengelse beeldend kunstenaars Simone Simons (31) en Peter Bosch (34) zo afschuwelijk als deze dame. De reacties waren op z'n minst gemengd te noemen. Tijdens de opening op vrijdagavond kreeg het duo in een redelijk gevulde Waag een hartelijk applaus. Ook op zaterdag kon er van de meeste bezoekers nog wel een complimentje af, al waren er ook mensen bij wie de verwijdering, ja het afgrijzen op het gelaat te lezen stond. De meest positieve reactie kwam van een wat ouder echtpaar, dat vond dat deze combinatie van beeldende kunst en muziek „bij elkaar past". „Als alleen die muziek klonk, zou ik er niets aan vinden. Ik zou het bijvoorbeeld

Het Elektrisch Zwaaiorkest is een installatie van zes staketsels die twee aan twee onderling verbonden zijn. Elektromotoren drijven zes slingers aan die zó zijn opgehangen, dat ze oncontroleerbare bewegingen maken. Aan drie slingers hangen luidsprekers, die gesampled bla zersklanken laten horen; aan de andere drie hangen microfoons. Daarmee 'luistert' een computer naar de geluiden die hij voortbrengt. Op basis van wat hij 'hoort', stuurt hij steeds nieuwe klanken naar de luidsprekers. De slingers kunnen rechtstandig op en neer gaan, maar ook zwaaien en zelfs rondcirkelen. Alle bewegingen hebben gevolgen voor de aard van de geproduceerde klanken. De muziek is volgens Peter Bosch gebaseerd op een experiment van de Amerikaanse componist Steve Reich.

De aanblik van de zwaaiende slingers heeft iets hypnotiserends. Het is spannend om te zien wat ze zullen gaan doen. Je zou verwachten dat de muziek dat hypnotiserende effect nog versterkt, maar twee jonge vrouwen dachten daar zaterdagmiddag in De Waag anders over. „Een echte hypnotiseur zou je op je gemak stellen, maar deze muziek heeft iets beangstigends." Een andere dame vond de installatie wel leuk, maar de muziek afschuwelijk: „Ik ga gauw weg, want ik word hier gekvan."



Wil Offermans en Yunko Ueda



NOUVELLES DES PAYS-BAS
1993

PAROOL

Muziekbeurs

AMSTERDAM – Vijf Nederlandse organisaties zullen deelnemen aan de muziekbeurs Musicora in Parijs: CNM Centrum Nederlandse Muziek (Hilversum), M.C.N. Muziek Catalogus Nederland (Rossum) en Donemus, Gaudeamus en De Ijsbreker (Amsterdam). Het evenement vindt van 31 maart t/m 5 april plaats.



Leigh Landy

28/3	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg	Hex Ensemble	Tim Howle Jos Zwaanenburg Stephen Montague Chris Cree Brown Bara Grimsdottir Alison Isadora Vanessa Lann Peter van Onna	<i>Wreckage found Floating</i> <i>Solo for Prepared Flute</i> <i>Vlug</i> <i>Sleep</i> <i>Lunching at the Café Royal</i> <i>The Fire Within</i> <i>Madness and the Moonwoman</i> <i>Rain, Stream and Velocity</i>
29/3	Den Haag	Café Korzo	Het Pokon	piano: Frederic Rzewski, Misha Mengelberg (uitv. en comp)	
1/4	Frankrijk	Parijs	Pianoduo Zeeland/Bouwhuis	Igor Stravinsky Diderik Wagenaar Huib Emmer Cees van Zeeland Pierre Boulez	<i>Agon</i> <i>Stadium</i> <i>Point Blank</i> <i>Initials</i> <i>Structures, livre II</i>
2/4	Frankrijk	Parijs	De Volharding	Gordon McPherson Gerald Barry Julia Wolfe Hanna Kulenty Cees van Zeeland Willem van Manen	<i>Western Darlings</i> <i>Hard D</i> <i>Arsenal of Democracy</i> <i>Air</i> <i>Doorgedraaid</i> <i>Microscop</i>
3/4	Duitsland	Dresden	Barton Workshop	Frank Denyer James Fulkerson John Cage David Little Jos Zwaanenburg David Dramm	<i>Music for Two performers</i> <i>For Morty</i> <i>Five</i> <i>Tiple Concerto</i> <i>Frank and Pierre</i> <i>Window Blowout</i>
7/4	Den Bosch	Theater Bis	Ives Ensemble	Christopher Fox Stephan Wolpe Bernd Alois Zimmermann Richard Rijnvos Diderik Wagenaar	<i>Straight lines in broken times</i> <i>Music for any Instruments</i> <i>Intercomunicazione</i> <i>Gigue et Double</i> <i>Canapé</i>
7-8/4	Amsterdam	De Ijsbreker	Requiem ohne Tote	Waisvisz en Weshm	<i>Requiem ohne Tote voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar en elektriciteit.</i>
7/4	Zwolle	Conservatorium	Gaudeamus Leerstoel	werken van Jörg Birkenkötter	
10/4	Amsterdam	Stedelijk Museum	het Medeatrion	Leon Orthel Walter Hekster Jurriaan Andriessen Joost Kleppe	<i>Preludes op. 7</i> <i>Four poems on the pleasures of the country</i> <i>Sonate</i> <i>Vrouwen</i>
11/4	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg	Requiem ohne Tote	Waisvisz en Weshm	<i>Requiem ohne Tote voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar en elektriciteit</i>
12/4	Den Haag	Korzo	Het Pokon	Gustavo Tokor, Lieuwe Visser en Theo Loevendie	
15/4	Utrecht	Theater Kikker	Huygens Kwartet	Ivan Wyschnegradsky	<i>Strijkkwartet nr. 1</i> <i>Composition</i> <i>tweede strijkkwartet</i> <i>derde strijkkwartet</i>
15/4	Frankrijk	Parijs	Trio Janssen Glerum Janssen	werken van Ton de Leeuw	<i>en improvisaties</i>
16/4	Alkmaar	Provadja	Tomoko Mukaiyama	Louis Andriessen Morton Feldman Meredith Monk Karlheinz Stockhausen	<i>Memory of roses</i> <i>Extension 3</i> <i>Double Fiesta</i> <i>Klavierstück 13</i>
17/4	Amsterdam	Stedelijk Museum	Zwaanenburg/Landy	Leigh Landy Jos Zwaanenburg	<i>Rock's Music</i> <i>Voice without a Mouth</i>

		Leigh Landy	<i>Only the Ephemeral is of Lasting Value</i> <i>Do It Yourselfes</i> <i>Ceci n'est pas une flûte</i>
18/4	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam Zivatar	
		Miklos Kocsar	<i>Kassak songs</i>
		Igor Stravinsky	<i>Three easy pieces</i>
		Gyorgy Kurtag	<i>Seven songs</i>
		Ferenc Farkas	<i>Songs from Tibicinium</i> <i>The Fruitbasket</i>
		Guy de Bievre	<i>The many Gypsies in me</i>
19/4	Frankrijk	Michael Finnissy	<i>Same as we</i>
		Compiègne	Workshop
		Espaces - Miroirs - Machines	
20/4	Lithouwen	Vilnius	Tomoko Mukaiyama in Spring Festival
		Morton Feldman	<i>Extension III</i>
		Louis Andriessen	<i>Memory of Roses</i>
		Meredith Monk	<i>Double Fiesta</i>
		Karl heinz Stockhausen	<i>Klavierstück 13</i>
20/4	Roemenië	Bacau	Aurelia Saxofoonkwartet
		Ton Lamby	<i>Symphonic Verses</i>
		Liviu Danceanu	<i>Palimpseste de couternon, opus 50</i>
		Peter van Onna	<i>The Gravity of 'D'</i>
		Franco Donatoni	<i>Rasch</i>
		David Dramm	<i>Come True</i>
23/4	Bergen	Ruïnekerk	Mondriaan Kwartet
		George Antheil	<i>Strijkkwartet nr. 3</i>
		Elena Firsova	<i>Misterioso</i>
		Bernard Benoliel	<i>String Quartet</i>
23/4	Amsterdam	Delta Componistendagen t/m 25/4	
		Paul Evenblij	<i>Belle belle contretemps</i> , voor orkest en koor
		Peter Burgers	<i>Tenebrae</i> , voor koor en ensemble
		Peter Burgers	<i>Anatomy</i> , for chamber orchestra
		Hans Koolmees	<i>Greiv</i> , for trombone and string quartet
		Erwin Strikker	<i>Sferen nr.2</i> , for mixed choir and instrumental ensemble
25/4	Leiden	De Waag	Ensemble Utrecht Moderna
		Paul Bruinen	<i>Excavation</i>
		Toon van Ulsen	<i>Slides Coulisses Züge</i>
		Theo Abazis	<i>Quasi Improvisazione</i>
		Leo Samama	<i>Memoires fanees</i>
25/4	Velp	Kunsthuis 13	Ango Laina
		werken van Raoul Hausmann, Kurt Schwitters, Anton Webern, Man Ray en Jaap Blonk	
25/4	Baarn	Sytsema Galerie	Zivatar
		Miklos Kocsar	<i>Kassak songs</i>
		Igor Stravinsky	<i>Three easy pieces</i>
		Gyorgy Kurtag	<i>Seven songs</i>
		Ferenc Farkas	<i>Songs from Tibicinium</i> <i>The Fruitbasket</i>
		Guy de Bievre	<i>The many Gypsies in me</i>
26/4	Den Haag	Michael Finnissy	<i>Same as we</i>
		Korzo	Het Pokon
28/4	Eindhoven	Ann La Berge, Gene Carl, David Dramm en Martijn Padding	Vrouwen uit het Verre Oosten
		Muziekcentrum Frits Philips	
		Keiko Fujii	<i>Strijktrio opus 11</i>
		Karen Tanaka	<i>Crystalline</i>
		Younghi Pagh-Paan	<i>Flammenzeichen für Frauenstimme</i> <i>allein mit Schaginstrumenten</i>
		Ock Mi Han	<i>Cadre</i>
		Chen Yi	<i>As in a dream I en II</i>
		Junko Ueda	<i>An Unfinished Journey</i>
28/4	Zwolle	Conservatorium	Gaudeamus Leerstoel
		Jörg Birkenkötter	
30/4	Ierland	Belfast	Leendert de Jonge
		Roderik de Man	<i>Stravaganza, for alto flute</i>
		Salvatore Sciarrino	<i>All'aure in una lontananza</i>
		Guus Janssen	<i>Voetnoot I voor piccolo</i>
		André Jolivet	<i>Cinq Incantations</i>

GELDERLANDER Fluit en elektronica magisch

Concert voor fluiten en elektronica door Jos Zwaanenburg. Werken van Johny Harrison, Roger Marsh, Leigh Landy, Tim Howle, Steve Montague en Jos Zwaanenburg. Zondagmorgen in de koepel van het Gemeentemuseum te Arnhem.

Door Willem van Koppenhagen

Expositiebezoekers bleven grotendeels buiten de klankwereld van Jos Zwaanenburg. Gepraat klonk hinderlijk tot bovenin de koepel. Een enkel oor werd te snel angstvallig dichtgestopt.

Zwaanenburg daarentegen leverde een kijk in de heel bijzondere klank van elektronica en fluiten. Werken van opmerkelijke allure en expressie legden een indrukwekkende muzikale bekwaamheid bloot. Daarmee overtuigde Zwaanenburg zijn toehoorders van dat schitterende samenspel. Elektronische versterking is perfect ondergeschikt aan de vele mogelijkheden van de fluit.

Mystiek

In het nauw gedreven intervallen zijn leidraad in werk van Harrison. Zwaanenburg tekent de sfeer met milde echo-versterking, veel spanning en een magische mystiek. Bovenal klinkt de klankrijkdom van het instrument. In 'Hoichi' laat een climax tot de slottoon wachten. Verstillend en uitwaaiend van heel kleine nuances leveren een schimmig beeld. Verbogen en kromgetrokken lijnen doortrekken een bijzonder werk.

Acht miniatuurtjes (van elk één minuut) tippen sfeer aan van bijvoorbeeld een Bulgaarse vrouwenzang, Anton Webern en 'Whisper'. Hier klinkt muzikaal vakmanschap van de bovenste plank. 'Whisper' gaat gehuld in een waas van heel transparante en ingetogen zuiverheid. 'Wreckage found floating' blijkt imposant in zijn soberheid.

De desolate aanblik van drijvend wrakhout komt heel mooi bovendrijven. Kurk en sigarettepapier geven het fluitgeluid een extra dimensie. Benepen schrillheid en zinderend volume gaan dan broederlijk hand in hand. 'Vlug' laat klanken trillen als slagwerk in een ritmische waterval.

Klankrijkdom

Zwaanenburg toont de onalldaagsheid van fluitklanken en elektronica op een heel harmonische en intelligente manier. Nergens wordt de authenticiteit van beide instrumenten geweld aangedaan. Er is sprake van een heel bekwaam en gewetensvol samengaan van twee klankwerelden, die hij wonderwel weet te versmelten tot geluiden van een imponerende klankrijkdom. Jammer dat mensenstemmen van museumbezoekers soms zeer hinderlijk in deze verstillende klankwereld konden doordringen.

Slagwerk in vele gedaanten bij Marzee

Concert door het Weniger Eintagsfliegen. Programma: werken van Rzewski, Reich, Lege en Xenakis. Gehoord: 2/5 in Galerie Marzee, NIJMEGEN, door PAUL VERGEEST

De programmering van de moderne muziekserie in Galerie Marzee is heel avontuurlijk, maar ik denk dat gisteren de uiterste grens bijna bereikt is. De grens van wat nog muziek is en wat niet meer. Verantwoordelijk hiervoor was het duo Weniger Eintagsfliegen uit Duitsland.

Stephan Froleyks en Stephan Meier zijn beide prominente slagwerkers die hun metier ruimschoots verstaan. Dat begon al met een snuffe Homerus, een citaat uit de Ilias, waarop Frederic Rzewski een 'begeleiding' heeft gemaakt die moet worden gespeeld op vier bloempotten van verschillende dikten. Heel belangrijk, want op deze manier kan er nog een onderscheid in toonhoogte gemaakt worden. Maar ook roestvrij stalen pannen kunnen hetzelfde effect bereiken, zoals in de improvisatie '2 x 3 min. Hugo's Eieruhr' te horen was. Een van de Stephens wist inderdaad precies binnen de gestelde tijdslimiet zijn pannen effectvol te beroeren.

Hierna volgde meteen Steve Reich's 'Piano phase' uit 1966, een geruchtmakend werk waarin de minime tijdsverschillen op - in dit geval - twee marimba's naadloos te volgen waren. Het trilde in de kleine ruimte, want de marimba's resoneren ontzettend goed! Nee, deze twee heren spelen elk slaginstrument alsof het de gewoonste zaak van de wereld is.

Het indrukwekkend instrumentarium dat na de pauze nodig was leek veel op een uitdragerswinkeltje in een achterafsteegje. Oude wastellen, stofzuigers, kapotte radio's en ratelende telefoons, het was nog niet genoeg voor het geruchtmakende opus 'Autoschrotochemato' van Gunter Lege. De titel verwijst naar een gedicht van Kurt Schwitters. Stephan Froleyks is niet alleen heer en meester over zijn niet zo up to date instrumentarium, maar citeert ondertussen uit Schwitters' geschriften, die altijd een absurdistische ondertoon hebben. Het wordt uiteindelijk een gewicht tussen de attributen die steeds meer de slagwerker belagen: een bromtol die niet meer stil te zetten is, of de elektrische boor, die maar door zit te snerven. Maar na zo'n twintig minuten is het ergste voorbij, en gaat Stephan Froleyks schielijk naar achteren. Een ware performance, die door het redelijk aantal toehoorders met genoegen ondergaan werd.

BRABANTS DAGBLAD

Nieuw Ensemble speelt hommages

Elliott Carter maakt nog 'mooie' muziek

Door/Siert Hoeksema

Componist Elliott Carter (84) is een van de laatste der moderne mohikanen die nog 'mooie' muziek maakt. Noten die binnen de esthetische grenzen van onze oren liggen. Muziek grondvest in muzikale ideeën en niet in muzikale filosofieën. Een man met een onvoorstelbaar goed ontwikkeld innerlijk gehoor en in staat tot het creëren van de meest bezielende, simpele samenklanken en intervallen: een boventonenkunstenaar. Maar ook een man van zingende, lyrische melodieën tegenover hakkende, rationele ritmes.

In theater Bis in Den Bosch kon men afgelopen woensdagavond niet alleen luisteren naar zijn muziek, maar ook kijken naar de componist die via korte inleidende filmpjes tot ons sprak. Hommages van Elliott Carter, stukken die hij opdroeg aan bekende musici en componisten, onder anderen Stravinsky, gespeeld door leden van het Nieuw Ensemble. Het concert in Bis was een herhaling van een optreden tijdens een muziekfestival in Rotterdam begin

april, in aanwezigheid van deze Amerikaanse componist. Duidelijk was dan ook de betrokkenheid van de musici met de noten te horen. Complimenten vooral voor fluitist Harrie Starreveld die de typische Carteriaanse ritmische, melodische en dynamische contrasten wonderlijk helder en intens uit zijn instrument liet glijden. Ook cellist Taco Kooistra en pianiste Tomoka Mukaiyama ontroerden in de vierdelige Sonata for cello and piano.

Uit de filmpjes bleek de grondige studie die Carter maakte voor de korte stukken die hij schreef voor heel verschillende instrumenten. Het meest duidelijk kwam dat uit de verf in Changes 'for David Starobin' voor gitaar solo. Een ultieme 'studie' waarin geen enkele techniek onbesproken blijft. Een razend moeilijk stuk. Gitariste Edith Leerkes kon zich niet in het minst aan de schijn van het tegendeel onttrekken. Maar... toch knap gespeeld.

Hommages van Elliott Carter, door het Nieuw Ensemble, Theater Bis Den Bosch, woensdag 12 mei.

1/5	Amsterdam	Stedelijk Museum	Waivisz en Weshm Waisviz en Weshm: <i>Requiem ohne Tote</i> voor De Handen, stem, luiten, sentir, saz, tar en elektriciteit. Compositie: Michel Waisviz en Najib.
2/5	Arnhem	Gemeentemuseum	Mondriaan Kwartet Elena Firsova Misterioso Bernard Benoliel <i>String Quartet</i>
2/5	Nijmegen	Galerie Marzee	Weniger Eintagsfliegen Frederic Rzewski <i>To the earth</i> Improvisatie Steve Reich Gunter Lege Iannis Xenakis <i>2 x 3 min./Hugo's Eieruhr</i> piano phase AUTOSCHRATOSCHEMATO Psappa
2/5	Amersfoort	De Lieve Vrouw Aarre Merikanto	Basho Ensemble <i>Concerto for Violin, Clarinet, Horn and String Sextet</i> de la Terre Corrente Strykkwartet no.3 Nieuw werk voor Eeva Elektro/computer
6/5	Utrecht	Theater Kikker	composities van Edwin van der Heide, Florentijn Boddendijk en Hans Timmermans
7-16/5	Amsterdam	De Suite Muziekweek	
8/5	Amsterdam	Stedelijk Museum	Mario van Horrik Mario van Horrik <i>Flexitar</i> <i>Strip Music</i> <i>Het vogelbekkenstuk</i> <i>Vogelfluitjes</i>
9/5	Leiden	De Waag Steve Reich Morton Feldman Georges Aperghis Ron Ford Michael Fiday Vinko Globokar Mauricio Kagel John Cage	Slagwerkgroep Den Haag <i>Clapping Music</i> <i>King of Denmark</i> <i>Graffiti</i> <i>Nieuw werk voor speeldoo's</i> <i>Hands On!</i> <i>Toucher</i> soli uit <i>Exotica</i> <i>Speaking Quartet</i>
10/5	Amersfoort	St.Aegtenkapel Keiko Fujii Karen Tanaka Younghi Pagh-Paan	Vrouwen uit het Verre Oosten <i>Strijktrio opus 11</i> <i>Crystalline</i> <i>Flammenzeichen für Frauenstimme</i> allein mit Schaginstrumenten <i>Cadre</i> <i>As in a dream I en II</i> <i>An Unfinished Journey</i>
12/5	Enschede	Muziekcentrum Enschede	Ives Ensemble Christopher Fox <i>Straight lines in broken times</i> Bernd Alois Zimmermann <i>Intercomunicazione</i> Gene Carl <i>Claremont Concerto</i> Richard Rijnvos <i>Cigue et Double</i> Diderik Wagenaar <i>Canapé</i>
12/5	Den Bosch	Resonans/Theater Bis Elliott Carter	Nieuw Ensemble <i>Riconoscenza - per Goffredo Petrassi</i> <i>Changes 'for David Starobin</i> <i>Esprit rude/Esprit Doux</i> <i>'for Pierre Boulez'</i> <i>Canon for 4 - Hommage to William</i> <i>Scrivo in Vento 'for Robert Aitken'</i> <i>Enchanted Preludes 'for Ann Santen's birthday'</i> <i>Tribute to Stephan Wolpe</i> <i>Con Leggerezza Pensosa</i> <i>- Omagio a Italo Calvino</i>
13/5	Amsterdam	Beurs van Berlage Lowell Dijkstra Klaas ten Holt Peter Adriaansz Jan van de Putte Hans Koolmees	De Jonge Nederlanders/Nederlands Ballet Orkest <i>Alternation</i> <i>Concerto for 3 Bells & Viola</i> <i>Lines, Dots & Crosses</i> <i>Es schweigt am Bodensee</i> <i>Itar</i>

Jonge componisten brengen grap en gil

muziek

AMSTERDAM – Voor de tiende maal gaf het Nederlands Balletorkest in samenwerking met Donemus en Gaudeamus donderdagavond een concert in het project 'Jonge Componisten'. Aan deze jubileumviering in de Beurs van Berlage werkten, behalve het Balletorkest zelf, en het Nederlands Blaas Ensemble, beide onder David Porcelijn, het ASKO Ensemble onder Hendrik Jan Lindhout mee.

In verband met de programmering van zowel orkest- als kamermuziek, werd afwisselend in de Wangzaal en de Agazaal gespeeld. In de Wangzaal opende het Balletorkest onder Porcelijn het programma met 'Alternation' van Lowell Dijkstra. In zijn opzet een heldere, doorzichtige compositie te schrijven is deze oudste (41) onder 'de jonge Nederlanders' – het motto van dit jubileumconcert – wel geslaagd, met duidelijk hoorbare invloeden van Willem Frederik Bon en Tristan Keuris bij wie hij studeerde. Een wat originelere gedachte ligt ten grondslag aan het Concert voor 3 klokken, altviool en orkest van Klaas ten Holt; maar de uitwerking viel erg tegen door de al te regelmatige terugkeer van de zogenaamde kloksalgen (een combinatie van diverse slaginstrumenten) plus de buiten proporties lange cadens voor

altviool, waarin Esther Apituley wel haar grote solistische capaciteiten kon uitspelen.

Gijs van Dijk (met 39 ook niet meer zo piep) had een concert voor slagwerker en orkest bedacht. Dat gaf solist Bouwe de Jong en het Nederlands Blazers Ensemble onder Porcelijn handenvol werk, waar veel bombarie maar weinig interessants uit kwam. Heel anders dan zijn toelichting liet vrezden, pakte Es Schweigt van de 34-jarige Jan van de Putte uit. Die beloofde dat zijn stuk 'het niets en de zinloosheid' zou benaderen, dat het over de jeuk zou gaan die 'een fractie van de essentie van de mens' toont, en over verdwaalde en stiekeme noten. Het blijkt echter een compositie te zijn die helemaal op maar twee tonen is gebouwd (een super-Scolici).

Gil

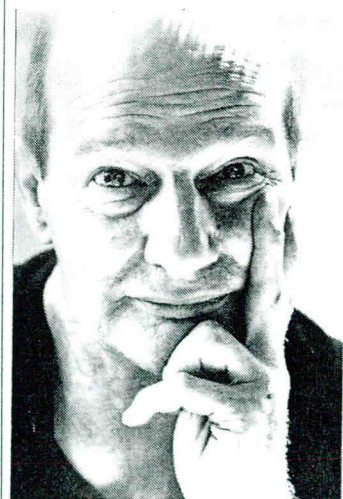
Het begint met een gil van de sopraansoliste (Angela Tunstall) gevolgd door een paar minuten bijna-stilte, wat enkele malen wordt herhaald. Dan volgen een aantal moeilijk te beschrijven practical jokes in alle secties van het orkest tot aan de steeds verder opgevoerde spanning door het wachten op de voortdurend uitgestelde laatste klap. Het was dé verrassing van de avond, en het werd met goed begrip voor deze soort van muzikale humor gepresenteerd door het ASKO Ensemble onder Hendrik Jan Lindhout. Maar in de AGA-zaal hoorde ik onder meer hoe de jongste componist in dit programma, de 30-jarige Joost Kleppe, zijn verwondering voor de schrijfster Anna Blaman heeft geuit in een liederencyclus met vijf van haar gedichten voor sopraan, viool en piano. Hij droeg het op aan het Medea Trio, waarvan Monique Krus de sopraan is.

Misschien is de harde akoestiek van de Aga-zaal er deels schuld aan, maar het hysterische gegil waarmee de vertolkster voortdurend vijmscherp door de ontroerende trefzame sensualiteit van deze lesbische poëzie heen sneed, heeft niets te maken met de expressieve lyriek die de componist met zijn muziek beoogde.

Dat werd het dieptepunt van deze tiende aflevering van het Project jonge componisten, dat helaas het laatste dreigt te worden door de subsidie-kortingen waaraan ook het Nederlands Balletorkest niet ontkomt.

Ralph Degens

		Gijs van Dijk Joost Kleppe Vanessa Lann Kim Bouwman	Canzona Vrouwen Madness and the Moonwoman Eerste symfonie
14/5	Kaalheide	Harmonie St.Jozef	Bernard van Beurden - Fagotconcert
14/5	Alkmaar	Provadja Amir Pasaribu Budhi Ngurah Haryo Yoso Syoto Tony Prabowo Royke B.Koapaha	René Berman en Kees Wieringa Suite for cello and piano Mosaik I for cello and piano Hang Over for piano solo New work for piano solo nieuw werk
15/5	Amsterdam	Waalse Kerk Paul Evenblij Peter Burgers Peter Burgers Hans Koolmees Erwin Strikker	Presentatie Delta Componistendagen Belle belle contretemps, voor orkest en koor Tenebrae, voor koor en ensemble Anatomy, for chamber orchestra Greiv, for trombone and string quartet Sferen nr.2, for mixed choir and instrumental ensemble Orgelconcert
15/5	Amsterdam	Oude Kerk Peter-Jan Wagemans Pieter Jan Van Rossum	Lux Arena
15/5	Tilburg	De Vonk/Danshuis Christopher Fox Bernd A.Zimmermann Gene Carl Richard Rijnvos Diderik Wagenaar Kunsthuis 13 Isang Yun	Ives Ensemble Straight lines in broken times Intercomunicazione Claremont Concerto Gigue et Double Canapé Portret Gasa, voor viool en piano Preludium, piano solo Interludium A Kontraste viool solo Sonate Nr.1 viool en paino
16/5	Velp		
16/5	Utrecht	Muziekcentrum Vredenburg Aarre Merikanto Kaija Saariaho Magnus Lindberg Aulis Sallinen Carlos Michans	Basho Ensemble Concerto for Violin, Clarinet, Horn and String Sextet de la Terre Corrente Strijkkwartet no.3 Nieuw werk voor Eeva
17/5	Amsterdam	De Ijsbreker Keiko Fujii Karen Tanaka Younghi Pagh-Paan Ock Mi Han Chen Yi Junko Ueda	Vrouwen uit het Verre Oosten Strijktrio opus 11 Crystalline Flammenzeichen für Frauenstimme allein mit Schaginstrumenten Cadre As in a dream I en II An Unfinished Journey
18/5	Den Haag	Korzo	Het Pokon
18/5	Zwolle	Marianne Kweksilber en Doopsgezinde Kerk Leo Leutscher Willem Stoppenburg Jan van Laar	Taco Kooistra Sur le printemps Het Liedboek van Meng Jiao werk voor orgel en vier koperblazers
19/5	Rusland	Kiev	The Second International Youth Music Forum
21/5	Bergen	Bart de Kemp Ruïnekerk	With tenderness strijkseptet
22/5	Den Haag	Simeon ten Holt St.Jacobuskerk P.Adriaansz P.J.van Rossum P.J.Wagemans	Palimpsest Orgelconcert Springs & Coils Tambourin Arena Lux
23/5	Eindhoven	Plaza Futura Karlheinz Stockhausen Meredith Monk	Pianodag Klavierstück 13 Double Fiesta



Simeon ten Holt



Xenakis Ensemble

Speelse opmaat voor nieuwe muziek

TRATTO-manifestatie Nieuwe Muziek Arnhem. Concert met werken van Luc Ferrari, Armendo Alberts en György Ligeti. Met medewerking van Michel Maurer, piano, Catherine La Hir, klarinet, Armendo Alberts en Marcel Alberts en honderd metronomen. Gisteravond in de Kleine Zaal van de Arnhemse Schouwburg.

Door Wil Kox
De 'happening' van gisteravond moet men, daarbij vergeleken, nauwelijks meer zien als een speelse voor de komende jaren, waar de nieuwere muziek in Arnhem weer - het is al eerder geprobeerd met de zogenoemde witte concerten - nieuw leven wordt ingeblazen. De speelsheid van gisteravond met zijn informele sfeer maakte natuur-

lijk ook aan de 'ernst' van de muzikale mededeling. Met name bij het optreden van de pianist Michel Maurer in 'Collection de petites pièces ou 36 enclaves pour piano et magnétophone' uit 1985-1986 van Luc Ferrari.

Mengelmoois
Dat waren 36 wel zeer korte stukjes met tape-reorder, volgens de componist zelf een mengelmoois van losse tonen. Toch nauwelijks ernstig te nemen, zij het dat de pianist, die in het Frans alles de commentaarreide, wel tot die verbeelding sprak. En op het einde de viengol bijna fysiek te lijf ging met dat geschuister. Altemaal al eens eerder vertoond.
De CDV-productie 'De plagen' gebaseerd op die uit het bijbehorende haal, bleek de literaire volheid te dekken. Het had niets met muziek te maken. Dat denk ik dan maar.

24/5	Den Haag	Louis Andriessen Morton Feldman Gilius van bergelijck Korzo werken voor kinderkoor	<i>Memory of roses</i> <i>Extension 3</i> <i>Zes piano-installaties</i> Het Pokon
25/5	Maastricht	Landbouwbelang	t/m 31/5 Multiple Sounds Festival
30-31/5	Japan	Fukui-ken Toru Takemitsu Kaija Saariaho Iannis Xenakis	Takefu Festival/Xenakis Ensemble <i>Rain Coming</i> <i>A Rainbow</i> <i>Psappha</i> <i>Phlegra</i> <i>Palimpsest</i> <i>Akea</i> <i>Thallein</i>
3-5/6	Arnhem	Luca Francesconi Theo Loevendie David del Puerto Schouwburg	<i>Da Capo</i> <i>Back Bay Bicinium</i> <i>Oboe Concerto</i> TRATTO
		<i>Klangmobil</i> : door de Oostenrijkse beeldend kunstenaar Otto Beck <i>De Plagen</i> : componist Armeno Alberts blaasensembles w.o. De Ereprijs en het Eurus Ensemble werken van o.a. Kulenty, Donatoni, Ligeti en Wagemans	
5/6	Arnhem	Gehoorzaal Conservatorium Elliott Carter	Het Nieuw Ensemble <i>Riconoscenza - per Goffredo Petrassi</i> <i>Changes 'for David Starobin</i> <i>Esprit rude/Esprit Doux</i> <i>'for Pierre Boulez'</i> <i>Canon for 4 - Hommage to William</i> <i>Scrivo in Vento 'for Robert Aitken'</i> <i>Enchanted Preludes 'for Ann Santen's birthday'</i> <i>Tribute to Stephan Wolpe</i> <i>Con Leggerezza Pensosa</i> <i>- Omaggio a Italo Calvino</i>
7/6	Tilburg	werken voor piano of Vorsetzer van De Vonk/Danshuis György Ligeti George Crumb Ruth Crawford	Hoenderdos, Feldman en De Vries Duffy Strijkkwartet <i>Strijkkwartet no. 2</i> <i>Black Angels</i> <i>Strijkkwartet</i>
7-13/6	Amerika	New York	June in Buffalo
9/6	Frankrijk	4 concerten met werken van Nederlandse componisten door Niek de Groot Bourges Clarence Barlow Clarence Barlow Rainer Boesch Jean-Claude Risset	<i>Pandora, variazioni e un piano forte meccanico</i> <i>Talk master's choice</i> <i>Clavissima</i> <i>Etudes et Improvisations en duo pour un pianiste</i>
9/6	Tjechië	Praag Hans Koolwijk en Klaas	Hermit Symposium <i>Hoek met Babuso sonoro</i>
9/6	Den Bosch	Resonans/Theater Bis György Ligeti George Crumb Ruth Crawford	Duffy Strijkkwartet <i>Strijkkwartet no. 2</i> <i>Black Angels</i> <i>Strijkkwartet</i>
12/6	Utrecht	St.Gertrudeskier P.Adriaansz	Orgelconcert <i>Springs & Coils</i> <i>Tambourin</i>
20/6	Tsjechië	P.J.van Rossum P.J.Wagemans Bratislava Clarence Barlow	<i>Arena</i> <i>Lux</i> Evenings of New Music IV <i>Fugue on the name C-A-G-E</i> <i>Bachanal</i> <i>Otodeblu</i> <i>documissa 87 - four hymns</i> <i>variazioni e un pianoforte meccanico</i>
22/6	Bratislava	Evenings of New Music Christopher Fox Stefan Wolpe Richard Rijnvos Ivo van Emmerik Charles Ives	Ives Ensemble <i>Straight lines in broken times</i> <i>Music for any instruments</i> <i>Gigue et Double</i> <i>Thought (second state)</i> <i>Trio</i>

23/6	Bratislava	Evenings of New Music	James Fulkerson
		P.Niblock	<i>Music and intermedia Work</i>
		J.Fulkerson	<i>Music for trombone, computer and live electronica</i>
22-25/6	Korea	Seoul	Pan Music Festival, Het Trio
		Theo Verbey	<i>Contractie</i>
		Theo Loevendie	<i>Strides</i>
		Claudio Ambrosini	<i>Capriccio</i>
		Mario Garuti	<i>Trio</i>
		Ton de Leeuw	<i>Trio</i>
		Claude Vivier	<i>Duo voor fluit en piano</i>
		Robin Gosnall	<i>Deteriorated image</i>
		Gerard Brophy	<i>Head</i>
23/24/6	Rusland	Moscow	ensemble Ekaterinenburg, o.l.v. René Gulikers
		werken van Willem Dragstra, Edison Denisov, Ernst Krenek	
24/6	België	Gent	Wim Konink
		David Little	<i>Modification</i>
		Tera de Marez Oyens	<i>Nam San</i>
		Frank Nuyts	<i>H.S.</i>
		Joao Oliveira	<i>Integrais V</i>
		Frederic Rzewski	<i>To the Earth</i>
27/6	Tjechië	Praag	Hermit Symposium
		Horst Rickels en Victor Wentick met Plaza Futura	
29/6	Tsjechië	Praag	Hermit Symposium ensemble met
		o.a. Ann LaBerge, David Dramm, James Fulkerson, Martien Groeneveld	
2/7	Middelburg	Kloveniersdoelen	Wim Konink
		Tera De Marez Oyens	<i>Nam San</i>
		David Little	<i>Modification</i>
		Mark Verhoeven	<i>When A Bleak</i>
		Frederic Rzewski	<i>To the earth</i>
		Frank Nuyts	<i>Sabbriestie</i>
3/7	Middelburg	Kloveniersdoelen	Arnold Marinissen
		Richard Rijnvos	<i>Stalker</i>
		Rodney Sharman	<i>Apollo's Touch</i>
		Georges Aperghis	<i>Graffiti</i>
		Brian Ferneyhough	<i>Bone Alphabet</i>
		John Cage	<i>Composed improvisation</i>
		Hans Tutscku	<i>The Metal Voice</i>
4/7	Middelburg	Kloveniersdoelen	Aleksandra Krzanowska
7/7	Middelburg	Kloveniersdoelen	Ananda Sukarlan
		Trisuci Kamal	<i>Menara Madjid Nabawi</i>
		Margaret Lucy Wilkins	<i>Study in Black & White I an II</i>
		Geoffrey King	<i>Pithecanthropus Variations</i>
		Lyll Cresswell	<i>Who's afraid of Red, Yellow and Blue</i>
		Slamet A.Syukur	<i>Svara</i>
		Jaya Suprana	<i>Tembang Alit</i>
		Oliver Knussen	<i>Piano Variations</i>
9/7	Amsterdam	De Ijsbreker	Dutch Summer Seminar
		Ton de Leeuw	<i>Polystructures</i>
		Leo Brouwer	<i>Tarantos</i>
		Annette Kruisbrink	<i>60 +</i>
		Annette Kruisbrink	<i>Tardanza</i>
		Pieter van der Staak	<i>Scherzetto per cello II</i>
		Tera de Marez Oyens	<i>Pearls and Strings</i>
		Dieter Kaufmann	<i>Grand Jeu for accordion and tape</i>
		Klaus Ager	<i>Moarré</i>
14/7	Amsterdam	De Ijsbreker	Dutch Summer Seminar
		Pieter Snapper	<i>Rapture</i>
		Tera de Marez Oyens	<i>Charon's Giit</i>
		Lawrence Axelrod	<i>Common Threads</i>
		James Mobberley	<i>Caution to the Winds</i>
		Stefan Feingold	<i>Suite in 2 Sätzen</i>
			<i>I Etrusca</i>
			<i>II Girandola</i>
		Luciano Berio	<i>Sequenza</i>
		Bruno Maderna	<i>Aulodia</i>
		Tera de Marez Oyens	<i>Deducties</i>
		Wolfgang Walter	<i>Vers la Collone des Cadavres sur la neige</i>

ГОЛЛАНДИЯ



Семинар Фонда GAUDEAMUS

Международный семинар композиторов "Традиционная музыка и современные методы композиции" пройдет в Амстердаме с 25 октября по 1 ноября.

Композиторский семинар, основанный Международным музыкальным советом ЮНЕСКО в 1977 году, проводится Фондом "Gaudéamus" каждый год поочередно — в Нидерландах и в Болгарии. Среди спонсоров Семинара Болгарский союз композиторов, фонды "Святого Кирилла и Мефодия", "Dopemus", издательство "Ricordi".

Семинар — не единственное мероприятие, проводимое Фондом "Gaudéamus". Им также организованы Международная неделя музыки "Gaudéamus", Международный исполни-

тельский конкурс. Кроме этого, фонд поддерживает, молодых композиторов, содействует проведению концертов новой музыки в Нидерландах и других странах, выпускает аудио- и видеозаписи, партитуры, книги, журналы, газеты. За большие заслуги в развитии музыкальной жизни Европы Фонд "Gaudéamus" в прошлом году был удостоен Международной премии Музыкального совета ЮНЕСКО.

Главная цель нынешнего семинара, предназначенного в основном для молодых композиторов, — изучение музыкальных явлений и стилей, ставших широко распространенными в мире во второй половине нашего столетия, а также — постижение этих феноменов в их связях с различными музыкальными традициями.



Ananda Sukarlan



Arnold Marinissen

Orgelgeweld in de St Paul's

DOOR RUDOLF VAN MELBAC

Hoe verkoopt een componist zichzelf? Biertjes drinken met impresario's? Advertenties zelden? Onze landgenoot Jan Vriend (56), die negen jaar geleden in het prachtige Cotswolds-gebied bij Oxford kwam wonen, pakte het anders aan. Samen met de Duitse organist Gottfried Sembdner (34), die van 1982 tot 1990 in Overijssel woonde, beschreef hij in een vouwblaadje zijn nieuwste compositie 'Jets d'Orge', zette een onderdeel hiervan op een cassetteband en stuurde deze naar een dertigtal kathedralen en een vijftal concertzalen in het Verenigd Koninkrijk. En wachtte...

„De respons was nogal teleurstellend,” vertelde Vriend. „Of men had geen interesse, of een werk van drie kwartier — en dat is 'Jets d'Orge' — paste niet in het muziekprogramma van een kerk of zaal. Maar één kathedraal reageerde zeer positief. Toevallig was dit de grootste en meest bekende in het gehele koninkrijk: de St. Paul's in Londen. De organist John Scott vertelde mij: 'Toen ik 'Jets d'Orge' in handen kreeg, voelde ik mij er onmiddellijk door aangetrokken.'”

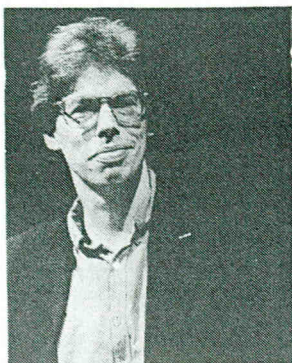
Gebruikelijk

Zo vond tijdens een van de gebruikelijke 'lunch-time recitals' in deze kathedraal zojuist de première van Vriend's werk plaats. Voor de aanvang werd het publiek vanaf de kansel gewaar-schuld: „U zult worden ver-rast door het overweldigende begin van dit werk, waarin de componist ons zijn indruk wil geven van alle 'Jets d'Orge', alle stralen geluid die een orgel produceren kan.”

Hierop brak een gebulder los waartoe slechts een orgel als dat van St. Paul's — een zeldzaam instrument — in staat is. De kracht ervan was indrukwekkend. Even later vielen er ook gerieflijker klanken, maar tot een melodie kwam het in al die 45 minuten niet. Waarom niet? Vriend vertelde mij na afloop in een gezellige pub, waar hij zijn vrienden ontving: „Ik ben geïnteresseerd in mathematica. Dus denk een werk ik in getallen, opbouw,

samenstelling, afbraak en variaties hierin, met als thema's orde en chaos of curven, die ik ingewikkelder maak of juist weer ontbind. Ik kom in de knoop... en bevrijd mij dan weer.”

In 1965 richtte Vriend met de twee Amsterdamse universiteiten het bekende AS-KO Ensemble op. Komende november zal fluitist Jos Zwaanenbergh de première van een nieuw werk van Vriend uitvoeren. Komen er nog meer uitvoeringen van 'Jets d'Orge'? Vriend: „We wachten af...”



Joël Bons

		Gilius van Bergeijk	4 pieces for barrel organ 1. Onenigheid 2. Berouw 3. Toenadering 4. Onenigheid 2
14/7	Middelburg	Kloveniersdoelen Amir Pasaribu Budhi Ngurah Haryo Yoso Syoto Tony Prabowo Royke B. Koapaha	Kees Wieringa/René Berman Suite for cello and piano Mosaik I for cello and piano Hang Over for piano solo New work for piano solo nieuw werk
23/7	Engeland	Londen, St. Pauls Jan Vriend	Gottfried Sembdner Jets d'Orgue
19/8	Oostenrijk	Graz Roland Freisitzer Willem Dragstra Roland Freisitzer Willem Dragstra Adriaan de Wit Alfred Schnittke	Ensemble 88 Elegia Klavierquartett Sextett Passacaglia Beschluss Serenade
1-15/9	Polen	Kazimierz Dolny	workshop
6-11/9	Amsterdam	Louis Andriessen docent bij componisten workshop	
11/9	Duitsland	De IJsbreker/Beurs van Berlage/Stedelijk Museum/Waalse Kerk Internationale Gaudeamus Muziekweek 1993	
		Saarbrücken Frans/Duits/Nederlandse Workshop 'Raum und Maschine/Espace et machine Erwin Strikker/Luiz Yudo	Völklingen workshop
19/9	Arnhem	Schouwburg Jonathan Harvey Paul Termos György Kurtag Richard Barrett Morton Feldman Iannis Xenakis Frances-Marie Uitti Kurt Switters Tadeusz Wielecki Wladimir Tarnopolski Hanna Kulenty Theo Verbey Claude Vivier Robin Gosnall Claudio Ambrosini Gerard Brophy Witold Lutoslawski Hanna Kulenty Krzystof Penderecki Marij Kogoj/Fabio Nieder Fabio Nieder Georges Aperghis Luo Zhongrong Victor Rasgado Luciano Berio Karel Kraayenhof Astor Piazzolla Oswaldo Pugliese Karel Kraayenhof	Tratto Curve with plateau Roma Pilinsky Janos Ne songe plus à fuir Projection One Kottos Ricerca Ursonate Ich singe aus dder Tiefe.. Welt voll Irsinn First Violin Concerto Contractie Pour flute et piano Deteriorated image Capriccio, detto l'ermaphrodite Head Sacher Variation Still Life Capriccio 4 Malenkosti Nieuw werk Ritournelles nieuw werk nieuw werk Folksongs Tiburonero Baldosa Floja Negracha Clavel Rojo Nieuw Ensemble Fauxbourbon First Edition Genesis II: Canti strumentali Circle She Huo Mist
24/9	Polen	Warschau Ton de Leeuw Joël Bons Henryk Górecki Tan Dun Guo Wenjing Qu Xiaosong	

30/9	Rotterdam	Zaal De Unie Olivier Messiaen	Ensemble Polychromie <i>Quatuor pour la fin du temps</i> <i>Merle noir</i> <i>Thème et variation</i> <i>Préludes</i>
2/10	Maastricht	Conservatorium Rudolf Escher Ton de Leeuw	Studium Chorale met o.a.: <i>Ciel, air et vents...</i> <i>Prière</i> <i>A cette heure du jour</i>
6/10	Utrecht	Theater Kikker	Guus Janssen Trio; werken voor trio van Guus Janssen
7/10	Enschede	Muziekcentrum Stefan Signer Ton ter Doest Cor Fuhler W.A. Mozart	Calefax Rietensemble <i>The Sheriff's collection</i> <i>Circusmuziek</i> <i>Stappen</i> <i>Strijkkwartet</i>
7/10	Groningen	Martinikerk Iannis Xenakis John Cage Klaas Hoek Klaus Stahmer Klaas Hoek	Klaas Hoek <i>Gmeechoorh</i> <i>Variations</i> Bambuso Sonoro: <i>Paysages Visionaires</i> improvisatie <i>Wat weet de Roos</i>
8/10	Duitsland	Berlijn Edwin van der Heide Zbigniew Karkowski	Le Sonimage <i>Captured</i> <i>The Execution of Intelligence</i>
8-16/10	Noorwegen	Oslo	Ultima Festival in het Museum for Contemporary Arts <i>Installatie 'Sound Creatures' door Felix Hess</i>
9/10	Duitsland	Berlijn	Le Sonimage <i>Talkmaster's Choice & "fl.vXv\$"</i>
9/10	Alkmaar	Provdja Theater Otto Ketting Martijn Padding Steve Martland Rob Zuidam	De Volharding <i>Het Oponthoud (1993)</i> <i>Remote Places (1988)</i> <i>Shoulder to Shoulder (1986)</i> <i>Three Mechanisms (1989-92)</i>
9/10	Australië	Melbourne Theo Loevendie Michael Whitticker	Darius Milhaud/Louis Andriessen <i>La Création du Monde (1923-72)</i> Harry Sparnaay <i>Incantations</i> <i>Wild is the Wind</i>
10/10	Amsterdam	Oude Kerk	La Zététique
10/10	Den Bosch	Theater Bis Jos Janssen Takayaki Rai Armeno Alberts Will Eisma	werken van Leigh Landy en Jos Zwaanenburg Ensemble Gending <i>Zone (1993) voor gamelan en tape</i> <i>Three Unknown Spaces (1993)</i> <i>Haké (1991) voor gamelan</i> <i>Mawar jiwa (1992) voor gamelan en tape</i>
13/10	Tilburg	Paradox	Luc Houtkamp
15/10	Bergen	Ruïnekerk	Rickels en Wentinck <i>Plaza Futura</i>
15/10	Australië	Adelaide	Harry Sparnaay
16/10	Nijmegen	St. Stevenskerk	Lien van der Vliet met orgelwerken van
17/10	Maastricht	Conservatorium Béla Bartók Peter Lieberson	Guus Janssen, Wim de Ruiter, Andries van Rossem en Jan Welmers Ensemble Contraint <i>Sonate voor 2 piano's en slagwerk</i> <i>King Gesar</i> voor ensemble, zanger en dirigent
23/10	Zwitserland	Konstanz Han H.de Groot	Blue Brother <i>Anur</i>
23/10	Amsterdam	Stedelijk Museum Ernst-Albrecht Stiebler, o.a.	<i>Duo</i> <i>Sequenz II</i> voor cello en tape <i>Zeilen voor piano solo</i> <i>Trio voor piano, cello en slagwerk</i>
24/10	Den Bosch	Theater Bis Ernst-Albrecht Stiebler, o.a.	<i>Duo</i> <i>Sequenz II</i> voor cello en tape <i>Zeilen voor piano solo</i> <i>Trio voor piano, cello en slagwerk</i>
24/10	Amsterdam	Oude kerk Karlheinz Stockhausen Luciano Berio Daan Manneke	Marco Blauw/Niek de Groot <i>Halt, Ariës</i> <i>Psy</i> <i>Soyons plus vite</i>

Elektronica geeft diepte aan gamelan

Door René van Peer

De Indonesische gamelan is een van de weinige niet-Westerse instrumenten, die zich al vele jaren lang mogen verheugen in een warme belangstelling van een vrij breed Westers publiek. Les Noces van Stravinsky lijkt erop gebaseerd. Benjamin Britten en Olivier Messiaen lieten zich beide in composities beïnvloeden door het specifieke timbre van de gestemde metalen percussie die de basis vormt van het instrumentarium. Het is dan ook niet verwonderlijk dat componisten heden ten dage gamelan zelf, en (gezien de historische banden met Indonesië) evenmin dat Nederland een dergelijk ensemble rijk is.

Klankenrijkdom

Gisteren trad de groep, Gending, op in het Bossche theater Bis in het kader van de tweewekelijkse reeks georganiseerd door stichting Resonans. Op het programma stonden vier composities waarvan twee geschreven door leden van het ensemble, Armeno Alberts en Will Eisma. Alle werken speelden in op het timbre en de speciale stemming van de in-

strumenten, vooral door het toevoegen van elektronische muziek op band. Hierdoor kreeg het optreden een ongekende klankenrijkdom: een zinderende diepte uit de grote gongs en afwisselend heldere en gedempte belachtige geluiden uit slaginstrumenten die gelijkenis vertonen met marimba's. Dit werd in de verschillende werken aangevuld met sterk zwevende tonen, met metalige timbres en met dromerige, lang aangehouden klanken.

Het best toegesneden op het instrumentarium was de compositie van Eisma. Bij hem kwam ook de karakteristieke ritmiek van de gamelan tot zijn recht. De tonen van deze metalen percussie sterven langzaam weg, waardoor snel spel leidt tot een klankenbrij. Door ritmes over de verschillende instrumenten te verdelen grijpen ze in elkaar als een organisch mechaniek. Niet alleen klinkt dat fantastisch, het levert daarnaast een opwindend schouwspel op. Dat was ook hier het geval - een mooi stuk vuurwerk als afsluiting van een uitstekend concert.

Concert gamelan-ensemble Gending olv Jurnen Slijter. Zondag 10 oktober in Theater Bis, s-Hertogenbosch.

Concert in Bis Stieblers muziek ultieme spiegel van ego-tijdperk

Door Siert Hoeksema

Verstandelijk, analytisch en filosofisch gezien geeft de muziek van Ernstalbrecht Stiebler (Berlijn 1934) vele interessante aanknopingspunten. Zoals de betekenis van het elzement 'traagheid' in zijn muziek: composities die vaak in één ritmisch ononderbroken lijn opgezet zijn, rondom twee heel dicht bij elkaar liggende tonen, en slechts ademen door hun dynamisch verloop. Je hoeft absoluut geen heftige ritmische accenten te verwachten. Stieblers muzikaal idee uit zich in een continue onderaardse lavastroom van subtiel geluid, dat gistermiddag in Theater Bis in Den Bosch heel verijnd werd weergegeven door een celliste, een basfluitiste en 'slagwerker', welke laatste ondermeer klankstaven en -schijven aanstreekt met twee strijksokken. Gevoelsmatig gezien leidt Stieblers middelpuntzoekende muziek voortdurend tot enerzijds krachtige meditaties en - reflexies, anderzijds tot triviale, banale, afleidende gedachten. Zoals bijvoorbeeld het letten op

de opvallende, koudaandoende paarse blouse van de overigens zeer fraai spelende celliste Frances-Marie Uitti. En zoals ook de constatering van de korte dwaling van Ernstalbrecht Stiebler zelf in de compositie *Duo* voor piano en cello. Wellicht leidt de componist hier ook even aan enige afleiding. Gezegd moet wel dat de twee stukken na de pauze 'Trio' voor piano en slagwerk en *Three in One* voor basfluit en tape zeer indringend en krachtig overkwamen. Het was in deze stukken dat de ratio de emotie losliet en de werking van Stieblers no'en onmiddellijk duidelijk werd. Een zware ademhaling was letterlijk het gevolg. Vooral door de onbewuste opdringerigheid van die voortdurende 'ene' toon welke beklemmende verstilling en vervreemdende priepriep. Stieblers muziek als ultieme spiegel van het ego-tijdperk.

Werken van Ernstalbrecht Stiebler, Ernstalbrecht Stiebler (piano), Frances-Marie Uitti (cello), Fedor Teunisse (slagwerk) en Lis Koolmees (fluit). Zondagmiddag 24 oktober: Theater Bis Den Bosch.

Bergense werkgroep brengt al kwart eeuw eigentijdse muziek

Van onze verslaggever

BERGEN — „Wat betreft een open oog voor hedendaagse muziek zijn we beslist de meest vitale club van Nederland”, meent Bergenaar Simeon ten Holt, behalve componist en uitvoerend musicus toch vooral ook stuwende kracht achter de dit seizoen een kwart eeuw bestaande Werkgroep Hedendaagse Muziek. „En vermoedelijk nog de oudste ook”, knikt mede-werkgroepslid Jan Duyvis instemmend. Om in muzikale termen te blijven: extra toeters en bellen worden aan het zilveren jubileum niet opgehangen. „We brengen dit en volgend jaar gewoon een extra goed programma in de Ruïnekerk. Da's feest genoeg.”

Hedendaagse muziek, eigentijdse klanken, die zich tot het klassieke concertzaalrepertoire verhouden als Einstein tot Erasmus: is dat al die jaren geen verwoed knokken tegen de bierkaai geweest? Badings versus Mozart, Willem Breukers contra Bach, vernieuwing boven traditie; wie als muziekorganisatie voortdurend in dat spanningsveld wenst te operen, loopt toch chronisch blauwe schenen op?

Volgens Ten Holt, die het als experimenteel musicus als geen ander weten kan, valt dat mee. „Wat onder meer bewezen wordt door het feit dat we aan die kwart eeuw concerten in het KCB en de Ruïnekerk toch maar mooi een eigen, vast publiek hebben overgehouden. Nee, beslist geen claque die alleen maar komt om gezien te worden, omdat het bon ton is om bij de Bergense avant-garde te behoren. Maar wel mensen die, net als de werkgroepsleden, open oog en oor willen houden voor wat er na de gekende klassieken nog meer met muziek aan de hand is, of kan zijn. Nee, volle zalen en uitverkochte concertzalen trek je daar niet mee. Maar met een volle Ruïnekerk zijn we

ook al dik tevreden.”

Uitstraling

Dat het met name in een artistieke enclave als Bergen tot een kwart eeuw Hedendaagse Muziek kon komen, is evenmin verwonderlijk, analyseert Jan Duyvis. „Er is hier natuurlijk van oudsher een mild klimaat voor nieuwe, contemporaine kunst, en dat mist ook z'n uitstraling naar de regio niet. Waar nog bij komt dat met name de Provincie, vooral ook in subsidietechnisch opzicht, al vanaf de oprichting van de werkgroep heilig in ons geloof. Dat maakt het organiseren van zo'n jaarlijkse, prijzige concertserie er een stuk makkelijker op.”

„We weten ons gesteund, we worden niet tegengewerkt. Zo kun je overleven, je programma's uitbreiden, zonder angst voor mislukking op zoek gaan naar nieuwe vormen van eigentijds musiceren. Wat betreft

het volgende jaar maken we ons dan ook beslist geen zorgen: er zit vast en zeker een prachtig gouden jubileum aan te komen. En minstens net zo hedendaags als nu.”

Ruïnekerk

De Bergense werkgroep werkt op het vlak van programmering nauw samen met de Stichting Gaudemus, die inmiddels op een uitgebreide artiestental kan bogen. „Maar ook uit zichzelf melden componisten en uitvoerenden zich graag bij ons aan”, weet Ten Holt uit ervaring. „Waarbij de locatie Ruïnekerk natuurlijk een extra stimulerende factor is. Dat is toch nog altijd de prachtigste plek die je je in ons geval maar denken kan. Als je de kerk qua ambience, sfeer en vooral ook akoestiek vergelijkt met het KCB aan het Plein, waar we vroeger huisden, dan zit daar toch een wereld van muzikaal verschil tussen. Dat weten de musici ook. Ze spelen in de kerk altijd met plezier.”

Programma

De jubilerende Werkgroep Hedendaagse Muziek biedt voor het komende seizoen het volgende programma: Plaza Futura, met Horst Rickel en Victor Wentinck (morgenavond, zie ook de pagina De Muzen), het pianoduo Debora Richards en Philip Corner (19 november), zangeres Astrid Seriese en pianist/componist Louis Andriessen (17 december), orkest De Volharding (18 februari), pianist Polo de Haas en hoboïst Han de Vries (18 maart), componisten uit de regio (22 april), pianist Kees Wieringa (27 mei), en een afsluitend concert met werk van Simeon ten Holt (24 juni).

Alle concerten hebben plaats in de Bergense Ruïnekerk en beginnen steeds om 20.15 uur. Voor meer informatie en reservering: tel. 02208-94195.

25/10	Tilburg	Danshuis Nicolaus A. Huber Stefan Wolpe Helmut Lachenmann Walter Zimmermann	Aquarius Ensemble <i>Seifenoper</i> <i>Piece for two instrumental Units</i> <i>Allegro sostenuto</i> <i>Residua</i>
29/10	Groningen	Prime Festival 'Denkbare Musik' Dieter Schnebel Luciano Berio	<i>Schubert-Phantasie</i> <i>Voci voor twee orkestrgroepen</i>
30/10	Groningen	Prime Festival 'Denkbare Musik' Dieter Schnebel	<i>Kontrapunktus I</i>
29/10	Rotterdam	St. Laurenskerk Guus Janssen, Wim de Ruiter, Andries van Rossem en Jan Welmers	Lien van der Vliet met orgelwerken van
31/10	Nijmegen	Galerie Marzee Geert van Keulen Peter van Onna Paolo Porezzani Franco Donatoni Sorin Lorescu John Cage David Dramm	Aurelia Saxofoonkwartet <i>Saxofoonkwartet</i> <i>The Gravity of D</i> <i>Pim sta per parlare</i> <i>Rasch</i> <i>Reflex Quatro</i> <i>Four5</i> <i>Come True</i>
31/10	Utrecht	Theater Kikker	STEIM 25 jaar
1+4/11	Amerika	New Jersey werken van Peter Klatzow, James Wood, Iannis Xenakis, Walter Winslow	Percussive Rotterdam STEIM
6/11	Amsterdam	Stedelijk Museum	STEIM Werken van en door Nicolas Collins, Jon Rose, Joel Ryan en Ben Neill.
7/11	Amsterdam	Frascati Robert Ashley, Misha Mengelberg, Marc Verhoeven	RUMORI
7/11	Heeswijk	Abdij van Berne J.N. David J. Baur D. de la Motte E.L. Leitner O. Messiaen J. Alain O. Messiaen	Almut Rössler <i>Fantasia super l'homme armé</i> <i>Toccatà in E</i> <i>Preludium</i> <i>Hallelujah</i> sel. uit <i>La Nativité du Seigneur</i> <i>Première fantasia</i> <i>Méditations sur le Mystère de la Sainte Trinité</i>
7/11	Amsterdam	Oude Kerk Vinko Globokar Stephan Meier Lege Karlheinz Stockhausen	Stephan Meier <i>Toucher</i> <i>Improvisatie 'entsteht'</i> <i>Le sens sans</i> <i>Oh, Clock</i> <i>Nr.9 Zyklus</i>
10/11	Amerika	Columbus, Ohio	Tatiana Koleva, Percussive Rotterdam, Robert van Sice
13/11	Amsterdam	Stedelijk Museum	Rickels en Wentinck - <i>Plaza Futura</i>
15/11	Den Haag	Diligentia Richard Rijnvos	Ives Ensemble ook 16 en 18/11 PALOMAR OP HET STRAND
15/11	Amsterdam	Ijsbreker werken van componisten	t/m 18/11 BARKA uit Kroatië, Slovenië, Bosnië en Servië
17/11	Utrecht	Theater Kikker György Ligeti George Crumb Ruth Crawford	Duffy Kwartet <i>Strijkkwartet no. 2</i> <i>Black Angels</i> <i>Strijkkwartet</i>
18/11	Enschede	Muziekcentrum Boris Pasternak Alexander Scriabin Sergei Prokofiev	Polo de Haas <i>Prelude in gis, Prelude in dis, Prelude in b</i> <i>Quatre Preludes op. 51</i> <i>Visions Fugitives op. 22</i>
19/11	Bergen	Ruïnekerk Philip Corner	Deborah Richards/Philip Corner <i>Piano piece of reality, Reverence for the piano, Through the barricade, (Gamelan) - T(h)rrill, Piano postures</i> <i>Concerto for housekeeper</i> <i>Pianowork: a movement</i> <i>SD - Space density time synch</i> <i>Exercises from the 'Gamelan' series (Gamelan)</i>
20/11	Amsterdam	Stedelijk Museum werken van Wolfgang Heisig, Ulrich Kallmeier, Hermann Kretzschmar, Nico Richter de Vroue en Heinrich Taube	Instant Composers Pool/Busy Drone

21/11	Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw	Amsterdams Gitaartrio
		Isaac Albeniz	selectie uit <i>Iberia</i>
		Guus Janssen	<i>Wandelweer</i>
		Chiel Meijering	<i>Full blast</i>
		David Dramm	nieuw werk
		Joël Bons	<i>Variations</i>
21/11	Amsterdam	Oude Kerk	Huib ten Hacken
		Boudewijn Buckinx	<i>Fragmenten en Restauratie</i>
		Christopher Fox	<i>The Missouri Harmony</i>
		Hans van Helvert	<i>Sapemmo di essere soli e vivi</i>
24/11	Den Bosch	Casino	Ensemble Champ d'Action
		Karel Goeyvaerts	<i>Litanie I piano</i>
			<i>Litanie II 3 slagwerkers</i>
			<i>Litanie IV</i> sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano.
			<i>Stemmen van de Waterman</i> sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano
			<i>Das Haar</i> hobo, klarinet, fagot, trompet, trombone, en strijkkwartet
25/11	Rotterdam	Zaal De Unie	Ensemble '88
		Alfred Schnittke	<i>Kwintet, Dem Andenken meiner Mutter Maria Vogel</i>
			<i>Pianokwartet</i>
			<i>Kanon, in memoriam Igor Stravinsky</i>
			<i>Stille Musik</i>
			<i>Präludium und Fuge</i>
		Gutav Mahler	<i>Pianokwartet</i>
		Igor Stravinsky	<i>Double canon, in memoriam Raoul Dufy</i>
26/11	Zwolle	Doopsgezinde Kerk	Noordelijke Componisten:
		Jan D. van Laar, Leo Leutscher, Nico Verrips en Willem Stoppelenburg	
26/11	Alkmaar	Provadja	Frances-Marie Uitti/Alwin Bär
		Elliott Carter	<i>Sonate voor cello en piano</i>
		John Borstlap	<i>Fantasia</i>
		Giacinto Scelsi	<i>To the master</i>
			<i>Yghur</i>
		Jonathan Harvey	<i>Curve with Plateaux</i>
		Anton Webern	<i>Drei kleine Stücke</i>
		Toru Takemitsu	<i>Orion</i>
27/11	Amsterdam	Stedelijk Museum	Eleonore Pameijer
		Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann	
28/11	Nijmegen	Galerie Marzee	New Percussion
		Maki Ishii	<i>Thirteen drums</i>
		Yasuo Sueyoshi	<i>Mirage</i>
		N. Honna	<i>Taikyo for percussion</i>
		Toru Takemitsu	<i>Rain tree</i>
		Tokuhide Niimi	<i>Enlçage</i>
28/11	Venlo	Museum Van Bommel Van Dam	Bommel Quartet
		Ab Sandbrink	<i>Een leven in poëmen:</i>
			<i>I. Vleugeljaren</i>
			<i>II. Hanezang</i>
4/12	Maastricht	Intropodium	Champ d'Action
		Karel Goeyvaerts	<i>Litanie I piano</i>
			<i>Litanie II 3 slagwerkers</i>
			<i>Litanie IV</i> sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano.
			<i>Stemmen van de Waterman</i>
			sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano
			<i>Das Haar</i> hobo, klarinet, fagot, trompet, trombone, en strijkkwartet
4/12	Den Haag	Korzo	Tickmayer Formatio
		Stevan Tickmayer	<i>Boogie for Morton Feldman</i>
			<i>Nervous Rehearsal</i>
			<i>Nachtmusik</i>
			<i>Sticks</i>
5/12	Italië	Milaan	Ensemble Lani
		Jan Rokus v. Roosendael	<i>Shifting patterns</i>
		Giovanni Verrando	<i>Seconda Consecutio</i>
		Choji Kaneta	<i>Wind erosion III</i>
		Luca Macchi	<i>Shadows in the Water</i>
		Ichiro Nodaira	<i>Le Temps distordu</i>
		Bart de Kemp	<i>Comment on Mi Mi</i>

Programmering festival Nieuwe Muziek krijgt langzaam vorm

'November Music' wil grenzen doorbreken

Van een verslaggever

DEN BOSCH – Een breed opgezet muziekfestival met podia in meerdere landen. Dat is de opzet van 'November Music' dat dit jaar wordt gehouden van 20 tot en met 28 november. Gent (België) en Den Bosch zijn de spilstenen van het festival, maar er is een belangrijke uitstraling naar Eindhoven en Tilburg. En in de toekomst zullen meer steden aanhaken. Het festival van dit jaar begint vorm te krijgen; de optredenden en een groot deel van het programma staan inmiddels vast.

Ook op een andere manier dan louter geografisch wil November Music grenzen overschrijden. Of zoals festival-directeur Henri Broeren het omschrijft: „Vanuit de Nieuwe Muziek leggen we allerlei dwarsverbanden en koppelingen naar de Oude Muziek, de Jazz, de pop, wereldmuziek, theater en beeldende kunst.”

Onzinterm

Broeren tekent daarbij aan dat 'Nieuwe Muziek' voor hem eigenlijk een onzinterm is. „Wat is tegenwoordig nog nieuw, wat is avant garde?“, vraagt hij zich af. „Binnen de nieuwe muziek worden aan alle kanten grenzen doorbroken. Er wordt een breder publiek aangesproken dan voorheen het geval was, vooral omdat de hedendaagse muziek aan alle kanten raakt aan bijvoorbeeld beeldende kunst,

theater of poëzie. Heel actueel allemaal. Daarom geef ik de voorkeur aan de term 'actuele muziek'. Oude muziek gespeeld op authentieke instrumenten staat geweldig in de belangstelling en is dus heel actueel. Dat is niet per se hetzelfde als 'populair'; dat is een trend volgen vanuit wat het publiek graag hoort. Ik wil de actuele trends in de muziek volgen, zodat het publiek er kennis van kan nemen. Maar eigenlijk vind ik het gedoe over terminologie ook niet zo interessant“, zegt Henri Broeren.

Thema's

De twee grote thema's van November Music '93 zijn: Karel Goeyvaerts, de Belgische componist die in februari van dit jaar is overleden, en 'improvisatie' oftewel vrijheid en geboortendheid binnen de muziek.



• Karel Goeyvaerts

„Met beide thema's worden letterlijk en figuurlijk grenzen overschreden en dwarsverbanden gelegd“, zegt Broeren. „Ter illustratie: De pianisten Claude Coppens en Daan van der Walle spelen een aantal pianostukken van Goeyvaerts, maar ook elkaars stukken, en dat zowel in België als in Nederland. Daarbij geeft Daan van der Walle een workshop in Tilburg. Hij speelt improvisaties samen met Johan Huys (directeur van het conservatorium in Gent en pianist/orgaanist) en treedt op met Das Kammer Orchestra. Johan Huys is iemand die zich even gemakkelijk in de oude als in de nieuwe muziek beweegt - hij geeft onder meer een orgelconcert in de St-Jan in Den Bosch - en dat geldt ook voor de clavaciniste Christine Wauwers. Die speelt onder meer de vijfde Litanie voor clavacimbel van Goeyvaerts. En zo kan ik nog wel even doorgaan.”

Andere optredenden tijdens November Music zijn het ensemble Champ d'Action (met late werken van Goeyvaerts), gitarist Jacques Palinckx (die tevens een workshop geeft in Tilburg en van wie ook composities gespeeld worden), Louis Toeboosch en zijn dochter Marleen (die gezamenlijk op respectievelijk orgel en blokfluit een improvisatie spelen), beeldhouwer Dirk Wauwers, die in het provinciehuis zijn metalen sculpturen bespeelt, geluidskunstenaars Victor Wentinck en Horst Rickels die hun installaties bespelen in het Museum voor Schone Kunsten in Gent,

het Aquarius Ensemble, Huib ten Hacken, Guus Janssen en celliste Frances Marie Uitti. De interactie tussen mens en computer staat centraal in concerten van Luc Houtkamp (sax en computer), Geurt Grosfeld (fluit en computer) en het Ensemble Schreck. Het Maartens Altena Ensemble komt met een nieuwe muziektheaterproductie met als titel 'Ziz-Zag'.

Wereldpremière pianostukken Theo Loevendie in Lieve Vrouw

poreerd in haar bijzondere 'Entranced by the beckoning light'. Vanuit een klein interval wordt naar enkele expressieve, beukende momenten toegevoegd om hierna weer heel ingetogen voort te gaan. Leermeester Loevendie wordt op dit moment echter nog door geen van zijn pupillen voorbijgestreefd. De beste kaarten hiervoor hebben waarschijnlijk de Keurige Van Onna of Vanessa Lann in handen. roeren in de keurige Van Onna of Vanessa Lann in handen. roeren in de keurige Van Onna of Vanessa Lann in handen.

Peter van Onna componeerde een tango in een modern jasje, getiteld 'Me and the tango'. Hierin maakt hij effectief gebruik van stiltes, ratelende basloepen en onvervalste tango-ritmiek en dit al wordt besloten door een humoristisch, banale slotpassage. Daarentegen is Meliha Doguduy als 'Nameless' — eveneens een wereldpremière — weliswaar een vaardig geschreven werk, maar ontbeert het een eigen karakter. De Amerikaanse Vanessa Lann is juist zeer goed in staat om de laatste van allen de grammatice van Loevendie geïncorporeert.

of Katsjatoerian ook Loevendie's Toccata een plaatsje in deze bloemlezing verdienen. Kenmerkend voor de muziek van Loevendie zijn de invloeden uit de geïnproviseerde muziek. Vrijwel alle pianostukken bevatten in een jazz-achtige stijl gaan swingen. Maar de oudste stukken zijn tegelijk ook composities geconstrueerd rondom één repeterende noot. Beide elementen zijn terug te vinden in de 'Etude nr. 1 voor piano' van Loevendie-leerling Jan-Bas Bollen en in mindere mate in diens sonore 'Slants'.

Het meest 'abstracte', atonale pianostukje werd opgedragen aan Sukarlan zelf, getiteld 'Space'. 'On the air' voor Yvar Mikashoff is een tegendraads, noest en bonkig werkje. Naast nieuw werk stonden ook enkele Loevendie-oudjes op het affiche, waaronder het weerbarstige en soms jazzy werkje 'Strides' en de grillig virtuoze 'Toccata'. Als er ooit een anthologie zou verschijnen waarin de hoogtepunten van dit laatste genre zouden worden verzameld, dan zou naast de toccata's van Francesco di Svevinck, Bach, Schumann

in het teken van Loevendie en enkele van diens compositieleerlingen. De vijf nieuwe, korte stukken van Loevendie (die volgens Sukarlan zo kort en zo nieuw waren dat hij ze nog maar eens herhaald) zijn alle opgedragen aan pianisten. 'Slapvoets', voor René Eckhardt, is een lichtvochtig muziekje in een gelijknamige cadans. De interludes in 'Flets' herinneren aan degene aan wie het opgedragen stuk is gewijd. Het 'Blues' emancipeert gszandweg van het bluesschema, al blijft het bluesritme door pulseren.

Amersfoortse Theater De Lieve Vrouw vijf korte stukken van componist Theo Loevendie hun wereldpremière. De jeugdige pianist Ananda Sukarlan, die eerder dit jaar hoge ogen gooide bij het Internationaal Gaudemus Vertolkers Concours, hield Loevendie's recente pennevruchten gloedvol ten doop tijdens het tweede concert uit de Serie Nieuwe Muziek, een reeks van zes concerten die het theater De Lieve Vrouw organiseert in samenwerking met Gaudemus. Het laatste concert van de serie, dat op 19 december plaatsvindt, wordt geïmproviseerd door Ananda Sukarlan's recital stond geheel

Door Emile Wenckes AMERSFOORT — 'Flets', 'Slapvoets', 'Blues', 'Space' en 'On the train': vijf nieuwe, sprekende titels van de hand van een spraakmakend componist. Terwijl enkele kilometers verderop de laatste programma's van de Nederlandse Muziekdagen werden afgewerkt, betoelden in het

10/12	Amsterdam	Ijsbreker Jan Rokus v. Roosendaal Giovanni Verrando Choji Kaneta Luca Macchi Ichiro Nodaira Bart de Kemp	Ensemble Lami <i>Shifting patterns</i> <i>Seconda Consecutio</i> <i>Wind erosion III</i> <i>Shadows in the Water</i> <i>Le Temps distordu</i> <i>Comment on Mi Mi</i>
10/12	Alkmaar	Provadja Huub Kerstens Gerda Geertens Joep Straesser Burckhardt Söll	Gaudemus Strijktrio <i>Die feurige Träne geweint in die Nacht</i> <i>Slinger voor strijtrio</i> <i>Triplum voor strijtrio</i> <i>Dodendans</i>
10/12	Polen	Werschaw Chiel Meyering Henri Saugut Zbigniew Rudzinski	World Saxophone Orchestra <i>Sax Sax</i> <i>Arhe Ballet</i> <i>Three Romantic Portraits</i>
11/12	Amsterdam	Stedelijk Museum Lydia Ayers William Brooks Christopher Vassiliades	Isabelle Ganz <i>Another victim found in rubble</i> <i>Medley</i> <i>Eve</i>
12/12	Amsterdam	Frascati werken van Bergijk, Padding, Monk, Lacy, Collins en Neill	Maarten Altena Ensemble en Steve Lacy
12/12	Groningen	De Oosterpoort Karel Goeyvaerts	Champ d'Action <i>Litanie I</i> piano <i>Litanie II</i> 3 slagwerkers <i>Litanie IV</i> sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano. <i>Stemmen van de Waterman</i> sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano <i>Das Haar</i> hobo, klarinet, fagot, trompet, trombone, strijkkwartet
12/12	Arnhem	Gemeentemuseum Project rond de 12 Fantasieën voor fluit solo van G.Ph. Telemann 14/12 <i>Het Cerebrum</i> ontdekkingsreis in de hersenen Jeanette Yanikian en Kees Koeman van Stichting Hart	Eleonore Pameijer <i>Eindhoven Plaza Futura & 15/12</i>
15/12	Utrecht	Theater Kikker Louis Andriessen Morton Feldman Meredith Monk Karlheinz Stockhausen	Tomoko Mukaiyama <i>Memory of roses</i> <i>Extension 3</i> <i>Double Fiesta</i> <i>Klavierstück 13</i>
16/12	Rotterdam	Zaal De Unie Karel Goeyvaerts	Champ d'Action <i>Litanie I</i> piano <i>Litanie II</i> 3 slagwerkers <i>Litanie IV</i> sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano. <i>Stemmen van de Waterman</i> sopraan, fluit, klarinet, viool, cello, piano <i>Das Haar</i> hobo, klarinet, fagot, trompet, trombone, strijkkwartet
17/12	Bergen	Ruïnekerk Vertoning van de film <i>M is for Man, Music and Mozart</i> en vertolking slot van <i>M is for Man, Music and Mozart</i> door Louis Andriessen en Astrid Seriese	Louis Andriessen centraal
17/12	Utrecht	Vredenburg	Nederlandse Muziekdagen t/m 19/12
18/12	Amsterdam	Stedelijk Museum Huib Emmer Marnix Alting Vivien Cook	The Good People <i>Soft Cripser</i> <i>Sonetto/Gravity/Radio activiteit</i> <i>Happy Birthday daddy</i>
19/12	Amersfoort	Theater De Lieve Vrouw Theo Loevendie Vanessa Lann Meliha Doguduyal Jan-Bas Bollen Peter van Onna	Ananda Sukarlan <i>Toccata, Two short pieces, Strides, Walk, On the train</i> <i>Entranced by the beckoning light</i> <i>Nameless</i> <i>Etude nr. 1 for piano en Slants</i> <i>Me and the Tango</i>
22/12	Utrecht	Theater Kikker	Koh-I-Noor
27/12	Amsterdam	Theater Bellevue Trio Clusone, Ebony Band, Willem Breuker Kollektief, The Lontamer of Perpetuum, Koninklijk Philharmonie Bocholtz, Koor en Ensemble Nieuwe Muziek, Schönberg Ensemble, Frans Vermeerssen Kwartet, Marcel Worms	t/m 31/12 - Klap op de Vuurpijl

Stichting Gaudeamus

Swammerdamstraat 38

1091 RV Amsterdam

tel.: 020-6947349

fax.: 020-6947258